

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Filozofická fakulta

Katedra asijských studií

MAGISTERSKÁ DIPLOMOVÁ PRÁCE

Problematika sociálního přijetí genderově diverzních jedinců v Indonésii

Social acceptance of gender-diverse individuals in Indonesia

OLOMOUC 2022, Bc. Tomáš Raizl

Vedoucí diplomové práce: PhDr. Michaela Budiman, Ph.D.

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracoval samostatně a uvedl veškeré použité
prameny a literaturu.

V Olomouci dne: 17.4. 2020

Podpis:

Anotace

Tato diplomová práce popisuje podmínky trans a genderově diverzních lidí žijících v indonéském souostroví. Hlavním cílem je definovat soudobé sociální postavení těchto jedinců, již se v každodenním životě setkávají s diskriminací a násilím. Teoretická část práce uvádí genderovou teorii (její vývoj a hlavní představitele), LGBTQIA+ menšinu a její existenci v religiózním prostředí Indonésie a vývoj tohoto hnutí za rovná práva. Praktická část je založena na terénním výzkumu provedeném mezi trans a genderově diverzními lidmi s cílem definovat jejich potřeby a také těžkosti, kterým čelí. V závěru práce jsou interpretovány poznatky terénního výzkumu a zároveň zodpovězeny výzkumné otázky.

Počet stran: 100

Počet znaků včetně mezer: 194 487

Počet použitých zdrojů: 94

Počet příloh: 2

Klíčová slova: Indonésie, gender, LGBTQIA+, transgender

Na tomto místě bych rád poděkoval paní PhDr. Michaele Budiman, Ph.D. za cenné rady a připomínky a také za čas, který mi věnovala při odborném vedení této diplomové práce. Dále bych chtěl poděkoval všem přátelům a členům indonéské LGBTQIA+ komunity, kteří se podíleli na terénním výzkumu.

Obsah

ANOTACE	3
1 SEZNAM GRAFŮ A TABULEK.....	7
2 ODBORNÉ TERMÍNY POUŽITÉ V TÉTO PRÁCI	8
2.1 EDIČNÍ POZNÁMKA	12
3 ÚVOD.....	13
4 METODOLOGIE A METODIKA VÝZKUMU	15
4.1 CÍL	15
4.2 VÝZKUMNÁ STRATEGIE	15
4.3 ZPŮSOB VYPRACOVÁNÍ VÝZKUMU	15
4.4 VÝZKUMNÉ OTÁZKY	16
4.5 METODY ZÍSKÁVÁNÍ DAT	16
5 TEORETICKÁ ČÁST.....	18
5.1 OBECNÝ ÚVOD DO PROBLEMATIKY	18
5.1.1 O GENDERU A POHLAVÍ	18
5.1.2 PŮVOD A PRINCIPY GENDEROVÉ TEORIE	20
5.1.3 GLOBÁLNÍ ODEZVY	21
5.1.4 TRANSGENDER IDENTITA.....	22
5.1.5 DISKRIMINACE A NÁSILÍ VŮČI TRANSGENDER JEDINCŮM.....	24
5.1.6 TRANS IDENTITY NAPŘÍČ SVĚTOVÝMI KULTURAMI.....	25
5.2 INDONÉSIE A GENDER	29
5.2.1 WARIA	30
5.2.2 NÁSILNÉ PROJEVY	31
5.2.3 TOMBOI	32
5.2.4 REPREZENTACE TRANSGENDER LIDÍ V ÍNDONÉSII.....	33
5.2.5 POSTOJE VLÁDY	36
5.2.6 POSTOJE ISLÁMU	38
5.2.7 SNAHA O ROVNOPRÁVNOST	39
5.2.8 TRANS PRÁVA V ÍNDONÉSII	40
5.3 BUGISOVÉ A TRADICE POLYGENDEROVÉ SPOLEČNOSTI	41
5.3.1 TRANSGENDER IDENTITY BUGIJSKÉ SPOLEČNOSTI	44
5.3.2 CALABAI	44
5.3.3 CALALAI.....	46
5.3.4 BISSU	47
5.3.5 ORANG BANYUMASAN A LENGGER LANANG	49
6 PRAKTICKÁ ČÁST	50
6.1 TERÉNNÍ VÝZKUM A JEHO CÍL.....	50
6.1.1 ČASOVÁ OSA VÝZKUMU	51
6.2 METODOLOGIE ZÍSKÁVÁNÍ DAT.....	51
6.2.1 VÝBĚR RESPONDENTŮ	51
6.2.2 ZPŮSOB SÍŘENÍ A KONTAKTOVÁNÍ RESPONDENTŮ	52
6.2.3 PODPORA NEZISKOVÉ ORGANIZACE.....	53

6.2.4 LIMITY VÝZKUMU	53
6.3 DOTAZNÍK	54
6.3.1 OTÁZKY OBSAŽENÉ V DOTAZNÍKU	54
6.4 HYPOTÉZA	57
6.5 VYHODNOCENÍ DAT VÝZKUMU	58
6.5.1 PROFIL RESPONDENTŮ	58
6.5.2 ROZDÍLY MEZI ŽIVOTEM V METROPOLITNÍCH A RURÁLNÍCH OBLASTECH	64
6.5.3 UPLATNĚNÍ NA PRACOVNÍM TRHU	73
6.5.4 POHLED STÁTNÍCH A RELIGIÓZNÍCH INSTITUCÍ NA GENDEROVĚ DIVERZNÍ JEDINCE	77
6.5.5 POMOC LGBTQIA+ NEZISKOVÝCH ORGANIZACÍ	80
7 ZÁVĚR	83
8 RESUMÉ	86
9 SEZNAM ZDROJŮ	87
9.1 TIŠTĚNÉ ZDROJE	87
9.2 ELEKTRONICKÉ ZDROJE	90
10 SEZNAM OBRÁZKŮ	99
11 SEZNAM PŘÍLOH	100

1 Seznam grafů a tabulek

Seznam tabulek

Tabulka č. 1: Geografický původ

Tabulka č. 2: Rozdělení na metropolitní a rurální oblast

Tabulka č. 3: Důvody migrace

Tabulka č. 4: Kvality života v Metropolitních a rurálních oblastech

Tabulka č. 5: Diskriminace

Tabulka č. 6: Omezení

Tabulka č. 7: Zaměstnání

Tabulka č. 8: Požadavky LGBTQIA+ menšiny

Tabulka č. 9: Důvody nevyužití pomoci

Seznam grafů

Graf č. 1: Genderová identita

Graf č. 2: Národnost respondentů

Graf č. 3: Etnické skupiny

Graf č. 4: Kombinace etnicit

Graf č. 5: Věk

Graf č. 6: Tradiční genderové identity

Graf č. 7: Náboženství

Graf č. 8: Vzdělání

Graf č. 9: S kým se obvykle setkáváte?

Graf č. 10: Současné místo pobytu

Graf č. 11: Přijetí genderu v rodině

Graf č. 12: Přijetí genderu v okolí

Graf č. 13: Násilné projevy

Graf č. 14: Diskriminace a zaměstnání

Graf č. 15: Výhody v zaměstnání

Graf č. 16: Vzájemná koexistence

Graf č. 17: Vzdělání o LGBTQIA+

Graf č. 18: Ochrana státem

Graf č. 19: Využití neziskové pomoci

Graf č. 20: Účast na aktivitách

2 Odborné termíny použité v této práci

AFAB	Zkratka anglického výrazu „ <i>Assigned Female At Birth</i> “ používaného k popisu ženského pohlaví při narození, aniž by bylo možné určit gender novorozence.
AMAB	Zkratka anglického výrazu „ <i>Assigned Male At Birth</i> “ používaného k popisu mužského pohlaví při narození, aniž by bylo možné určit gender novorozence.
Binarita	Označení, které se používá mimo jiné k popisu dvou pólů genderových rolí. V kontextu západního chápání tradičních rolí rozděluje společnost na muže a ženy.
Cisgender	Pojem označující lidi, jejichž genderová identita odpovídá pohlaví, se kterým se narodili.
Feminita	Označení souboru vlastností, norem a rolí, jež jsou společensky přisuzovány ženskému pohlaví.
Feminismus	Jedná se o škálu ideologií, které se snaží dosáhnout společenské, ekonomické a politické rovnosti mezi gendery.
FFS	Z anglického „ <i>Facial Feminisation Surgery</i> “. Kosmetické operativní zákroky na obličejí, které mají změnit mužské rysy na ženské.

FtM	Z anglického „ <i>Female to Male</i> “. Jedná se o označení pro transgender jedince, kteří jsou v procesu změny pohlaví z ženy na muže.
GD/BD	Zkratka pro pojmy „ <i>Gender Dysphoria</i> “ a „ <i>Body Dysmorphia</i> “, jedná se o psychické poruchy spojené s úzkostmi a depresemi kvůli neshodě genderové identity s biologickým pohlavím.
Gender	Označení osobní identity a sociální role na základě inklinace k maskulinním a femininním kategoriím. Více v 1. kapitole.
Genderová fluidita	Flexibilita, v rámci, které může jedinec procházet mezi jednotlivými genderovými kategoriemi.
Genderový útlak	Diskriminace jedince na základě jeho genderu.
Hermafrodit	Původně výraz popisující organismy s obojetnými pohlavními znaky. Dnes používán jako urážka pro nebinární a intersexuální lidi.
Heteronormativita	Přesvědčení, že jediná správná orientace je heterosexuální.
Heterosexualita	Sexuální chování mezi jedinci opačných pohlaví.
Heterosexualizace	Řada institucionálních, kulturních a interpersonálních praktik, které vybízejí jedince držet se heterosexuality jakožto jediné a původní sexuální orientace.
Homosexualita	Romantická, či sexuální přitažlivost mezi jedinci stejného pohlaví.

Hyperfeminita/hypermaskulinita	Přehnané vyjádření mužských/ženských genderových rolí.
Intersexuál	Člověk s biologickou kombinací mužských a ženských pohlavních orgánů.
Maskulinita	Označení souboru vlastností, norem a rolí, jež jsou společensky přisuzovány mužskému pohlaví.
MtF	Z anglického „ <i>Male to Female</i> “. Jedná se o označení pro transgender jedince, kteří jsou v procesu změny pohlaví z muže na ženu.
Nebinární gender	Genderové identity, které neleží na binárním spektru.
Genderově neutrální jazyk	Koncept jazyka, který nezesměšňuje, nediskriminuje a nepopisuje jedince na základě genderu. V češtině se zejména vyhýbá rozlišujícím osobním zájmenům a tvarům, které značí příslušnost k určitému genderu.
LGBTQIA+	Souhrnný pojem pro skupinu lidí s netradiční genderovou identitou, či sexualitou.
Pohlaví	Soubor biologických rozdílů, které rozdělují lidi na muže a ženy. Jedná se o rozdílné fyzické vlastnosti těla, genitálie a uspořádání chromozomů.
Queer	Souhrnný pojem zastřešující všechny jedince, jejichž identita není heterosexuální nebo cisgenderová.

SRS/GAS	Z anglického „ <i>Sex-Reassignment Surgery</i> “ nebo „ <i>Gender Affirmation Surgery</i> “. Jedná se o soubor nezvratných operativních zákroků měnících vzhled a funkčnost genitálií.
Trans+	Pojem souhrnně označující jedince s transgender a genderově diverzní identitou.
Transgender	Označení jedinců, jejichž genderová identita není v souladu s pohlavím, které bylo určeno při narození.
Transgender muž	Transgender osoba, která prošla přeměnou pohlaví z ženy na muže.
Transgender žena	Transgender osoba, která prošla přeměnou pohlaví z muže na ženu.

2.1 Ediční poznámka

Cizojazyčné zdroje v této práci byly přeloženy autorem práce. Zdroje jsou uvedeny dle citační normy ČSN ISO 690.

3 Úvod

Tato diplomová práce se zabývá tématem transgender identit v Indonésii, konkrétně problematikou sociálního přijetí zmíněných jedinců. Hlavním cílem je zkoumat a definovat životní podmínky osob náležících k této komunitě a jejich přijetí indonéskou společností a tamní vládou. Dané poznatky z teoretické části jsou následně doplněny daty z terénního výzkumu.

Autor se snaží podat informovaný vhled do problematiky LGBTQIA+ komunity v Indonésii, jenž je konkrétně zaměřen na skupinu transgender a genderově diverzních jedinců, kteří žijí v souostroví, za pomoci teoretických poznatků získaných z dostupné odborné literatury, akademických prací a internetových zdrojů. Na základě informací z těchto pramenů provedl terénní výzkum, jehož výsledky jsou obsaženy v praktické části. Text je rozčleněn na dvě části – na teoretickou a praktickou. První z nich čerpá informace z výše uvedených teoretických zdrojů, zasazuje je do kontextu práce a popisuje jednotlivé souvislosti, jež se týkají zkoumaného jevu. Naopak praktická část představuje zejména data získaná z terénního výzkumu, který se zaměřuje na osoby patřící do trans+ komunity.

Teoretická část představuje genderovou teorii, uvádí představitele tohoto směru a současné interpretace sociálních pohlaví napříč mnoha světovými kulturami, jež nejsou založeny na konceptu dichotomního rozdělení podle pohlaví, a proto umožňují existenci dalších genderů. Dále shrnuje základní informace vztahující se k tomuto tématu v Indonésii, jež jsou nutné k pochopení tamější situace. Již od počátku existence lidstva se společnosti utvářely a vyvíjely odlišnými způsoby a mnoho z nich přiřazovalo jednotlivé sociální funkce k více než pouze ke dvěma genderovým rolím. V této části jsou popsány základní koncepty genderu, pohlaví a sexuality a jak všechna tato kritéria ovlivňují tvorbu identity v souvislosti s kulturním zázemím, ve kterém se jedinec nachází. Taktéž je zmíněn feminismus a jeho představitelé, kteří formovali sociální změnu genderových rolí v západní společnosti již od 19. století. Po představení základních pojmů a uvedení do specifik genderové teorie je osvětlen dějinný i současný pohled na tuto problematiku v indonéském souostroví, přičemž je kladen důraz na oficiální postoj vlády k LGBTQIA+ menšině, zejména ke genderově diverzním osobám. Dále práce popisuje tlak politických ideologií, jež pomocí zákonů a mediální propagandy přisuzují jednotlivé funkce a role členům společnosti na základě jejich pohlaví. V závěru této části je představeno několik tradičních indonéských etnik, v jejichž kultuře se navzdory vlivu islámu či křesťanství dodnes dochovaly tradiční genderové identity.

Veškeré informace obsažené ve zmíněných kapitolách teoretické části mají za cíl podat čtenáři ucelený a informovaný přehled o dané problematice.

Praktická část prezentuje data získaná z terénního výzkumu, který byl veden online formou, a jehož se zúčastnilo 97 respondentů. Pomocí dotazníku se autor snaží zjistit a popsat životní podmínky a úskalí trans+ a genderově diverzních lidí. Nejprve je shrnuta podoba výzkumu a podmínky, za kterých probíhal (zejména výběr účastníků a metody získávání informací) a dále byl kladen důraz zejména na získání odpovědí na předem určené výzkumné otázky. Takto byl zjištěn demografický profil informantů, v čem se liší život v rurálních a metropolitních oblastech, jaké mají možnosti při hledání zaměstnání, jak jsou vnímání vládou a náboženskými institucemi a na jaké úrovni je nezisková pomoc indonéské LGBTQIA+ menšiny. Na základě dotazníkového šetření autor také zjišťoval, zda mají respondenti osobní zkušenosti s násilím a diskriminací a jakým způsobem usilují o změnu jejich životních podmínek. Poté jsou shromážděná data analyzována a interpretována a pro větší přehlednost jsou doplněna grafy a tabulkami. V závěru práce jsou představeny zjištěné poznatky a odpovědi na výzkumné otázky spolu s osobními postřehy autora. Nakonec je shrnuta celá problematika a nastíněn její možný vývoj.

4 Metodologie a metodika výzkumu

4.1 Cíl

Problematika genderové diverzity a sexuálních menšin Indonésie je v současnosti často diskutovaným tématem, jež se objevuje nejen v tavních médiích, ale také v různých formách aktivismu a humanitární pomoci po celém souostroví. Po vzoru Západu se i členové zmíněné komunity snaží změnit pohled společnosti a přístup vlády, jež je do značné míry konzervativní a odepírá jim možnosti, které jsou přístupné běžným občanům. Transgender a genderově diverzní jedinci jsou těmi, kteří v tomto systému strádají nejvíce. Kromě každodenní diskriminace ze strany široké veřejnosti jsou vystaveni také systemickému znevýhodňování indonéskou vládou, jež do značné míry přehlíží současné dění v zemi a nepodporuje zájmy těchto lidí. Hlavním cílem této diplomové práce je definovat současnou situaci v souostroví, životní podmínky a potřeby trans a genderově diverzních jedinců, zodpovědět výzkumné otázky a v závěru přinést nové poznatky a data, která mohou být využita v budoucím výzkumu.

4.2 Výzkumná strategie

S ohledem na téma této práce a zkoumaný fenomén se autor při sběru informací a následném zpracování dat rozhodl zaujmout kvalitativní přístup. Creswell definuje tento způsob zkoumání jako „proces hledání porozumění založený na různých metodologických tradicích zkoumání daného sociálního nebo lidského problému. Výzkumník vytváří komplexní, holistický obraz, analyzuje různé typy textů, informuje o názorech účastníků výzkumu a provádí zkoumání v přirozených podmínkách“.¹ Pro tento typ výzkumu je charakteristické kombinování více druhů metod, na jejichž základě lze nakládat s menším počtem dotazovaných respondentů, zkoumání daného fenoménu v jeho přirozeném prostředí a možná úprava či doplnění výzkumných otázek v průběhu procesu získávání dat.

4.3 Způsob vypracování výzkumu

Tato diplomová práce je rozdělena do dvou částí, a to na teoretickou a praktickou. První čerpá informace z dostupné odborné literatury a internetových zdrojů a shrnuje

¹ *Hendl, Jan, Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace, 2016.*

poznatky týkající se zkoumaného tématu a následně je interpretuje tak, aby čtenář nabyl přehledu o dané problematice a okolnostech, jež jsou s ní úzce spojeny. Následující druhá praktická část přináší vyhodnocení výzkumu a odpovědi na vznesené otázky na základě dat a informací získaných prostřednictvím zvolených výzkumných metod. V návaznosti na tuto strategii bylo stanoveno několik kroků, kterými se autor v průběhu vypracovávání řídil. Zmíněné principy jsou následující:

- Na základě dostupných zdrojů vypracovat teoretickou část a interpretovat klíčové poznatky týkající se zkoumané problematiky.
- Definovat cíle praktické části a stanovit výzkumné otázky.
- Zvolit vhodné metody a provést terénní výzkum.
- Vyhodnotit získaná data a v závěru shrnout dané poznatky výzkumu.

4.4 Výzkumné otázky

Pro naplnění potřeb a cílů této diplomové práce byly formulovány níže uvedené otázky, jež byly použity při vypracovávání výzkumné části:

1. Jaký je demografický profil dotazovaných členů transgender a genderově diverzních osob?
2. Jak se liší životní podmínky těchto jedinců v metropolitních částech od rurálních oblastí Indonésie?
3. Jaké jsou jejich možnosti uplatnění na trhu práce?
4. Jaký je vládní a náboženský postoj vůči genderově diverzním lidem?
5. Jak vypadá nezisková pomoc LGBTQIA+ menšině?

K získání doplňujících odpovědí byly použity také další otázky, které lépe definují a konkretizují získané informace. Tyto údaje byly následně shromážděny a analyzovány za použití různých grafů a tabulek pro lepší přehlednost výsledných dat.

4.5 Metody získávání dat

V průběhu terénního výzkumu byla pro získání informací potřebných pro tuto práci zvolena forma dotazování. K tomuto účelu bylo využito online dotazníku, jež zjišťoval informace ohledně sociálních podmínek života transgender a genderově diverzních

jedinců. Vzhledem k pandemii onemocnění Covid-19 a zpřísnění podmínek pro vstup cizinců na území Indonéské republiky v období ledna až března roku 2022, kdy tento terénní výzkum probíhal, byl daný formulář rozšířen mezi respondenty pomocí online platformy, což umožnilo získat data přímo z terénu bez nutnosti osobní přítomnosti autora. Tato forma získávání výzkumných dat byla nevyhnutelná a nesla s sebou jak mnohá pozitiva, tak také úskalí, jež jsou popsána dále v praktické části práce. Ačkoliv již byly všechny otázky stanoveny před začátkem výzkumu, došlo v průběhu dotazování k drobným úpravám tak, aby lépe konkretizovaly záměr autora získat požadované informace. Cílem bylo doplnit a ověřit informace o dané problematice obsažené v teoretické části a také je rozšířit o jiný úhel pohled na zkoumané téma. Vzhledem k současným podmínkám a postavení LGBTQIA+ menšiny v Indonésii se autor rozhodl po vyhotovení terénního výzkumu nezávisle vybrat a finančně podpořit jednu neziskovou organizaci starající se to jedince této skupiny.

Bližší informace doplňující záměr výzkumných metod a popisu zkoumaného souboru lze taktéž nalézt níže v praktické části spolu s analýzou a vyhodnocením výsledků terénního výzkumu.

5 Teoretická část

5.1 Obecný úvod do problematiky

V současné době je společnost rozdělena na dvě skupiny. Mnozí se drží tradičních konzervativních hodnot, jež jsou zakořeněny ve společnosti po staletí. Ať už se jedná o politické názory, model rodinného soužití, či archetypy² rolí dané kultury, drží se těchto norem a považují je za nezpochybnitelné. Na druhou stranu ale existují i skupiny, které s těmito názory nesouhlasí a drží se svých vlastních představ o chodu společnosti.

Zejména generace Y a Z, narozené po roce 1990 let se snaží změnit pravidla z dob, kdy vliv nukleární rodiny, rasistických předsudků a nadřazenosti západního světa byl mnohem silnější, než je tomu dnes.³ Snaží se docílit inkluzivní společnosti, která nepodporuje nenávisť vůči jakýmkoliv odlišnostem a menšinám. Tohoto cíle se drží jak jednotlivci i mezinárodní firmy odkazující na rovná práva, ale také i političtí vůdci legalizující stejnopohlavní sňatky.⁴ Tato změna se děje v globálním měřítku a podněcuje k různým reakcím.

Podle měřítek západní globalizované kultury je již běžné, že mají ženy stejná práva jako muži. Mohou například volit, řídit auta, podnikat a činit vlastní rozhodnutí. Tato změna je výsledkem četných protestů a bojů za rovná práva, jež probíhaly zejména v 60. a 70. letech minulého století.⁵ S příchodem feministických ideologií se začal koncept univerzálního patriarchátu rozpadat, což vedlo k utvoření nových sociálních hodnot. Předchozí systém založený na stereotypech a genderovém útlaku již nestačil uspokojovat potřeby lidí v něm žijících.⁶ Skupiny, které byly v minulosti utiskovány dostaly příležitost podílet se na změně, a tak se problematika genderu, pohlaví a sexuality stala jedním z nejprobíranějších témat ve většině světových médií současnosti.

5.1.1 O genderu a pohlaví

Co to vlastně ale samotný gender je? A jakým způsobem ovlivňuje chod lidské společnosti? Zmíněný název převzatý z latinského *genus* (druh, typ, řazení) popisuje

² Archetyp je soubor představ, které jsou do podvědomí jedince vštěpovány kulturně a historicky v průběhu života.

³ Nukleární rodina je termín používaný v sociologii a antropologii. Jedná se o model soužití, kdy jednu domácnost obývá manžel, manželka a jejich děti.

⁴ Pojem inkluzivita popisuje začlenění různorodých aspektů do jednoho celku. V tomto kontextu jde o přijetí všech menšin do většinové společnosti.

⁵ BEASLEY, Chris. What is Feminism: An Introduction to Feminist Theory, 1999, s. 20.

⁶ BUTLER, Judith. Gender Trouble: Feminism and the Subversion of Identity, 2006, s. 3.

soubor vnitřních (způsob chování) a vnějších (fyzické znaky) charakteristik, které byly historicky a kulturně přisuzovány jednotlivým společenským rolím. Tyto znaky se vyznačovaly specifickou náklonností k feminitě či maskulinitě na základě společenských norem, jež určovaly rozdílné chování žen a mužů.

Pojem gender se začal používat namísto anglického označení *sex*, které původně určovalo jak příslušnost k biologickému pohlaví, tak i identitu s ní tradičně spojovanou. To ale v mnoha případech nemusí souhlasit. Existují totiž také identity, jež nezapadají do cisgenderového konceptu uspořádání společnosti. V dnešní době již mnoho zemí ve svých právních systémech rozlišuje pohlaví (které je připsáno při narození na základě biologické podstaty) a gender (rolí, kterou jedinec společensky přijímá a individuálně dotváří) jako dvě samostatné kategorie.⁷ Mezi tyto progresivní státy patří například Kanada, USA, Nový Zéland, či Indie.⁸

Polemika o rozdílu mezi genderem a pohlavím vedla ke zjištění, že ať už je biologická podstata, jakkoliv nezměnitelná, sociální pohlaví je vytvořeno na základě kulturního působení.⁹ Gender tak není vždy určen stejným způsobem, jelikož do jeho formování značně zasahuje historický kontext, rasa, společenská třída, etnicita, sexualita a kulturní náležitosti dané oblasti. V důsledku toho je nemožné oddělit genderovou identitu od politických a kulturních vlivů, kterým je v rámci dané skupiny vystavena.¹⁰ Většina světových kultur rozděluje společnost na základě genderové binarity na muže a ženy. V rámci těchto rolí bylo konkrétně vymezeno, jaké vzorce chování by měly jednotlivé gendery zastupovat.¹¹ Jedná se například o rozdíly v chování, oblékání a vyjadřování, kterými se odlišují a vymezují jeden vůči druhému. Běžně tak fungovalo rozdělení funkcí ve společnosti na různé aktivity. Jednotlivé úlohy v rámci společnosti byly rozděleny podle genderu. Jelikož byli muži považováni za fyzicky silnější, vykonávali role spojené se zabezpečením rodiny (obstarání potravy a přístřeší, ochranu před nebezpečím, či zaopatření finanční podpory). Ženy naopak obstarávaly chod domácnosti, úklid a výchovu potomků. Ve většině západních kultur tak vznikl systém sociální hierarchie, jenž upřednostňoval a zvýhodňoval jeden gender před druhým.

⁷ O' HALLORAN, Kerry. *Sexual Orientation, Gender Identity and International Human Rights Law: Common Law Perspectives*, 2019, s. 22–28, 328–329.

⁸ Genderové identity v Indii jsou hlouběji popsány v kapitole č. 5.1.6.

⁹ BUTLER, Judith. *Gender Trouble: Feminism and the Subversion of Identity*, 2006, s. 6.

¹⁰ BUTLER, Judith. *Gender Trouble: Feminism and the Subversion of Identity*, 2006, s. 3.

¹¹ NADAL, Kevin Leo Yabut. *The SAGE Encyclopedia of Psychology and Gender*, 2017, s. 401.

5.1.2 Původ a principy genderové teorie

Tématem genderu, sexuality a pohlaví se zabývají již po desetiletí mnozí akademikové napříč různými vědními obory. Základy tohoto oboru položila v polovině minulého století přední politická aktivistka a filozofka Simone De Beauvoir, která zakládala své publikace na feministických konceptech. Tvrdila, že ženou se člověk nerodí, ženou se člověk stává.¹² Kritizuje tak mužskou nadvládu v patriarchálně konstruované společnosti, jenž znevýhodňuje postavení žen. Za těchto podmínek vnímá tělo jako jakési pasivní médium, do něhož jsou vepsány kulturní významy. Podle ní tělo figuruje jako prostředek, jenž je na tyto společenské atributy navázán pouze zvenčí.¹³ Po publikaci své knihy se stala terčem ostré kritiky, čímž se téma genderových teorií dostalo do povědomí vzdělané veřejnosti. Tvrdí, že sociokulturní konstrukty rozdělené na základě maskulinních či femininních měřítek nemusí být nutně spojeny s příslušností k biologickému pohlaví. Jinými slovy být ženou či mužem neurčuje nutně typ genitálu a dalších tělesných znaků.

Francouzský historik a filozof Michel Foucault se zabývá genderem ve své čtyřdílné publikaci „The History of Sexuality“, ve které popisuje souvislosti mezi sexualitou a pohlavím. Kritizuje postoje tehdejší společnosti, jež byly ovlivněny kapitalismem a nadvládou vyšších vrstev. Tvrdí, že „funkčnost“ pohlaví je formována prostřednictvím regulačních praktik, jež utvářejí koherentní identity prostřednictvím formování vzájemně se ovlivňujících genderových norem.¹⁴ Tento proces se nazývá heterosexualizací touhy, při které se utvářejí protiklady mezi maskulinitou a feminitou, jež jsou vnímány jako atributy přitažlivosti mezi mužem a ženou.¹⁵ S tímto výrokem souhlasí i feministická teoretička Monique Wittig, která tvrdí, že binární vymezení pohlaví slouží k reprodukčním cílům systému nucené heterosexuality.¹⁶ I když Foucault zastává názor, že existuje pouze binární genderový systém, připouští možnost existence identity, která proplouvá mezi genderovými normami a rolemi, jež si upravuje dle vlastní potřeby.¹⁷ To popisuje na příkladu deníků Herculine Barbin, kterou označuje za hermafrodita 19. století. Podle něj lidé prozkoumávali vzájemnou sexuální

¹² DE BEAUVOIR, Simone. *The Second Sex*, 2007.

¹³ BUTLER, Judith. *Gender Trouble: Feminism and the Subversion of Identity*, 2006, s. 8.

¹⁴ BUTLER, Judith. *Gender Trouble: Feminism and the Subversion of Identity*, 2006, s. 17.

¹⁵ Viz poznámka č. 14.

¹⁶ WITTIG, Monique. *The Straight Mind: And Other Essays*, 1992, s. 53.

¹⁷ FOUCAULT, Michel. *The History of Sexuality, Vol. 1: An Introduction*, s. 81.

a romantickou přitažlivost, což vedlo k růstu „perverzních“ tendencí zahrnujících například homosexualitu a pohlavní styk mimo manželský svazek.¹⁸

Především od devadesátých let minulého století vrostl zájem o hlubší zkoumání genderu a sexuality vlivem posílení práv LGBT menšiny což vedlo ke snížení tabuizace tohoto tématu. Velikou měrou k vývoji této situace přispěla americká teoretička a filozofka Judith Butler, jejíž knihy jsou v současnosti brány jako základní kameny novodobé genderové ideologie. Její pohled přináší do již zaběhlého modelu také *queer* identitu, která nepodléhá pravidlům heteronormativní společnosti založené na povinné heterosexuální orientaci. Tvrdí, že gender je performativní. Způsob, jakým se člověk chová, chodí, či komunikuje upevňuje jeho příslušnost k jistému genderu a zrcadlí tak svému okolí, jak se vnitřně cítí.¹⁹ Individuální způsob vyjádření genderu je ovlivněn kulturním původem jedince, v rámci kterého se vnímání sociálních rolí může lišit.²⁰ Butler ve své práci propojuje genderovou problematiku s politickými a etickými vlivy a je aplikuje je na rovnoprávnost LGBTQIA+ a genderově neutrálním jazyce.²¹ Kritizuje zastaralé smýšlení o genderu , které podle ní zbytečně lpí na binárním rozdělení jednotlivých rolí mezi muži a ženami. Se svou teorií genderové performativity prozkoumává hranice mezi jednotlivými póly binární škály genderu a zkoumá projevy jiných identit mimo ni.²² Z jejích vědeckých prací vycházejí mnohé aktivistické skupiny snažící se o zrovnoprávnění LGBTQIA+ a jiných menšin po celém světě. Na příkladu nebinárních jedinců ukazuje, že v současné době společnost může fungovat při vzájemné koexistenci původních genderových identit s jinými, jež se neřídí tradičními cisgender normami.

5.1.3 Globální odezvy

Světová média čím dál tím více diskutují na téma genderové rovnosti. Jedním z důvodů tohoto fenoménu je již zmíněná tendence zrovnoprávnit členy LGBTQIA+ komunity s většinovou společností. Po vzoru Spojených států amerických, které v roce 2015 zlegalizovaly stejnopohlavní sňatky, se postupně přidávají další země, jež tuto

¹⁸ BUTLER, Judith. Gender Trouble: Feminism and the Subversion of Identity, 2006, s. 23.

¹⁹ BUTLER, Judith. Your Behavior Creates Your Gender [online], 2011.

²⁰ LINDSEY, Linda Lee. Gender Roles: A Sociological Perspective, 2014, s. 4.

²¹ KEARNS, Gerry. The Butler Affair and the Geopolitics of Identity. Environment and Planning D: Society and Space [online], 2013, s. 191-207.

²² BUTLER, Judith. Gender Trouble: Feminism and the Subversion of Identity, 2006, s. 25.

změnu podporují.²³ V rámci Evropy již více než 30 států uznává nějakou formu stejnopohlavních partnerství. V roce 2021 se dokonce Evropská unie prohlásila za zónu svobody pro členy LGBTQIA+ komunity.²⁴ Svým postojem tak dala jasně najevo nesouhlas s diskriminací těchto lidí v Polsku, či Maďarsku.²⁵ Kromě politického dění je tato problematika zmiňována u jiných světových problému, jako jsou sexuální napadení, násilí na menšinách, či genderová nerovnost. Všechny tyto problémy vycházejí ze skutečnosti, že je široká veřejnost postavená na cisgender heteronormativním systému hodnot, jenž neumožňuje existenci jiných genderových rolí a identit. Jedinci, kteří do něj nezapadají jsou vystaveni diskriminaci a také násilí. V dnešní době již existují neziskové nadnárodní organizace, které se snaží vzdělávat veřejnost o inkluzivní společnosti a základech genderové teorie. V mezinárodním měřítku se jedná například o organizaci *ILGA (International LGBT Association)*, která usiluje o spravedlnost a rovnost bez ohledu na sexuální orientaci a genderové identity. V České republice existují organizace jako *Prague Pride*, *S barvou ven*, či *Amnesty International*, které každoročně pořádají průvody, kulturní akce a semináře zaměřené na vzdělávání široké veřejnosti na téma LGBTQIA+ práv.

5.1.4 Transgender identita

Transgender identita, či zkráceně *trans*, je novodobý koncept vnímání genderu v západní kultuře. Označuje jedince, jejichž genderová identita není v souladu s pohlavím připsaným při narození. Pod tento zastřešujícím pojmem se ale také mohou spadat nebinární a genderově diverzní jedinci.²⁶ Transgender ženy a muži se vnímají jako lidé, kteří se narodili do špatného těla a z tohoto důvodu ho stylizují a upravují tak, aby odpovídal jejich zvolené identitě. Rozdělují se na MtF a FtM transgender jedince podle toho, z jakého pohlaví jejich proměna vychází. Transženy si mohou vybírat hyperfemininní oblečení, nosit dekorativní kosmetiku a upravit si vlasy a nehty podle ženských norem. U transmužů se může často jednat o výběr maskulinního stylu oděvů, sestřížení vlasů nakrátko, posilování svalů či pořízení velkoplošného tetování. Na rozdíl od cisgender heterosexuálních jedinců, kteří nemusejí vynakládat větší snahu pro vyjádření své identity přijímají mnohdy trans jedinci až stereotypní atributy

²³ LIPTAK, Adam. Supreme Court Ruling Makes Same-Sex Marriage a Right Nationwide [online], 2015.

²⁴ Parliament declares the European Union an “LGBTIQ Freedom Zone” [online], 2021.

²⁵ EU zahájila řízení proti Maďarsku a Polsku kvůli omezování práv sexuálních menšin. [online], 2021.

²⁶ ALTILIO, Terry. Oxford Textbook of Palliative Social Work, 2011, s. 380.

zvoleného sociálního pohlaví. Nejde jen o způsob vnějšího sebevyjádření, ale také o vnitřní pocit příslušnosti k vybranému genderu. Ne všechny trans osoby se rozhodnou k operativním možnostem. Tato volba je čistě individuální a nedá se považovat za automatickou při tranzici. Ne všechny trans osoby se rozhodnou pro možnosti operativních, či estetických zákroků. Tato volba je čistě individuální a při procesu změny pohlaví se nedá považovat za automatickou. Validita těchto jedinců je rovná těm, kteří si danými zákroky prošli. Genderová identita a sexualita jsou dvě rozdílné kategorie, a proto mohou transgender lidé identifikovat svou sexuální orientaci na základě toho, jaké pohlaví je přitahuje.²⁷

Nedá se tedy jednoznačně říct, zda jsou transgender lidé homosexuální, či heterosexuální.

Pro ty jedince, kteří se rozhodnou pro operace, se naskýtá mnoho možností, jak své tělo upravit, aby odpovídalo rysům a představám o daném biologickém pohlaví. U transgender žen se tyto hlavní zásahy rozdělují do několika částí. Jednou z nich je *facial feminisation surgery* (zkráceně FFS), neboli feminizační operace obličeje. Jedná se o kosmetickou úpravu, kterou se modifikují maskulinní rysy obličeje na femininní. Nejčastěji se provádí snížení a pozměnění tvaru vlasové linie, redukce nadočnicové kosti, *rhinoplastika* (tvarování nosu) a *profiloplastika* (operace brady). Nad rámec FFS si transženy nechávají aplikovat i silikonové výplně do různých oblastí obličeje, aby zaobličily ostré rysy a jevily se více femininně. Další operací, kterou si mohou nechat provést, je zvětšení prsou za pomoci aplikace silikonových implantátů do oblasti hrudníku tak, aby vizuálně odpovídal ženskému vzhledu. Pro mnohé transženy je nejdůležitějším krokem *sex re-assignment surgery* (SRS), neboli operace změny pohlaví, která se rozděluje na *vaginoplastiku* a *faloplastiku*.²⁸

Celý proces změny pohlaví začíná hormonální terapií. Do těla jsou jim vpravovány ženské, či mužské růstové hormony, které postupem času zapříčiňují značné fyziologické změny. U transgender žen se mění výška hlasu, rostou jim ňadra, také se do značné míry zastavuje růst ochlupení, jejich tělo nabírá ženské křivky a tuk se usazuje na typicky ženských partiích. U trans mužů se naopak hlas prohlubuje, začíná růst výraznější ochlupení a tělesné rysy se zostřují. Během tranzice, kterou tito jedinci podstupují často zažívají *genderovou dysforii* a *tělesnou dysmorfii*. Jde o tíživý pocit nepohodlí způsobený rozporem mezi vzhledem jejich těla a genderovou identitou, který vede k úzkostem,

²⁷ Lesbian, Gay, Bisexual, and Transgender Health: Transgender Persons [online], 2021.

²⁸ What is gender reassignment surgery? [online], 2021.

depresím a mnohdy i sebevraždám. Často se tyto pocity zmírní psychoterapií nebo zákroky, které jsou popsány výše.

5.1.5 Diskriminace a násilí vůči transgender jedincům

V dnešní době je situace jiná, než před třiceti lety a členové LGBTQIA+ komunity již nejsou vystaveni tak vysoké míře násilí a diskriminace. Ačkoliv se obecně nenávisť vůči této menšině snižuje, jejich životní podmínky a bezpečí jsou stále na nízké úrovni. Podle agentury *Human Rights Campaign* se více než 29 % transgender jedinců žijících v USA potýká s chudobou (u těch, kteří také náleží k etnickým menšinám je toto číslo ještě vyšší – mezi 39 % až 48 %). Ve 27 % případů byli tito jedinci propuštěni z práce, či odmítnuti při ucházení se o zaměstnání. Více než 54 % z nich se ve svém životě setkalo s násilím ze strany partnera a 47 % bylo znásilněno během svého života.²⁹ Pro trans jedince je mnohem těžší zajistit si příznivé životní podmínky, protože jsou společensky utlačováni ve všech ohledech – kromě již zmíněného zaměstnání také v hledání vhodného ubytování, či přístupu ke zdravotní péči.³⁰

Podle každoroční zprávy výzkumného projektu *“The Trans Murder Monitoring”*, který celosvětově systematicky monitoruje, sbírá a analyzuje data o vraždách transgender a jiných diverzních identitách, uvádí, že za rok 2021 bylo zabito 375 osob, což je 7 % nárůst oproti předešlému roku. Z daných dat vyplývá, že 96 % obětí byly trans ženy a jiné femininně se prezentující osoby. Z celého souboru 375 jedinců se 58 % z nich živilo prostitucí.

Z celkového počtu vražd transgender osob v USA bylo 89 % z nich příslušníky etnických menšin. Ze všech celosvětově zaznamenaných případů se 70 % z nich odehrálo „v takzvané Střední Americe“ a Jižní Americe, zejména v Brazílii. Průměrný věk zavražděných osob byl 30 let, přičemž nejmladší oběti bylo 13 let a nejstarší 68.

Tato data upozorňují na znepokojivý nárůst násilných činů na základě rasismu, xenofobie a misogynie vůči transgender jedincům. Je důležité upozornit na fakt, že zmíněná čísla jsou pouze orientační a neodráží skutečnost. Informace byly sbírány v zemích s již zavedenou sítí trans a LGBTIQ organizací a skupin, které monitorují a upozorňují na dané incidenty. Ovšem ve většině světových zemí nejsou tato data

²⁹ Understanding the Transgender Community [online], 2021.

³⁰ BRADFORD, Judith, Sari L. REISNER, Julie A. HONNOLD a Jessica XAVIER. Experiences of Transgender-Related Discrimination and Implications for Health: Results From the Virginia Transgender Health Initiative Study. [online], 2013, s. 1820-1829.

systematicky shromažďována. Mnoho případů zůstává tedy neohlášeno, a pokud jsou oznámeny, není jim věnována dostatečná pozornost. V závěru tato výroční zpráva také uvádí, že 2021 byl rokem s nejvyšším počtem zavražděných transgender jedinců. Dále je zmíněno, že mezi lety 2008 a 2021 bylo zdokumentováno přes 4042 usmrcení jedinců z této komunity.³¹

5.1.6 Trans identity napříč světovými kulturami

Mohlo by se zdát, že trans identity jsou výsledkem přílišné korektnosti, která je v současnosti populárním tématem mladých generací. Z minulosti toho bohužel o trans jedincích z dávných kultur moc nevíme, jelikož se o tomto tématu nedochovalo mnoho spisů dokazujících jejich existenci. K tomuto faktu přispívá i skutečnost, že jedinci žijící mimo normy většinové společnosti neměli přístup k mezigeneračním informacím o jejich existenci, jelikož bylo toto vědění často považované za nežádoucí, a proto se o něm a mlčelo. Ačkoliv se lidská společnost historicky snažila o marginalizaci menšin, jedinci s trans identitou existují po mnohá století až do dnešní doby.

Zmíněný koncept západní transgender identity nelze aplikovat v globálním měřítku, jelikož je konstruován na určitých kulturních atributech, mimo které nemůže fungovat. Existují ale i jiné případy genderové diverzity napříč mnohými světovými kulturami, jež měly specifický historický význam. Vymezení sociálního pohlaví se měnilo v průběhu času na základě vyvíjejících se potřeb dané společnosti. Lidé často nebyli spokojeni s identitami, které jim byly v rámci genderové binarity přidělovány okolím. Z tohoto důvodu si přizpůsobovali dané role po svém. Oblékali se do šatů, které byly určeny pro jiný gender, vyhledávali aktivity a zaměstnání, jež nenáležely jejich biologickému pohlaví, a tíhnuli k náboženským funkcím, které jim propůjčovaly určitou svobodu sebevyjádření.

Jednou z nejstarších forem genderové odlišnosti byla tradice eunuchů. Jednalo se o muže, kteří byli zbaveni varlat či celých pohlavních orgánů. Tento akt kastrace byl historicky využíván k docílení mnoha specifických cílů tehdejší společnosti. Nejčastěji se jednalo o fyzický trest, který byl mužům udělen za své dluhy, či zločiny. Na základě této nedobrovolné praxe můžeme lépe porozumět tomu, jak fungovaly genderové role starých společností. Tím, že se muži odebrala varlata se stal něčím jiným – jakýmsi třetím genderem, který nebyl ve společnosti potřebný k reprodukci a zastával tak jiné

³¹ TRANS DAY OF REMEMBRANCE 2021 [online], 2021.

funkce. V tehdejší patriarchální společnosti byl muž vnímán jako zdroj největší síly, a proto některé z nich kastrovali, aby o svou moc přišli. Po tomto úkonu nabyli jedinci zbavení svých genitálií vysokého sociálního statusu a stali se tak spolehlivými služebníky císařského dvora, jelikož byli zbaveni své mužnosti a podle tehdejších měřítek už nemohli vladaře ohrožovat.³² Již od roku 4 000 př. n. l. byli ve staré Číně považováni za vysoce postavené sluhovy.³³ Starali se především o harémy, ve kterých nemohli sexuálně ohrozit ženy patřící císaři. Mimo Čínu byl však tento fenomén rozšířen i ve starověkém Římě, Řecku a v královstvích jihovýchodní Asie.

Pro lepší pochopení diverzních genderových rolí starověkých evropských kultur můžeme zmínit například severské kmeny, zejména Vikingy. Při jejich představě si člověk nejčastěji vybaví silné maskulinní muže plující na rozbouřeném moři v lodích zvaných *drakary*. Navzdory tomuto stereotypnímu obrazu byly genderové role a identity severních kultur velmi různorodé. Jejich představa o ženských rolích se v mnohém lišila od jiných evropských tradičních kultur. Poté, co muži odpluli na moře, zůstalo zabezpečení vesnice jejich protějškům. Ty vykonávaly veškeré mužské funkce v době jejich absence, tj. obranu vesnice, boj s jinými kmeny, péči o ornou půdu a následnou sklizeň. Všechny tyto úlohy, jež normálně vykonávali muži, byly převzaty ženami. I v rámci norské mytologie přejímali mužské postavy femininní role. Samotný bůh Loki na sebe vzal podobu klisny a zplodil osm potomků, které následně porodil.³⁴ Také v rámci tradice magie *seidr* věřili, že pouze ženy smí předvídat budoucnost. Pokud se těmto praktikám věnovali muži, převlékali se do ženských šatů. Když tak muži učinili, ohrozili tím svou maskulinitu a mohli být potrestáni, či vytlačeni na okraj společnosti.³⁵

Významnou postavou francouzské historie, která překračovala genderové normy byla Johanka z Arku. Byla to bojovnice, která vedla vojska francouzské armády proti Angličanům ve Stoleté válce. V dnešní době je na ni nahlíženo jako na symbol feminismu a rovnoprávnosti žen. Je obecně známo, že byla v roce 1431 upálena za kacířství. Z publikací feministické ideoložky Leslie Feinberg, která zasvětila studiu této postavy mnoho let, vyplývá, že byla odsouzena hlavně proto, že vzdorovala církvi a vystupovala na veřejnosti jako muž. Nosila pánské ošacení, vlasy sestřižené nakrátko a mluvila o sobě v maskulinním rodu. Mnoho historiků nahlíží na Johančin styl oblékání jako na něco

³² HSU, Christine. Eunuch Study Reveals That Castration May Add 20 Years to a Man's Life [online], 2012.

³³ DALE, Melissa. Inside the World of the Eunuch. Inside the World of the Eunuch: A Social History of the Emperor's Servants in Qing China, 2019, s. 14.

³⁴ STURLUSON, Snorri. Edda, 1995, s. 36.

³⁵ STRÖM, Folke. Nith, Ergi and Old Norse Moral Attitudes, 1974, s. 6.

nepodstatného, přitom to bylo jedním z hlavních důvodů jejího obvinění, a nakonec za to byla i popravena.³⁶ Svá rozhodnutí činila z vlastní vůle, jež se neslučovaly s křesťanskými ideály a genderovými normami tehdejší společnosti. Samotný fakt, že je v současnosti vyobrazována podle femininních ideálů svědčí o systematickému přepisování dějin tak, aby odpovídaly představám většinové společnosti.

Západní vnímání binárního genderu je do určité míry ovlivněno křesťanstvím a Starým zákonem.³⁷ Kultury, které nebyly tímto náboženstvím ovlivněny si vytvořily systém širší genderové diverzity, který umožňoval soužití cisgender a trans identit. V Indii se setkáváme s pojmem *hidžra*, jež se vztahuje ke třetímu pohlaví. Tito lidé ve společnosti zaujímají femininní role navzdory tomu, že mají mužské pohlaví. V roce 2014 Indie zlegalizovala zapsání kategorie „třetího“ pohlaví do všech oficiálních dokumentů těm, kteří si o to zažádají. Reagovala tak na značné protesty náboženských a sexuálních menšin založené na kulturních tradicích dané země.³⁸ Jedná se o jakousi genderovou variantu AMAB jedinců žijících podle femininních ideálů jejich kultury. Oblékají se tedy do sárí, zastávají ženské role a hovoří o sobě v ženském rodě.³⁹

Hidžry hrdě zdůrazňují svůj původ, jež byl popsán v hinduistickém eposu *Rámájana*. Když Ráma musel opustit své rodné město *Ayodhya* a uchýlit se do exilu do lesa na čtrnáct let, otočil se a promluvil ke všem mužům a ženám, kteří ho následovali, aby se vrátili zpět. Jediné *hidžry*, které se necítily zavázané jeho příkazem, zůstaly a čekaly na něj. Poté, co se Ráma vrátil z lesa, objevil lidi, jež věřili v jeho návrat a meditovali. Měli dlouhé vlasy, nehty a vousy – maskulinní i femininní symboly.⁴⁰ Tyto osoby byly běžnou součástí společnosti, ale s nástupem britského kolonialismu v Indii došlo k výrazné marginalizaci a až dodnes žijí *hidžry* na okraji společnosti. Je důležité zmínit jejich duální postavení ve společnosti, pro kterou jsou důležití pouze v případě náboženských tradic, a mimo které je nepřijímá a neumožňuje jim začlenění. Hrají tak významnou roli v rámci víry a kulturních zvyklostí, které jsou dodnes udržovány. Stávají se tak často nedílnou součástí indických svatebních rituálů a jiných obyčejů, při kterých je třeba spojení s nadpřirozenem. Věří se, že jen oni jsou v kontaktu jak s mužskými, tak i ženskými božstvy. Za tyto služby jsou následně finančně ohodnoceni. Kvůli nepravidelnému přístupu k finančním zdrojům a společenské

³⁶ FEINBERG, Leslie. *Transgender warriors: History from Joan of Arc to Dennis Rodman*, 1996, s. 32-34.

³⁷ RUETHER, Rosemary. *Sexism and God Talk: Toward a Feminist Theology*, 1993, s. 18.

³⁸ KHALEELI, Homa. *Hijra: India's third gender claims its place in law* [online], 2014.

³⁹ Sárí je tradiční ženský oděv nošený po celém území indického subkontinentu.

⁴⁰ NANDA, Serena. *Neither man nor woman: the Hijras of India*, 1999, s. 13.

diskriminaci je pro dané jedince velmi obtížné zajistit si stálou životní úroveň, a proto jsou často nuceny uchýlit se k prostituci.⁴¹ Oproti jedincům s trans identitou založenou na západních genderových konstruktech vnímají svůj gender na základě spirituality a tradičních společenských rolí.

Poslední z původních netradičních genderových identit, kterou tato kapitola popisuje, se nazývá *two-spirit* neboli identita dvou duší, jež přijímají domorodí jedinci obývající oblast Severní Ameriky. Jedná se o moderní zastřešující označení zahrnující původní genderově diverzní identity.⁴² Tento pojem byl původně vytvořen v roce 1990 na mezinárodním srazu domorodých leseb a gayů, aby lépe rozlišil původní obyvatele Severní Ameriky od těch nepůvodních.⁴³ Two-spirit vznikl jako náhrada termínu *berdache*, jenž byl prvně použit francouzskými a britskými kolonizátory, kteří tak označovali zženštilé domorodé obyvatele. Tímto termínem tak zesměšňovali homosexuální chování a jiné genderové role, než na které byli Evropani zvyklí. Každá z etnických skupin domorodých obyvatel vnímala pojem *two-spirit* trochu jinak. Tento genderový konstrukt je založen na koexistenci ženské a mužské podstaty v jedné bytosti. Každý jedinec vnímá svou identitu odlišně, její prožívání a vyjadřování je jedinečné. U některých šlo především o to, jakým způsobem AMAB a AFAB jedinci přistupovali ke své nebinární identitě. V rámci těchto kultur věřili, že mají tyto osoby přístup do jiných nadpřirozených realit, které běžní lidé nevidí. Jiné kmeny přisuzovaly příslušnost k této identitě pouze na základě homosexuální orientace.⁴⁴ V současnosti se mnozí původní obyvatelé spojili v boji a aktivismu proti utlačování jejich kultur a tím pádem sjednotily i tuto koncepci genderové diverzity. Koncept *two-spirit* zahrnuje nebinární i trans identity původních obyvatel do jednoho celku. Domorodá osoba s trans identitou se může identifikovat jako *two-spirit*, ale to mohou i domorodí jedinci s homosexuální preferencí. Jde o jakýsi pomyslný bezpečný prostor pro domorodé genderově diverzní jedince.⁴⁵ Lynn Young, aktivista za domorodou kulturu, tvrdí, že identita *two-spirit* značí příslušnost k domorodé kultuře a její historii. Díky tomu mohou sdílet původní hodnoty, jež nejsou v souladu s chápáním Evropanů, kteří obsadili jejich území a dovezli normy rozdělující společnosti na základě sexuality a genderových rolí.⁴⁶

⁴¹ NANDA, Serena. *Neither man nor woman: the Hijras of India*, 1999, s. 11.

⁴² ESTRADA, Gabriel. *Two Spirits, Nádleeh, and LGBTQ2 Navajo Gaze* [online]. 2011, s. 167-190.

⁴³ O'BRIEN, Jodi. *Encyclopedia of Gender and Society*, 2008, s. 64.

⁴⁴ KEHOE, Alice. *Appropriate Terms*. *Society for American Archaeology Bulletin* [online], 2004.

⁴⁵ Viz poznámka č. 44.

⁴⁶ YOUNG, Lynn. *Two Spirit: My way home* [online], 2017.

5.2 Indonésie a gender

V kontrastu k západním kulturám, které tradičně rozdělují členy společnosti na muže a ženy, je oblast indonéskeho souostroví místem, kde jsou hranice těchto dvou kategorií méně zřetelné. Jednotlivé binárně nekonformní identity tak v dané společnosti mají pevně danou roli a jsou do určité míry akceptovány. Jak naznačuje národní motto „*Bhineka Tunggal Ika*“ (Jednota v rozmanitosti), Indonésie je místem, kde jsou odlišnosti vnímány jako atributy národní identity. Je třeba vzít v potaz sociokulturní původ jednotlivců, míru vzdělanosti, náboženskou příslušnost, globalizační a politické vlivy, které ovlivňují jednotlivé názory, ale v obecně lze tvrdit, že jsou tamní obyvatelé zvyklí na různé identity polygenderových systémů.

V takto kulturně diverzním prostředí neexistuje jednotný pohled na gender. Jednotlivé oblasti napříč celou zemí se od sebe navzájem výrazně odlišují v názorech na přijetí jedinců s odlišnou genderovou identitou či sexualitou. Ačkoliv se dá předpokládat, že je LGBTQIA+ menšina spíše odsuzována většinovou společností, nejedná se o jednohlasný názor. Například v oblasti Aceh v severní části ostrova Sumatra jsou obyvatelé silně ovlivněni náboženským přesvědčením, jehož hodnoty byly implementovány do místních zákonů. Tamní obyvatelé se od zbytku Indonésie odlišují hlavně tím, že jsou velmi striktní v praktikování islámu. Dokonce si v roce 2001 odsouhlasili částečné implementování práva Šaría do jejich zákonů.⁴⁷ Ženy i muži musí být řádně ustrojeni, vykonávat jasně dané role a zastávat pevně určené funkce ve společnosti. Jakákoliv odchylka od jejich konceptu běžnosti je vnímána negativně a následně tvrdě trestána. Tato oblast stanovila drsné podmínky pro jedince s jinou genderovou či sexuální identitou, kterým hrozí i fyzické tresty za jejich životní styl. Naopak v metropolitních oblastech, které podléhají mezinárodnímu vlivu, je na tuto problematiku nahlíženo z liberálnějšího pohledu. Z tohoto důvodu je ve větších městech jako je Jakarta na Západní Jávě či Denpasar na Bali velká koncentrace LGBTQIA+ jedinců, kteří se tam stěhují za vidinou lepšího života.

⁴⁷ THOMASSON, Jim. Aceh passes adultery stoning law [online], 2009.

5.2.1 Waria

Kromě leseb a gayů, kteří v těchto městech žijí, se zde lze setkat také s lidmi, kteří si říkají *waria*. Samotný název je odvozen z indonéských slov *wanita* (žena) a *pria* (muž). Tyto osoby věří, že se jejich ženské duše narodily do mužského těla, a proto se navzdory své biologické podstatě identifikují jako ženy. Ačkoliv je jejich existence známa v Indonéské společnosti po staletí, jsou stále vytlačovány na okraj společnosti a neakceptovány vlastními rodinami. Tuto situaci v posledních několika desetiletích povolna mění moderní hnutí za práva sexuálních menšin v Indonésii. Kvůli jejich složité situaci hledají vzájemnou podporu mezi sebou a utvářejí různá seskupení. V rámci svých komunit se navzájem učí, jak se lépe stylizovat do ženských oděvů, používat líčení a pomáhat si navzájem v zabezpečení příznivých životních podmínek.

Sociální antropolog a odborník na LGBTQIA+ v oblasti jihovýchodní Asie Tom Boellstorff definuje *warie* na základě jejich těl s mužskými pohlavními znaky. *Wariou* se nemůže stát jedinec, který se narodil s vaginou.⁴⁸ Ve svých publikacích spojuje tyto lidi s transvestitismem a transsexualismem, což je do značné míry zavádějící a matoucí.^{49,50} Tyto kategorie totiž nedokážou přesně zachytit různorodost tohoto genderu. Lidé, kteří přijímají tuto identitu, pocházejí z různých socioekonomických skupin a mají rozdílné možnosti, jak zacházet se svým tělem. Mnoho z nich se nachází na hranici chudoby a nemohou si dovolit nakupovat velké množství šatů a různých dekorativních předmětů upevňujících jejich femininní vzhled. Z tohoto důvodu si ne vždy mohou dovolit operace a kosmetické úpravy těla či hormonální terapii. Z tohoto důvodu je transvestitismus jedinou možností, jak mohou dosáhnout svého genderového vyjádření. Jako *waria* se ale identifikují i lidé, kteří pochází z vyšších společenských vrstev. Disponují lepším ekonomickým zabezpečením, vzděláním a jejich okolí je snadněji přijímá. Mohou si dovolit nakupovat honosné ošacení a chodit do salonů, kde pečují o svůj vzhled. Podstupují různé operace a celkově se přibližují konceptu západního vnímání transgender identity. Pojmem *waria* je ale také možné popsat jedince, jež kvůli svému zaměstnání či okolí nemůže dát najevo svůj zvolený gender, a proto se v tajnosti ve svém volném čase převléká za ženu a navštěvuje komunitní místa, ve kterých se může

⁴⁸ BOELLSTORFF, Tom. *The Gay Archipelago: Sexuality and Nation in Indonesia*, 2005, s. 57.

⁴⁹ BOELLSTORFF, Tom. *The Gay Archipelago: Sexuality and Nation in Indonesia*, 2005, s. 9.

⁵⁰ Za transvestitismus je označováno oblékání se do ošacení opačného pohlaví. Transsexualismus je označení pro člověka, jehož genderová identita není v souladu s jeho pohlavím určeným při narození. Tento pojem ale označuje jedince pouze na základě chirurgických operací a pro mnohé transgender osoby je urážlivým.

svobodně vyjádřit. Z těchto důvodů nelze tyto jedince označit pouze jako transvestity či transsexuály, jelikož nemají rovné podmínky v rozhodování o své identitě a sebevyjádření.

Společenské postavení těchto žen se v průběhu let proměňovalo s postupným šířením globalizačních vlivů a vývojem indonéské společnosti. V 70. letech se objevovaly zejména v nočních klubech, kde vystupovaly v kabaretních představeních. Během této doby se také často věnovaly prostituci, jelikož neměly jiné možnosti, jak získat peníze na obživu. Na přelomu tisíciletí se začaly objevovat častěji v televizi a jiných médiích. Z toho plynulo větší povědomí o jejich existenci a byli více viditelní na veřejnosti, což jim umožnilo pracovat v různých odvětvích zábavního a kosmetického průmyslu, zejména v salonech krásy a v televizi.⁵¹

Obdobně jako v USA v 80. letech během HIV/AIDS krize se i tato komunita dodnes potýká se stigmatem přenašečů pohlavních chorob, což podněcuje veřejnost ke stále narůstající diskriminaci.⁵²

5.2.2 Násilné projevy

Transgender lidé bývali v Indonésii tradičně více akceptováni než jedinci s homosexuální orientací.⁵³ I přesto se v posledních letech zvyšují nenávistné a diskriminační tendence, které vedou k násilí páchaném na členech této skupiny. Zprvu byly násilné incidenty zaznamenány zejména v již zmíněném Acehu, ale v posledních letech se jednotlivé útoky objevují i na Jávě a dalších indonéských ostrovech. Tyto agrese jsou přisuzovány radikalizaci islámu v souostroví a slabé odezvě autorit, jež nejsou schopné pevně uchopit tuto problematiku a často se jí vyhýbají.⁵⁴

V roce 2018 policie v Acehu zatkla 12 transgender žen, které poté veřejně zostudila za účelem „převýchovy“. Obětem byly ostříhány vlasy a následně byly oblečeny do mužských šatů, aby jim bylo připomenuto, jak mají podle islámského práva vystupovat. Následně byly drženy v policejní cele 3 dny. Tento akt byl mezinárodně odsouzen a označen za porušení lidských práv.⁵⁵ Další incident se odehrál v roce 2020,

⁵¹ WIERINGA, Saskia E. *Female desires: Same-sex relations and transgender practices across cultures*, 1999, s. 217.

⁵² OETOMO, Dede, a, ed. *Masculinity in Indonesia: Genders, Sexualities, and Identities in a Changing Society*, 2000, s. 46-59.

⁵³ BOELLSTORFF, Tom. *The Gay Archipelago: Sexuality and Nation in Indonesia*, 2005, s. 56.

⁵⁴ VALDAMERI, Elena. *Radical Islam Is Gaining Ground in Indonesia* [online], 2017.

⁵⁵ ZAMIR, Abdul. *Transgender women in Aceh detained by police* [online], 2018.

kdy byla jiná *waria* v severní Jakartě napadnuta a zaživa upálena skupinou mužů. Díky podpoře lokálních LGBTQIA+ organizací a medializaci byly místní autority donuceny k řádnému prozkoumání případu.⁵⁶ Poté, co se případem začala zabývat policie bylo identifikováno 6 pachatelů, z nichž se pouze 3 podařilo dopadnout a potrestat.⁵⁷ Na konci téhož roku byla další transgender žena zadržena za konzumaci návykových látek a poslána do mužské věznice, což zvedlo vlnu nesouhlasu kvůli obavám o její bezpečnost a potenciálnímu porušení lidských práv. Až po tlaku ze strany veřejnosti a mezinárodních organizací byla žádost o její přesunutí do ženské věznice přezkoumána soudem.⁵⁸ Nakonec se ale vyhnula pobytu ve vězení, jelikož ji bylo nařízeno absolvovat intenzivní léčbu závislosti na drogách v soukromé rehabilitační klinice. V současnosti se velmi často diskutuje o kontroverzním návrhu zákona povolujícím náboženské rituály, které se zabývají exorcismem a „léčbou“ LGBTQIA+ jedinců.⁵⁹

Všechny tyto události poukazují na nejasné a nedostatečně vymezené zákony, které nechrání dané jedince sexuálních menšin a na nevyhovující přístup vlády k LGBTQIA+.

Vládní zástupci se tímto kontroverzním tématem nechtějí zabývat, protože vzbuzuje silně negativní názory ve společnosti. Důsledkem toho je právní systém, který sice explicitně nezakazuje existenci těchto jedinců, jako je tomu u jiných zemí s převážně muslimskou populací, ale také je nechrání proti diskriminaci a netrestá ty, kteří se na nich dopouští násilí.

5.2.3 Tomboi

V kontrastu s *wariemi*, které jsou známé pro jejich hyperfeminní vzhled, stojí také genderová identita *tomboi*, jež je často opomíjená a nedostává se jí v médiích stejné pozornosti. Jedná se o osoby, které se narodily jako ženy, ale prezentují se maskulinním vzhledem a sexuálním zájmem o ženy. Pojmenování *tomboi* bylo odvozeno z angličtiny, ve které označuje tento výraz tendence žen k maskulinní prezentaci. Svou identitu vyjadřují podobným způsobem jako *warie*, ale s tím rozdílem, že tíhnou k mužným atributům, ať už v rámci společenských rolí či vzhledem, vyjadřováním a oblékáním.

⁵⁶ SUTRISNO, Budi. Activists demand justice for trans woman burned to death in North Jakarta [online], 2020.

⁵⁷ LESMANA, Agung Sandy. Waria Dibakar Hidup-hidup, 6 Preman di Cilincing Bersih Kasus di Polisi [online], 2020.

⁵⁸ SARI, Astini Mega. Millen Cyrus Ditahan di Sel Pria [online], 2020.

⁵⁹ HALIM, Haeril. Forced exorcisms touted as 'cure' for LGBT Indonesians [online], 2020.

Tomboi svou identitu projevují obvykle již v dětství, kdy se daní jedinci začínají oblékat do chlapeckých oděvů, nosí maskulinní účesy a zajímají věc, které jsou stereotypně připisovány mužům.⁶⁰ Jedinci s *tomboi* identitou nakládají se svou identitou rozdílně, jak je tomu i u *warií*. Ať už podle toho, z jaké společenské vrstvy pocházejí, v jaké finanční situaci se nachází, nebo zdali jim jejich vyjádření umožňuje práce, kterou vykonávají. Někteří uvádějí, že si tuto identitu vybrali poté, co byli svedeni ženou, což v nich probudilo silný zájem o maskulinní role. Jiní zase tvrdí, že se tak cítí již od útlého věku. Zatímco během dospívání často musejí podřizovat svůj vzhled k ideálům svých rodičů či komunity, v dospělosti svou identitu plně přijímají a prezentují se již pouze maskulinně.⁶¹

Tomboi čelí mnohem většímu společenskému tlaku, ani ne tak kvůli jejich sexuální orientaci, ale kvůli „odmítnutí“ identity, která jim byla přidělena při narození.⁶² Je na ně vyvíjen mnohem větší tlak, protože je na ně nahlíženo jako na „zabezpečovatelky“ nové generace, a pokud tuto roli odmítnou, tak je společnost kvůli tomuto rozhodnutí odsuzuje.⁶³ *Tomboi* nevyhledávají své sexuální partnery mezi sebou, ale zejména u femininně se prezentujících leseb. V rámci jejich komunity si spíše poskytují vzájemnou podporu a prostor pro sebevyjádření.⁶⁴

5.2.4 Reprezentace transgender lidí v Indonésii

Jak již bylo zmíněno, v současnosti se indonéská LGBTQIA+ menšina potýká s vlnou diskriminace a násilí vlivem radikalizace islámu v souostroví. Vystupování *warií* a jiných genderově diverzních osob v médiích je mnohem častější, než tomu bylo před několika desetiletími. Objevují se ve všech společenských vrstvách a šíří osvětu o trans lidech a toleranci k nim. Tato kapitola popisuje několik mediálně známých osobností indonéské pop-kultury, které se zasloužily o sociální změnu v chápání a přijímání jedinců s odlišnou sexuální orientací či genderovou identitou.

Yulianus Rettoblaut, nebo jak sama sebe nazývá *Mama Yuni*, je 57 letá *waria* žijící v *Jakartě*, která se dostala do povědomí veřejnosti zejména svým aktivismem a akademickými úspěchy. Většinu svého života strávila na ulici, kde vyrůstala a čelila

⁶⁰ BOELLSTORFF, Tom. *The Gay Archipelago: Sexuality and Nation in Indonesia*, 2005, s. 163.

⁶¹ Viz poznámka výše, s. 164.

⁶² Viz poznámka výše, s. 165.

⁶³ SHARYN, Davies. *Challenging Gender Norms: Five Genders Among Bugis in Indonesia*, 2007, s. 53.

⁶⁴ EVELYN, Blackwood. *Tombois in West Sumatra: Constructing Masculinity and Erotic Desire*, 1998, s. 491-521.

různým formám násilí a diskriminace, ať ze strany společnosti, která ji odsuzovala a vytlačovala, tak také ze strany vlády, která ji odpírala stejná práva, jako mají běžní obyvatelé. Věří, že členové trans komunity by neměli žít v takovýchto poměrech a rozhodla se získat dostatečné vzdělání a bojovat za lepší podmínky *waria*.⁶⁵ Jakožto první transgender žena v historii Indonésie vystudovala bakalářský a magisterský program trestního práva. Díky tomu nyní aktivně vystupuje a bojuje proti marginalizačním tendencím společnosti vůči její komunitě. Již po desetiletí se snaží dosáhnout rovných občanských práv pro tyto jedince, kteří jsou doposud vnímání odlišně.⁶⁶ Založila také první domov pro transgender jedince *Rumah Singga Waria*, který poskytuje bezpečí všem členům komunity, hlavně starším osobám. Získala finanční pomoc Ministerstva sociálních věcí, které již roky sponzoruje tuto činnost.⁶⁷ Pro mnohé mladé *warie* zastává roli matky, která se o ně stará a poskytuje jim pomoc. Každoročně pořádá soutěž krásy *Miss Waria*, ve které jednotlivé členky soutěží o post nejlivnější představitelky komunity. Svou činností se jí podařilo zlepšit podmínky mnohých transgender žen, poskytnout jim jiné možnosti obživy, než je prostituce.⁶⁸

Další významnou osobností, která pomáhá této komunitě mimo metropolitní oblast Jakarty, je Shinta Ratri. V roce 2008 založila instituci *Pondok Pesantren Waria Al-Fatah* pro transgender ženy ve městě Yogyakarta na střední Jávě. Jedná se o speciální typ islámské internátní školy, která poskytuje přístřeší svým studentům a trans jedincům v této oblasti.⁶⁹ Shinta Ratri věří, že i tito lidé mohou mít kladný vztah k islámu, a proto se rozhodla v této víře vést její instituci. Její škola poskytuje vzdělání více než 40 studentům, kteří se během každodenních modliteb mohou oblékat dle vlastní preference do tradičních oděvů, jako je *rukya* či *sarong*.^{70,71} Tato organizace získala i ochranu ze strany místní policie, která se ji po sérii násilných výhrůzek radikálních skupin rozhodla podpořit.⁷²

Další osobností, která se zasloužila o mnohé sociální změny, je Hendrika Mayora, známá také pod jménem *Bunda Mayora*. Je to *waria*, která se jako první stala veřejným

⁶⁵ O'SHEA, David. High Heels and Hijabs: Transgender rights in Indonesia [online], 2020.

⁶⁶ YULI, Mama. Let's Help Mami Yuli accomplish her Doctorate Degree in Constitutional Law [online], 2020.

⁶⁷ SISWANTO, Ummi. Menengok Rumah Singgah Waria Jompo Satu-satunya di Dunia [online], 2016.

⁶⁸ HENSCHKE, Rebecca. Mama Yuli: The trans women's leader no-one messes with [online], 2017.

⁶⁹ MILLER, Jonathan. Indonesia's transgender madrasa [online], 2016.

⁷⁰ EMONT, Jon. Transgender Muslims Find a Home for Prayer in Indonesia [online], 2015.

⁷¹ *Mukena* a *sarong* jsou indonéské oděvy určené k náboženským účelům. *Mukenu* nosí tradičně ženy, zatímco *sarong* je nošen muži. Ale *sarong* není primárně určen k náboženským účelům.

⁷² SURIANI, Alita. Pesantren waria di Yogyakarta dapat jaminan dari polisi [online], 2016.

činitelem s transgender identitou v Indonésii. V roce 2020 se tato politička ujala pozice předsedkyně správního orgánu vesnice Habi ve Východní Nusa Tenggara. Svou činností se snaží o zviditelnění a přijetí transgender a jiných LGBTQIA+ jedinců v katolickém prostředí této oblasti. Na veřejných setkáních, přednáškách a seminářích vzdělává veřejnost o vzájemné koexistenci sexuálních menšin a křesťanské víry. Tuto činnost provádí také na internetu skrze její sociální média a podcasty. Zabývá se dobrovolnictvím v místním *posyandu*, kde pomáhá zejména s novorozeneckou zdravotní péčí a také v Papežské dětské unii, kde se podílí na vzdělávání mladých generací.⁷³ Od roku 2018 aktivně spravuje místní podpůrnou skupinu Fajar Sikka, kterou navštěvují zejména vdovy, senioři a lidé s různými postiženími. Během pandemie Covidu-19 zorganizovala mnoho charitativních akcí, které vybraly finanční dary místním obyvatelům, jež přišli o zaměstnání. V současnosti vystupuje v mnoha televizních pořadech a podcastech, ve kterých sdílí své zkušenosti a příběhy spojené s LGBTQIA+ aktivismem na Nusa Tenggara.⁷⁴

Zejména trans jedinci, kteří působí v oblasti hudby a televizního vysílání pomáhají změnit hodnoty společnosti a zlepšit sociální postavení transgender jedinců. Asi nejznámější představitelkou je dvaatřicetiletá indonéská zpěvačka a celebrita Lucinta Luna, která je díky své hudební tvorbě a celé řadě skandálů proslulá po celé Indonésii. Její popularita vzrostla hlavně díky tvorbě skladem hudebního žánru *dangdut*, jenž je v této oblasti velmi oblíbený. Mimo hudební průmysl se objevuje i v mnohých reality show, filmech a seriálech. Tímto způsobem se problematika transgender jedinců dostala i do povědomí široké veřejnosti která s oblibou poslouchá její hudbu a sleduje televizní vysílání. V roce 2020 se kvůli užívání drog dostala do vězení, což vedlo k mnohým kontroverzním diskusím na téma, zdali by měla pobývat v mužské či ženské věznicí.⁷⁵ Místní aktivisté a LGBTQIA+ organizace upozorňovali na to, že vlivem nedostatečné právní ochrany jsou transgender ženy v mužských věznicích vystaveny riziku sexuálního a fyzického násilí. Nakonec byla Lucinta převezena do ženské věznice, kde vykonala zbytek trestu a propuštěna byla na začátku roku 2021.^{76,77} Obdobná situace se opakovala

⁷³ Posyandu, neboli *pos pelayanan terpadu*, je komunitní sociální centrum na lokální úrovni.

⁷⁴ IRIENE, Natalia. Hendrika Mayora: Perkara Menjadi Pejabat Publik dan LGBTIQ+ Dalam Katolik [online], 2021.

⁷⁵ AL FARISI, Baharudin. Lucinta Luna Divonis 1,5 Tahun atas Kasus Penyalahgunaan Narkoba [online], 2020.

⁷⁶ SUNDARI, Zulfa Ayu. Sempat Bingung Ditempatkan di Sel Lelaki atau Perempuan, Ini Kata Lucinta Luna [online], 2021.

⁷⁷ MARIO, Vincentius. Merasa Dijebak sampai Masuk Penjara, Lucinta Luna: Aku Tidak Percaya Lagi Siapa Pun [online], 2021.

téhož roku u jiné celebrity Millen Cyrus, která byla podobně jako Lucinta také obviněna a odsouzena za užívání drog. Millen byla převezena do mužské věznice navzdory tomu, že se identifikuje jako transgender žena a pobyt by mohl ohrozit její zdraví.⁷⁸

Dalším veřejně známou osobností byla komička, zpěvačka a herečka Dorce Gamalama. V letech 2005 až 2010 uváděla ranní show v televizním vysílání TransTV, ve které veřejně vystupovala jako transgender žena.⁷⁹ V posledních letech si zahrála i v několika indonéských *sinetronech*.⁸⁰ Obdobně jako ostatní aktivistky a osobnosti zmíněné výše se i ona věnovala problematice přijetí transgender jedinců, kterou rozebírala ve své show a další tvorbě. Na začátku února roku 2022 zemřela ve věku 58 let na následky komplikací jejího zdravotního stavu způsobené virem Covid-19.⁸¹ Její smrt zvedla vlnu sympatií ale také nenávisti vůči transgender jedincům. Navzdory svému přání být pochována jako žena ji rodina pochovala na muslimském mužském hřbitově.⁸²

5.2.5 Postoje vlády

V indonéské společnosti jsou často probírána témata spojitosti genderu s pohlavím, tělem, sexualitou a identitou. Každá kultura a etnická skupina si určuje vlastní společenské role a jediným společným činitelem, který je ovlivňuje stejnou měrou, jsou vládní postoje, jež mají upevnit pocit společné národní identity. V zemi jako je Indonésie se politické a náboženské vhledy na gender a jeho role promítají do každodenního života. Dané politické ideologie, které vláda předává svým občanům, se ztěžka dají oddělit od jejich osobní identity.

Západní teorie, které vnímají gender jako kulturní produkt společnosti oddělený od fyziologické stavby lidského těla, jsou pro moderní indonéskou společnost stále novým tématem. Samotná indonéština, která je jedním ze symbolů spojujících zemi, nerozlišuje mezi kategoriemi genderu a pohlaví. Tento jazyk je do značné míry genderově neutrální, jelikož označuje osobní zájmena třetí osoby jednotného čísla (tj. kategorie *on*,

⁷⁸ SUTRISNO, Budi. Placement of trans woman in men's prison inhumane, unlawful: Activists [online], 2020.

⁷⁹ SAPUTRA, Ramadani. Recent cases of persecution set back LGBT rights advocacy [online], 2020.

⁸⁰ Sinetron je typ indonéské verze telenovely, jež je v této zemi velmi populární.

⁸¹ AZWAR, Amahl S. Indonesian Icons: The complex legacy of Dorce Gamalama [online], 2022.

⁸² RAHMAN, Abdul. Dorce Gamalama Dimakamkan Sebagai Laki-laki, Ini Alasan Keluarga [online], 2022.

ona, ono) slovem *dia*. Lidé obvykle používají pojem *jenis kelamin* (druh pohlavního orgánu) k popisu biologického pohlaví a zároveň i genderu k němu přiřazenému.⁸³

Indonéská vláda propaguje svůj koncept genderových ideálů tak, aby byly zabezpečeny především potřeby státu. Tyto představy předává veřejnosti skrze masová média, vzdělávací materiály ve školách, ve zdravotních střediscích a jiných sociálních zařízeních.⁸⁴ Vláda dává jasně najevo, jaké role by měli občané zastávat. Muži mají zastupovat soubor čistě maskulinních rolí, které jsou společensky žádoucí pro její správný chod. Je od nich očekávána heterosexuální orientace, dle které se ožení s ženou a zaujmou roli primárního zabezpečovatele rodiny. Jeho hlavním úkolem je činit veškerá rozhodnutí, která jsou v nejlepším zájmu domácnosti. Do určité míry je hodnota jeho mužnosti vyjádřena ryzostí a mravností jeho rodiny, kterou také zastupuje ve společenské sféře. Již od mládí jsou vedeni k proaktivnímu přístupu v rozhodování a fyzické zdatnosti, které náleží ideálům tamních maskulinních rolí. Měli by zastávat hlavní funkce ve společnosti jako obdělávání a sklizní úrody, plození silných potomků a bojování v armádě za zájmy státu.

Stejně tak jsou definovány role i ženám, jež by se měly podřizovat potřebám mužů. Podle vlády jsou vnímány jako příliš vášnivé a emotivní, což se neslučuje s pozicí vůdce rodiny, a proto tuto funkci zastávají muži. Místo toho by měly pečovat o domácnost a potomky. Již od útlého věku jsou indonéské dívky vychovávány systémem, jehož prioritou je zabezpečení nových generací. Až poté, co se žena provdá, porodí děti a stará se o domácnost, je vnímána jako prosperující a plnohodnotný člen společnosti. Tyto ideály převládající několik století byly během Suhartovy vlády Orde Baru v letech 1965 až 1998 vyzdvihovány jako progresivní a moderní způsob vedení státu. V tomto období byl tehdejší režimem značně proklamován model nukleární rodiny a slogan „*Dua anak cukup*“ (dvě děti stačí), který motivoval mladé páry k tomu, aby si pořizovali pouze dva potomky a nezatěžovali tak ekonomiku země. Vláda zastávala názor, že její občané reprezentují svůj stát a jeho morální hodnoty.⁸⁵

⁸³ SHARYN, Davies. Challenging Gender Norms: Five Genders Among Bugis in Indonesia, 2007, s. 19-31.

⁸⁴ Viz poznámka č. 83, s. 40.

⁸⁵ Viz poznámka č. 83, s. 40-44.

5.2.6 Postoje islámu

V zemi, ve které většina občanů vyznává islám, se pohled na gender a společenské role odráží i na hodnotách společnosti. Vyznávání tohoto náboženství má v indonéském souostroví hlubokou a dlouholetou tradici. Od počátku dvanáctého století, kdy tuto víru přinesli obchodníci z Indie, se rozšířila do takové míry, že se k ní v současnosti hlásí většina obyvatel.⁸⁶ Vliv tohoto náboženství zásadně narůstal také z důvodu kolonizace jihovýchodní Asie západními velmocemi od počátku šestnáctého století. Místní obyvatelé přijímali islám jako upevňující znak vzdoru, kterým se vymezovali vůči křesťanství a změnám, které kolonizátoři přivezli.⁸⁷

Indonésie se od ostatních muslimských zemí lehce odlišuje ve vyznávání islámu. Na místní ženy není vyvíjen silný náboženský tlak ohledně zahalování jejich těla, a tak je například nošení šátku k zakrytí vlasů jejich vlastní volba. Muslimské Indonésanky by měly být heterosexuální orientace, oddané manželky a matky. Indonéští muži kromě norem určených vládou podléhají také pravidlům, která určuje víra. Ideál maskulinity, který přijímají, je zastoupen v roli manžela a pracovitého člena komunity, jenž se řídí zásadami ctnosti (nepovyšuje se nad ostatní, nevyvolává konflikty a je loajální). Měl by být schopen se obětovat pro potřeby rodiny a komunity, ve které žije.

islám prosazuje určité ideály i v ohledu sexuality a výběru partnera. Jak již bylo popsáno výše, jediná žádoucí orientace je heterosexuální, protože jen na jejím základě mohou muž a žena tvořit rodinu a zplodit děti. Ačkoliv obecně platí koncept cudnosti a sexuální zdrženlivosti, je v tomto ohledu větší tlak vyvíjen spíše na ženy. Manželství je jedním z ústředních a nejdůležitějších pilířů muslimské víry. Kvůli těmto náboženským tradicím a normám se jedinci překračující hranice genderové binarity potýkají s diskriminací.

Náboženské a nacionalistické přesvědčení, kterým indonéská společnost podléhá, neposkytují prostor jedincům, kteří nezapadají do cisgenderového heteronormativního modelu a vytlačují je tak na okraj společnosti. Existují ale oblasti, kde si etnické skupiny dodnes zachovaly své tradiční hodnoty. Ačkoliv se tato etnika nepřizpůsobila vládním ideologiím, jsou v současnosti akceptována jako součást diverzní a původní kultury země.⁸⁸

⁸⁶ KERSTEN, Carool. *A History of Islam in Indonesia: Unity in Diversity*, 2017, s. 11-15.

⁸⁷ MUHAMMAD, Ali. *Islam and Colonialism: Becoming Modern in Indonesia and Malaya*, 2015, s. 1.

⁸⁸ SHARYN, Davies. *Challenging Gender Norms: Five Genders Among Bugis in Indonesia*, 2007, s. 44-47.

5.2.7 Snaha o rovnoprávnost

Přestože jsou práva a bezpečnost LGBTQIA+ komunity pro indonéskou vládu často přehlíženým tématem, působí v souostroví mnoho neziskových organizací a podpůrných skupin, jež se jim snaží poskytovat potřebnou oporu. Tyto snahy se zrodily již v 80. letech během světové pandemie HIV/AIDS. Počáteční organizací, která si dala za cíl vzdělávat místní komunitu, byla Lambda Indonesia v roce 1982. Jednalo se o jednu z prvních a největších organizací svého druhu v jihovýchodní Asii, zejména v Indonésii.⁸⁹ Seznamovala místní obyvatele se západním hnutím za práva homosexuálů a bezpečným pohlavním stykem. Inspirovali se tehdejším hnutím za osvobození gayů, které probíhalo v USA.⁹⁰ Její členové často vystupovali veřejně poté, co se v souostroví začalo v médiích psát o homosexualitě a poučovali širokou veřejnost o této problematice. V roce 1984 se organizace přejmenovala na *Gaya Nusantara* a nadále se rozrůstala a zastávala funkci hlavního poskytovatele informací pro veřejnost i média. Periodicky vydává zpravodaj, ve kterém píše o různých aktivitách gay komunit po celé Indonésii. Dodnes pořádá mnohé společenské akce, kde se členové jednotlivých skupin scházejí a sdílejí své zkušenosti se sebe přijetím a životem LGBTQIA+ jedinců v Indonésii.⁹¹ Tato organizace funguje do současnosti a zaměřuje se na výzkum a publikaci v oblasti lidských práv, vzdělávání o sexualitě, genderu a bezpečném pohlavním styku. Tento projekt založil a dodnes vede přední odborník na danou problematiku Dede Oetomo, který se vyjadřuje k dění v místních médiích a snaží se o zlepšení podmínek této komunity v oblasti.

V současnosti v Indonésii existuje velké množství organizací podporujících jednotlivé podskupiny LGBTQIA+ komunity. Jednou z nich je komunitní škola pro mladé transgender ženy Sanggar Swara. Nabízí různé akce a aktivity (kurzy, přednášky, společenské akce, semináře apod.), kterými rozšiřuje povědomí o lidských právech, genderu a sexualitě. Zaměřují se zejména na transgender komunitu, její přístup k bezpečnému provozování pohlavního styku a prevenci HIV/AIDS. V roce 2021 spolu s organizací Intersastra uspořádala soubor několika online přednášek pod názvem Ceritrans vyzdvihujících kreativní tvorbu transgender žen v digitálním prostoru.⁹²

V roce 2006 hostila Yogyakarta schůzi odborníků na LGBTQIA+ práva, během které vydali „Yogjakartské zásady“. Jedná se o soubor mezinárodních zásad o přijetí

⁸⁹ LAUENT, Eric. Sexuality and Human Rights: An Asian Perspective [online], 2008, s. 163-225.

⁹⁰ PATERNOTTE. *The Ashgate Research Companion to Lesbian and Gay Activism*, 2015, s 45-46.

⁹¹ OETOMO, Dede. Gay Identities [online], 2005.

⁹² TSAO, Tiffany. CERITRANS: Cerita Transpuan Lintas Batas [online], 2021.

jedinců s jinou sexuální orientací a genderovou identitou Tato publikace vznikla v reakci na četné útoky vůči jedincům pocházejícím z této komunity, které byly zaznamenány v Indonésii.⁹³ Daný dokument byl v roce 2017 podepsán 33 světovými odborníky na lidská práva, kteří věří, že tímto krokem připomenou OSN a světovým vládám jejich závazek k ochraně lidských práv.⁹⁴

Od roku 2001 různé západní země postupně začleňovaly do svých zákonů legalizaci stejnopohlavních sňatků. To mělo dopad i na Indonésii, kde se toto téma stalo velmi diskutovaným. Některé politické strany vyjadřovaly své obavy, že je Indonésie pod tlakem světové LGBTQIA+ propagandy.⁹⁵ Podle výzkumu veřejného mínění, který v roce 2017 provedla organizace ILGA (Mezinárodní asociace leseb a gayů) vyplynulo, že 32 % Indonésanů souhlasilo s tím, aby homosexuální jedinci měli stejná práva jako heterosexuálové, zatímco 47 % nesouhlasilo. Navíc 38 % dotázaných uvedlo, že by homosexuálové měli být chráněni před diskriminací na pracovišti. Dalších 49 % dotázaných souhlasilo s tím, že by jedinci s transgender identitou měli mít stejná práva. Také 55 % dotázaných si myslí, že by měli být transgender lidé chráněni před diskriminací v zaměstnání. Ze závěru průzkum uvádí, že 41 % respondentů dokonce souhlasí s tím, že by mělo být této skupině umožněno změnit své pohlaví.⁹⁶ Z těchto čísel jasně vyplývá, že jsou transgender jedinci obecněji lépe přijímáni než homosexuálové kvůli kulturní tradici indonéských etnik, které vnímají jedince s touto identitou jako běžnou součást jejich společnosti.

5.2.8 Trans práva v Indonésii

Ačkoliv se Indonésie nejeví jako země s velkou podporou práv transgender jedinců, její zákony nejsou až tak přísné, jako je tomu u jiných zemí s muslimskou populací. Kromě provincie Aceh, kde je homosexuální styk zakázán islámským právem, je tento typ sexu legální ve všech ostatních provinciích.⁹⁷ V několika případech byli LGBTQIA+ jedinci zadrženi za provozování pohlavního styku dle zákona o pornografii, jelikož si daný akt natáčeli pro osobní potřeby.⁹⁸ Pořízení, šíření a sledování pornografického materiálu je totiž vnímáno jako trestný čin a policie tímto způsobem zneužívá daný zákon

⁹³ SUTROYONO, Ali. The YOGYAKARTA PRINCIPLES [online], 2017.

⁹⁴ SUTROYONO, Ali. Signatories (YP+10) [online], 2017.

⁹⁵ PARAMADITHA, Intan. The LGBT debate and the fear of 'gerakan' [online], 2016.

⁹⁶ CARROLL, Aengus. ILGA-RIWI Global attitudes survey [online], 2017.

⁹⁷ INDONÉSIE. *Qanun Aceh nomor 6 tahun 2014 tentang hukum jinayat* [online], 2014.

⁹⁸ NUGROHO, Bagus. Penggerebekan Pesta Gay di Kelapa Gading Jadi Sorotan Dunia [online], 2017.

ke kriminalizaci různých aktivit této komunity, které by byly u heterosexuálních párů jinak zcela legální.

Jakýkoliv nenávistný projev související s genderovým vyjádřením či sexuální orientací může být nahlášen příslušným orgánům a bude následně zpracován ve správním řízení. Sice tento zákon není ukotven v ústavě, ale podle ustanovení parlamentu z roku 2009 se jedná o nařízení, jež musí indonéská policie uplatňovat.⁹⁹

Transgender a intersex jedinci si po soudním souhlasu (který je vydán po schválení případu odbornou komisí) a chirurgickém zákroku mohou nechat uznat legální změnu pohlaví, načež bude státem uznána a následně zanesena do veškerých oficiálních dokumentů dané osoby. V roce 2021 bylo v několika indonéských provinciích umožněno transgender jedincům zažádat o speciální elektronický průkaz totožnosti, který uvádí jejich transgender identitu. Tímto krokem se vláda snaží zamezit diskriminaci těchto jedinců v sektoru veřejných služeb. Mají tak nárok na zdravotní a sociální péči, založit si bankovní účet a získat řidičský průkaz. Pořízení této alternativní identifikační karty je doposud možné pouze v některých provinciích na Jávě, Sumatře, Sulawesi a Papue.¹⁰⁰

Indonéské zákony nezakazují vyjadřování podpory LGBTQIA+ a zveřejňování obsahu s tímto tématem spojeném, pokud v něm nejsou prvky pornografie a není zacílen na jedince mladší 18 let.¹⁰¹ Avšak během období oslav Ramadánu je vysílání spojené s tímto tématem v televizích zakázáno, protože odporuje tradičním náboženským hodnotám.¹⁰²

5.3 Bugisové a tradice polygenderové společnosti

Jak již bylo zmíněno, Indonésie je místem, kde je možné nalézt nepřeberné množství etnických skupin s rozdílnými kulturami, které se mohou od sebe diametrálně odlišovat. Během období Suhartovy vlády bylo mnoho z těchto skupin ovlivněno či naprosto asimilováno v procesu javanizace, během kterého bylo za cíl rozšířit javánské návyky do periferních oblastí Indonésie. Tímto způsobem se nacionalistická vláda snažila zapojit

⁹⁹ ROGNIYATI, Sulasi. SURAT EDARAN KAPOLRI TENTANG UJARAN KEBENCIAN: MENJAGA KEBEBASAN BERPENDAPAT DAN HARMONISASI KEMAJEMUKAN [online], 2015, s. 1–4.

¹⁰⁰ ADRYANTO, Dian. 9 Provinsi Sudah Layani KTP Elektronik untuk Transgender [online], 2021

¹⁰¹ STONEWALL, John. STONEWALL GLOBAL WORKPLACE BRIEFINGS 2019: INDONESIA [online], 2019.

¹⁰² TAHER, Andrian. KPI Larang TV Siarkan Adegan Berpelukan & LGBT Selama Ramadan 2021 [online], 2021.

všechny indonéské ostrovy do jednoho politického celku s jednolítým společenským zázemím zakotveným v islámu.¹⁰³ Takto se do odlehlejších částí dostávaly také zpolitizované genderové ideály o tehdejší „produktivní“ společnosti, která měla za cíl budovat progresivní muslimskou zemi.

V mnoha regionech ale stále přetrvávají kultury, které se vymezily vůči zmíněnému vlivu a nadále si udržují své původní hodnoty. Mezi tyto případy lze zahrnout například etnikum Bugisů, které obývá jižní část ostrova Sulawesi. Kromě svých tradic jsou známí také společenským systémem uznávajícím pět genderových kategorií, z nichž každá z nich nabývá určitého sociálního významu. Bugisové jsou nejpočetnější etnickou skupinou obývajícím provincii Jižní Sulawesi, ke které se v roce 2010 při sčítání lidu hlásilo bezmála 6,5 milionu obyvatel.¹⁰⁴ Ačkoliv se v současnosti většina hlásí k islámu, zároveň stále určitá část populace vyznává původní náboženství zvané *tolotang*.¹⁰⁵

V rámci jejich polygenderového systému kromě tradičních cisgender kategorií muže a ženy (v bugijštině *oroané* a *makurannai*) rozlišují třetí, čtvrté a páté pohlaví na základě jejich transgender identity, tj. *calalai* pro transgender ženy, *calabai* pro transgender muže a *bissu* pro androgynní duchovní vůdce, kteří zastávají signifikantní spirituální funkci ve společnosti.¹⁰⁶ Každá z těchto kategorií má specifické role a funkce, které kontrastují se západním vnímáním dichotomního rozdělení společnosti na muže a ženy.¹⁰⁷ Podle místního náboženství *tolotang* musí všechny tyto identity koexistovat v souladu a neutlačovat jedna druhou.¹⁰⁸

Jeden z prvních západních badatelů, který působil v dané oblasti, James Brooke popsal, jaký mají Bugisové zvláštní zvyk. Uvedl, že někteří muži se oblékají jako ženy. a zároveň některé ženy se oblékají jako muži, a to ne pouze příležitostně, naopak takto zasvěcují celý svůj život činností a rolím osvojeného pohlaví.¹⁰⁹ Snažil se jejich zvyky pochopit podle západního vnímání genderu, které přisuzuje kategorie muž a žena

¹⁰³ SUTARTO, Ayu. Becoming a true Javanese: A Javanese view of attempts at Javanisation [online], 2017, s. 39-53.

¹⁰⁴ ANANTA, Aris a Evi Nurvidya ARIFIN. Demography of Indonesia's Ethnicity, 2015, s. 119-122.

¹⁰⁵ SAID, Nurman. Religion and Cultural Identity Among the Bugis [online], 2004, s.12-20.

¹⁰⁶ SHARYN, Davies. Challenging Gender Norms: Five Genders Among Bugis in Indonesia, 2007, s. XII.

¹⁰⁷ Dichotomie je pojem používaný pro rozdělení celku do dvou zároveň se nepřekrývajících částí, v tomto případě pohlavní identity cisgenderového muže a cisgenderové ženy.

¹⁰⁸ IBRAHIM, Farid M. Homophobia and rising Islamic intolerance push Indonesia's intersex bissu priests to the brink [online], 2019.

¹⁰⁹ BROOKE, James. *Narrative of Events in Borneo and Celebes*. Londýn: Murry, 1848, s. 82-83.

na základě rozdílnosti biologických pohlavních znaků.¹¹⁰ Genderový systém Bugisů ale vytváří kategorie na základě mnohotvárnosti společenských norem a rolí, které jsou aplikovatelné pouze v jejich přirozeném prostředí. Tímto způsobem vznikají role jako již zmíněné *calalai*, tj. osoby s ženským pohlavím, které vykonávají mnoho rolí přidělených mužům, a které se zároveň oblékají jako muži. Obdobným způsobem si i *calabai*, kteří se narodili s mužským pohlavím přivlastňují ženské role a styl ošacení.

Sexualita hraje ve formování genderové identity stěžejní roli. Jednotlivé gendery mezi sebou formují určité spojení podle toho, jak se navzájem daní jedinci přitahují a jakou sexuální roli zastupují. Stejnopohlavní heterogenderové vztahy jsou v bugijské společnosti mnohem otevřeněji akceptovány, než je tomu u jiných indonéských kultur.¹¹¹ Jedinci s trans (*calalai*, *calabai*) a cisgender (*oroané*, *makurannai*) identitou mohou mezi sebou vytvořit erotický či romantický vztah, který je v jejich společnosti běžně akceptován.¹¹²

Mezi Bugisy hraje společenské postavení významnou roli. Antropoložka Susan Millar tvrdí, že zosobněním tradičních genderových ideálů si dopomáhají k vyššímu sociálnímu statusu.¹¹³ Při tomto procesu je kladen důraz na dodržení daných vzorů maskulinity a feminity.¹¹⁴ Nejvyšším oceněním, kterého jedinec v rámci komunity může dosáhnout, je status *tau malisé* neboli „jedinec naplněný věděním“. Toto ohodnocení podléhá vysokým kritériím na základě zmíněných ideálů, které musí daný jedinec striktně dodržovat. Mohou jej dosáhnout pouze *oroané* (cisgender heterosexuální muži).¹¹⁵ Nejvýznamnější událostí, u kterých se dodržují tradice spojené s genderovými ideály a sociálním statutem jsou tradiční svatby. Lidé se strojí do tradičních šatů vyznačující kulturní význam a snaží se ohromit ostatní svým materiálním bohatstvím. Brooke tvrdí, že v rámci bugijské kultury si urozená žena za žádných okolností nesmí vzít muže, který není na stejné či vyšší sociální úrovni.¹¹⁶ Chování jednotlivců ve společnosti podléhá konceptu *siri*, na jehož základě jsou dané osoby hodnoceny. Jedná se o jakýsi kolektivní pocit hanby, který je uvalen na jedince a celou jeho rodinu v případě překročení genderových ideálů určených na základě jejich

¹¹⁰ TRUMBACH, Randolph. *Third sex, third gender: Beyond sexual dimorphism in culture and history*, 1994, s. 111.

¹¹¹ Heterogenderový vztah je založen na partnerství jedinců s rozdílným genderem.

¹¹² SHARYN, Davies. *Challenging Gender Norms: Five Genders Among Bugis in Indonesia*, 2007, s. 14.

¹¹³ MILLER, Susan Bolyard. *On interpreting gender in Bugis society*, 2009, s. 478.

¹¹⁴ SHARYN, Davies. *Challenging Gender Norms: Five Genders Among Bugis in Indonesia*, 2007, s. 33.

¹¹⁵ MILLER, Susan Bolyard. *On interpreting gender in Bugis society*, 2009, s. 479.

¹¹⁶ BROOKE, James. *Narrative of Events in Borneo and Celebes*. Londýn: Murry, 1848, s. 73-74.

pohlaví. Tento fenomén slouží jako ukazatel řádných norem, kterými by se měli členové komunity řídit. U mužů se jedná zejména o dodržování maskulinních norem, zejména zdržení se projevu emocí či udržení blaha a dobrého jména rodiny. Ženy nesmí cestovat po setmění a pokud doma očekávají návštěvu, musí se oblékat do formálních šatů. Také se nesmí stýkat s cizími muži bez přítomnosti další osoby. V případě, že žena ještě nemá manžela, je za ni zodpovědný její nejbližší mužský příbuzný. Pokud je společenské postavení ženy zostuzeno, přechází hanba dle *siri* na nejbližšího muže, který ji má na starosti (otec, manžel, bratr a podobně).

5.3.1 Transgender identity bugijské společnosti

Polygenderový systém Bugisů nevytváří jeho role pouze na základě toho, jak se daný jedinec cítí a jak se obléká. Dané identity jsou podmíněny taktéž naplněním určitých sociokulturních kritérií, jež si daná společnost utvořila. Jedná se o specifické role, které individuální členové společnosti zastávají.¹¹⁷ Všechny tyto atributy formují význam genderu v bugijské komunitě.

5.3.2 Calabai

Tento termín popisuje jedince s transgender identitou členů etnika Bugisů, kterým bylo při narození připsáno mužské pohlaví a v průběhu svého života začali inklinovat k femininním genderovým rolím. Nelze ale tvrdit, že se calabai snaží přizpůsobit vzhledu a chování žen tohoto etnika. Koncept krásy je jedním z důležitých aspektů jejich genderové identity. Necháávají si narůst dlouhé vlasy, výrazně se líčí, nosí přiléhavé a vyzývavé oblečení, které odhaluje kůži na místech, jež jsou dle muslimské víry obvykle zakryta. Nebojí se na veřejnosti kouřit cigarety, což je u bugijských žen velmi neobvyklé.¹¹⁸ Inspirují se ženskými atributy reprezentovanými v západních médiích (televizní vysílání, módní časopisy, a příbězích o životě celebrit), které prezentují feminitu jinak, než je tomu v Indonésii. Místo toho, aby napodobovaly ženy podle měřítek jejich kultury, vytvářejí si svou vlastní identitu, která je společností akceptována. Sharyn Graham Davies, socioantropoložka zabývající se genderovou diverzitou etnika Bugisů, ve svém výzkumu uvádí, že mužské biologické pohlaví hraje klíčovou roli ve formování identity calabai. Často tak zosobňují zvolené role, ačkoliv mají mužské

¹¹⁷ SHARYN, Davies. Challenging Gender Norms: Five Genders Among Bugis in Indonesia, 2007, s. 26.

¹¹⁸ SHARYN, Davies. Challenging Gender Norms: Five Genders Among Bugis in Indonesia, 2007, s. 65.

tělesné znaky. Přijímají svou feminitu a žijí jako ženy navzdory jejich biologickému pohlaví. Pokud chtějí feminizovat své tělo, volí tak pouze cestu kosmetických zákroků, při kterých je silikon aplikován do určitých částí jejich těla (viz kapitola 1). Většinou nevyhledávají GRS operace, jelikož nevnímají své genitálie jako překážku v jejich genderovém sebevyjádření.¹¹⁹ Na základě těchto principů je zjevné, že se odlišují od jiných tradičních transgender identit, jakou jsou například warie či tomboi.¹²⁰

V indonéském souostroví existují mnohé tituly (často pejorativní), kterými lidé oslovují calabai. Nejčastějšími jsou pojmy *bencong* (urážka pro jedince s homosexuálním chováním), *banci* (další hanlivé oslovení pro homosexuály), *wadam* (wanita adam) a *walsu* (wanita palsu neboli falešná žena). Tato slova naráží na subjektivitu jejich transgender identity. Ačkoliv tyto pojmy poukazují na to, že calabai zosobňují „nepravé ženy“, nelze předpokládat, že je chtějí napodobovat. Pouze si vybírají a přizpůsobují určité femininní atributy ze své kultury, které pojí společně se západními znaky, jež se dostaly do souostroví s příchodem západní kultury počátkem 70. let a ucelují je v jeden celek v rámci své identity.¹²¹

Pro mnohé calabai začíná sebeuvědomění jejich identity v období probuzení sexuálních potřeb během dospívání. Jak již bylo zmíněno, pro mnohé Bugisy je sexualita jedním z kritérií určujících jednu z pěti genderových rolí v jejich komunitě. Pro mnohé calabai platí, že jsou stejně jako makurannai (cisgender heterosexuální ženy) penetrovány při pohlavním styku (v jejich případě análním styku) a mnozí oroané (cisgender heterosexuální muži) je vyhledávají pro uspokojení svých potřeb.¹²² Často se tak stává, že tito lidé postávají na ulici a nabízejí své tělo k prostituci. Romantické a erotické vztahy, které calabai se svými partnery navazují podléhají heteronormativním rolím, tj. muž zabezpečuje a ochraňuje svou družku, zatímco mu ona poskytuje sexuální služby. Je mnoho důvodů, proč muži v bugijské společnosti vyhledávají vztahy s calabai. Přitahuje je jejich nevšední vzhled a krása, jejich tělo, a také fakt, že nemohou otěhotnět. Běžně tak zakládají tyto vztahy na základě smlouvy s trváním několika let. Po uplynutí platnosti smlouvy calabai svým partnerům najdou manželku a naplánují jim svatbu. Výměnou za to dostávají od svých partnerů různé cenné dary (například motorku).¹²³

¹¹⁹ SHARYN, Davies. Challenging Gender Norms: Five Genders Among Bugis in Indonesia, 2007, s. 65.

¹²⁰ Tamtéž, s. 62.

¹²¹ Tamtéž, s. 62–63.

¹²² Tamtéž, s. 27–28.

¹²³ Tamtéž, s. 71–72.

Zastávají důležitou sociální roli během různých kulturních festivalů, svateb a oslav, na kterých vystupují ve skupinách a baví své okolí. Jelikož se na ně nevztahují stejná kritéria jako na makurannai, mohou se věnovat aktivitám, které ženám nepřísluší. Často přebírají západní aspekty feminity, které spojují s tradiční kulturou, čímž vznikají neobvyklé kombinace módních stylů oblékání, propracované účesy a hyperfemininní chování, kterým se inspiroují z *drag* představení.¹²⁴ Z těchto důvodů si často najdou zaměstnání v salónech krásy či módním průmyslu.¹²⁵

Co se týče politické podpory, lokální autority vychází těmto jedincům vstříc. Ve městě Sengkang si založily organizaci Persatuan Waria (Sdružení Warií) na posílení postavení jejich komunity, kterou dokonce místní úřady veřejně podporují a financují. Na setkáních této organizace vedou semináře o bezpečném pohlavním styku a prevenci onemocnění AIDS. Dokonce i odbor náboženství na tamním úřadě uznává existenci calabai jako nedílnou součást bugijské kulturní tradice.¹²⁶

5.3.3 Calalai

V bugijské společnosti existuje také mnoho jedinců s ženským biologickým pohlavím, jež konformují s maskulinními normami a společenskými rolemi. Tito lidé se nazývají calalai a jsou další kategorií polygenderového systému, kterému se tato kapitola věnuje. V jejich prostředí jsou spojováni se zmíněnými tomboi (indonéska identita transgender mužů), nebo také s hunter, což odkazuje na jejich asertivní přístup k dosažení svých cílů, zejména hledání partnerek.¹²⁷

Identita calalai je v bugijské kultuře v mnohých případech upozadována. Jejich postavení je o něco složitější, než je tomu u calabai či bisu, jelikož postrádají jasně specifikovanou sociální roli, kterou by jejich gender mohl plně vykonávat. Na jedince, kterým bylo určeno ženské pohlaví jsou již od narození kladeny vyšší nároky, než je tomu u těch s mužským pohlavím. Tradičně jsou dívky vychovávány k roli matky a pečovatelky o domácnost. Primárním posláním žen v bugijské společnosti je porodit dítě a zabezpečit tak pokračování rodu, a proto je na calalai často nahlíženo negativně. Členové tohoto etnika je často neakceptují, protože věří, že se vzdaly své role a jsou tak

¹²⁴ V rámci představení drag vystupuje většinou muž stylizovaný přehnaným oblečením a líčením do ženské role. Svým vystoupením karikuje různá společenská témata, aby bylo docíleno komického či satirického efektu.

¹²⁵ SHARYN, Davies. Challenging Gender Norms: Five Genders Among Bugis in Indonesia, 2007, s. 70.

¹²⁶ Tamtéž, s. 78–81.

¹²⁷ Tamtéž, s. 49–50.

pro společnost nepotřebné. Pouze heterosexuálním sňatkem a rolí matky se v indonéské společnosti stávají ženy legitimními členy, jak již bylo nastíněno v předešlých kapitolách. Pro mnohé calalai je velmi náročné vykonávat práci, kterou preferují, protože čelí diskriminaci ze strany ostatních. Většina fyzicky náročných prací je vykonávána oroané, zatímco makurannai pečují o rodinu a domácnost. Spirituální činnosti zajišťují bissu a estetiku se zábavou zase calabai.¹²⁸ Proto již není moc možností, kde by se mohli calalai uplatnit, a pokud je najdou, jsou jim odepřeny. Podle Davies nejčastěji tráví svůj život vypomáháním na poli, kde se starají o úrodu a její sklizeň. Mnoho z nich také opravuje automobily, motorky a zemědělské stroje v pouličních servisech.¹²⁹

Inklinaci k maskulinním normám znázorňují také skrze partnerské vztahy. Svým partnerkám, které nazývají *lines* kupují hodnotné dary a opečovávají je. Ačkoliv to není pravidlem, mnoho calalai při penetrativním sexu zaujímají insertivní roli, ke které používají nástroj zvaný *loloni*, jenž svým tvarem připomíná mužský *fallus*.¹³⁰ Jelikož je jejich společenské postavení do určité míry nejisté, nepovažují za důležité zaujímat tradiční role heterosexuálních vztahů, a proto jejich vztahy s *lines* často nabírají pouze sexuálního významu.

5.3.4 Bissu

Tato specifická genderová kategorie je v současnosti středem mediálního zájmu po celém světě díky netradičnímu pojetí mužských a ženských atributů ve spojení s duchovní rovinou.¹³¹ Bissu jsou lidé, kteří zaujímají jak maskulinní, tak i femininní elementy v rámci jejich identity. Význam tohoto pojmenování pramení ze slova *bessi*, což vyjadřuje čistotu a neposkvrněnost. Tito jedinci tak nesmí udržovat žádné sexuální vztahy a oddávat se jakýmkoliv erotickým touhám. Musí být asketičtí a vyhýbat se například i konzumaci čaje, kávy či sladkostí, jež jsou také považovány za projev touhy.¹³² V tomto polygenderovém systému jsou bissu posledním pátým genderem, který obohacuje toto uspořádání společnosti o androgynní či nebinární kategorii. I když jsou Bugisové velmi ovlivněni islámem, původní duchovní praktiky zahrnující neobvyklé

¹²⁸ STABLES, Daniel. Asia's isle of five separate genders [online], 2021.

¹²⁹ SHARYN, Davies. Challenging Gender Norms: Five Genders Among Bugis in Indonesia, 2007, s. 50-53.

¹³⁰ Tamtéž, s. 57.

¹³¹ DAVIES, Sharyn Graham. Gender Diversity in Indonesia, 2010, s. 205.

¹³² ISMOYO, Petsy Jessy. Decolonising gender identities in Indonesia: A study of bissu "the trans-religious leader" in bugis people, 2020, s. 283.

identity pocházejí z dob před příchodem tohoto náboženství a mají velký kulturní i historický význam, jež se platí až do současnosti. Jejich hlavní rolí je vykonávat náboženské rituály, žehnat úrodě či také náboženským poutím do Mekky. Jsou také nedílnou součástí tradičních svatebních obřadů, kde zastupují roli duchovního vůdce a kněze.¹³³

Než se ale jedinec může stát bissu, musí splňovat přesně daná kritéria a absolvovat potřebné vzdělání. Jedním z těchto znaků je vykazování femininních i maskulinních rysů. Podle Lathiefa jsou všichni bissu calabai, ale ne všechny calabai se mohou stát bissu.¹³⁴ Většina bissu nenahlíží na sebe jako na calabai, protože ti v rámci své identity přijímají své mužské pohlaví. Davies ale ve svém výzkumu uvádí, že ideálně měli být tito kandidáti intersexuální a pokud to tak není, měl by jejich penis být nefunkční, jinak nemohou pokračovat v procesu přípravy na tuto roli. Stejně tak by neměli menstruovat, a proto se mnoho kandidátů účastní tohoto procesu až po menopauze.¹³⁵ Tvrdí o sobě, že první vnuknutí dostanou ve snu v tajném jazyce, kterému rozumí pouze členové jejich komunity.¹³⁶ Tímto krokem započne jejich mnohaleté studium, během kterého si musí osvojit znalost posvátného jazyka *bahasa dewata* (jazyk bohů), školit se v tradičních zpěvech, memorovat genealogie a sloužit jako prostředník mezi lidským a nadpřirozeným světem. Poté, co se získají všechny zmíněné zkušenosti a praxi, musí se kandidáti podrobit zkoušce, při které tzv. „vstanou z mrtvých“. Ideálně se tohoto procesu účastní mladí jedinci, kteří již okolo 13. roku života vykazují vlohy pro tuto roli a nastoupí do „akademie“, kde se pod vedením zkušeného bissu učí tomuto poslání. Jediné, co se během tohoto studia nepředává, je jazyk, který již znají ze svých snů. Tato znalost je nezbytná, jelikož doprovází veškeré rituály, tance, zpěvy a modlitby.¹³⁷ Poté, co se stanou právoplatnými bissu, vykonávají veškeré zmíněné činnosti.

V padesátých letech proběhlo mnoho politických zvrátů. Suhartova vláda se aktivně snažila o marginalizaci tradičních kultur a menšin. S těmito změnami přišlo mnoho bissu spolu s jinými postavami zakotvenými v kulturní tradici o svůj způsob obživy a museli si živobytí zajistit jiným způsobem. Jelikož byly veškeré duchovní aktivity zakázány, museli je provádět v tajnosti. Jelikož již nemohli zastávat funkce

¹³³ ISMOYO, Petsy Jessy. Decolonising gender identities in Indonesia: A study of bissu "the trans-religious leader" in bugis people, 2020, s. 284-285.

¹³⁴ LATHIEF, Halilintar. Bissu: pergulatan dan peranannya di masyarakat Bugis. 2004, s. 38-40.

¹³⁵ DAVIES, Sharyn Graham. Gender Diversity in Indonesia, 2010, s. 177.

¹³⁶ WHITEHEAD, Harriet. The bow and the burden strap: a new look at institutionalized homosexuality in native North America. 1981, s. 80-115.

¹³⁷ DAVIES, Sharyn Graham. Gender Diversity in Indonesia, 2010, s. 179-183.

u královského dvora při spirituálních rituálech, byli tak nuceni uchýlit se k jiným povoláním jako *dukun* (tradiční léčitel), znalci tradiční kultury, prodejce látek na sarongy či jako knězi na civilních svatbách.¹³⁸ V roce 1998 ale přišly dramatické změny v politickém dění a tehdejší Suhartova vláda ztratila vliv, což vedlo k revitalizaci veškerých kulturních praktik v celém souostroví.¹³⁹ Navzdory radikalizaci islámu, která v oblasti v současné době probíhá, ale stále existují snahy o koexistenci tohoto náboženství a tradičních praktik bugijské kultury.¹⁴⁰ V roce 2021 proběhlo setkání bissu ve městě Yogyakarta, na kterém spolu s podpůrnými organizacemi sdíleli s veřejností své zkušenosti a náboženské tradice.

5.3.5 Orang Banyumasan a lengger lanang

Dalším indonéským etnikem, které doposud rozlišuje rozdílné genderové role ve své kultuře jsou Banyumasové, jež obývají západní část Střední Jávy. Jsou to prostí lidé, kteří zastávají různá agrární povolání, kterými si zajišťují živobytí. Jejich tradice byly ovlivněny prvky starojavánské, sundánské, muslimské a západní koloniální kultury, díky čemuž je tato oblast odlišná od ostatních regionů Jávy. Jednotlivé prvky jejich kultury vznikaly ve vesnicích dané oblasti a byly vnímány jako nedílná součást místní komunity, která nebyla tak rozvinutá jako její okolí. Kultura Banyumasů je v mnoha ohledech podobná tradiční javánské, ale v mnohém se liší, protože se toto etnikum vyskytuje v oblasti daleko od vlivu starojavánských osídlení a jehož členové zauímají specifický životní styl. Tamější lidé jsou více uzavření, rovnostářští a jsou známí pro jejich upřímné a střídme jednání.¹⁴¹

Taneční umění lengger je jedním z kulturních bohatství této oblasti a upevňuje význam původních genderových identit Indonésie. Tato dovednost je známá tím, že během vystupování umělci překračují heteronormativní role, kterými vyjadřují pokoru a vděk bohům. Celé vystoupení je vnímáno jako tradiční rituál, kterým místní vzdávají poctu bohyni Dewi Sri, patronce sklizně a zemědělství.¹⁴² Samotný akt zaujme

¹³⁸ DAVIES, Sharyn Graham. Gender Diversity in Indonesia, 2010, s. 184.

¹³⁹ SHARYN, Davies. Challenging Gender Norms: Five Genders Among Bugis in Indonesia, 2007, s. 93.

¹⁴⁰ SHARYN, Davies. Challenging Gender Norms: Five Genders Among Bugis in Indonesia, 2007, s. 101.

¹⁴¹ SUHARTO, S., Totok SUMMARYANTO, Victor GANAP a Santosa SANTOSA. Banyumasan Songs As Banyumas People's Character Reflection, 2016, s. 50-51.

¹⁴² HARTANTO, Sugeng Iman. Perspektif Gender pada Lengger Lanang Banyumas, 2016, s. 145.

pozorovatele již na první pohled, jelikož je prováděn mužským tanečníkem, který se převléká do tradičního ženského ošacení jako je *kebaya* a *kemben* spolu s umělým drdolem *konde* a výrazným líčením. Během představení umělec zosobňuje svým vzhledem a rolí zmíněnou bohyni a žehná úrodě a celé vesnici.¹⁴³

Tato tradice je v současné chvíli na pokraji vymizení kvůli stále se zvyšujícímu odporu vůči LGBT+ menšině v souostroví. Podle průzkumu prováděném mezi obyvateli Indonésie bylo zjištěno, že pouze 17 % lidí věří, že by měl být lengger lanang zachován. Dalších 12 % by si přálo jeho zrušení, 57 % se rozhodlo pro jeho ochranu ale se zásadními úpravami (zejména, aby se účastnily tohoto umění pouze ženy) a zbylých 14 % na to nemělo názor.¹⁴⁴ Z výše uvedených důvodů tento tanec v současnosti provádí především ženy. Jedinou čistě mužskou skupinou, která ještě udržuje tuto část kultury Banyumasů, jsou Lengger Lanang Langgeng Sari, která od roku 2013 vystupuje po celém území Indonésie a snaží se tak zamezit vymizení této mužské tradice.¹⁴⁵

6 Praktická část

6.1 Terénní výzkum a jeho cíl

Tato kapitola se týká praktické části předkládané diplomové práce, jejíž součástí je terénní výzkum zabývající se tématem transgender identit v Indonésii. Zaměřuje se převážně na problematiku sociálního přijetí zmíněné skupiny, definuje chování a profil dotazovaných v návaznosti na odezvy vlády a většinové společnosti na jejich potřeby a přináší nový úhel pohledu na tuto problematiku. Vzhledem ke ztíženým podmínkám pro cestování a získání cestovních víz k pobytu v Indonésii ve spojitosti s globální pandemií onemocnění Covid-19, která probíhala v době vypracovávání této diplomové práce, se autor rozhodl pro provedení terénního výzkumu online formou. K získání dat byl vytvořen elektronický dotazník, který byl nejprve vytvořen v českém jazyce a následně přeložen do indonéštiny. Tento formulář byl poté vložen do platformy Google Forms, která byla vyvinuta pro snadné a přehledné vyplňování dotazníků na internetu. Zmíněným způsobem bylo možné získat potřebná data bez nutnosti pobytu v dané zemi. Kvůli online

¹⁴³ RAIS, Natasya. *Contradiction Between the Gender System in Indonesia's Traditional Society and the over Criminalization of the People with Gender and Sexuality Varieties on the Indonesian Penal Code Draft, 2018*, s. 18-20.

¹⁴⁴ NUGROHO, Agung. Students Explore Values of Traditional Cross-Gender Dance 'Lengger Lanang'. *Universitas Gajah Mada* [online], 2021.

¹⁴⁵ APRILIA, Resita. EKSISTENSI LENGGER LANANG LANGGENG SARI BANYUMAS. 20221, s. 1-2.

podobě bylo možné formulář zobrazit nepřetržitě a vyhnout se časovému rozdílu mezi Indonésií a Českou republikou, odkud byl výzkum veden. Zásadním úskalím této metody byla nemožnost přístupu k respondentům, bylo obtížné je kontaktovat skrze internetovou komunikaci.

Po dosažení potřebného počtu odpovědí byla data následně shromážděna a zpracována v analýze, kterou se zabývají pozdější kapitoly. Pro jednodušší orientaci ve výsledcích byly údaje z jednotlivých otázek z dotazníku převedeny do vizuální podoby ve formě grafů a tabulek. Tyto pomocné nástroje byly souhrnně z katalogizovány v seznamu grafů a tabulek a jsou k dispozici k nahlédnutí v analýze terénního výzkumu.

6.1.1 Časová osa výzkumu

Období příprav výzkumné části proběhlo na konci roku 2021 během listopadu a prosince. Původním záměrem autora byla osobní účast na terénním výzkumu v Indonésii, zejména při kontaktování respondentů a sběru dotazníků. Na konci roku 2021 však bylo již zřejmé, že vzhledem ke komplikacím způsobeným světovou pandemií nebude kontaktní způsob terénního výzkumu v Indonésii možný, a proto bylo zapotřebí najít jinou možnost jeho provedení. Pod vedením vedoucí práce byl navržen náhradní plán výzkumu. Následně byla zformována struktura dotazníku spolu výzkumnými a doplňujícími otázkami, jež byly po odsouhlasení následně přeloženy a přeneseny do online formuláře na internetu. Od začátku ledna do konce února 2022 proběhlo dotazování následně byl formulář stažen z portálu Google Forms a odpovědi byly posléze analyzovány během měsíce března.

6.2 Metodologie získávání dat

6.2.1 Výběr respondentů

Pro potřeby této diplomové práce byl terénní výzkum prováděn po celém území Indonéské republiky k získání širokého spektra rozdílných profilů a odpovědí na základě předpokládané hypotézy. Jednalo se o členy místní LGBTQIA+ komunity, jež se ztotožňují s transgender identitami, ať už transpuan (transgender ženy), tak i transpria (transgender muži). Do výběru respondentů byly zařazeny i skupiny genderově diverzních a nebinárních lidí, jelikož jsou hranice mezi těmito identitami velmi fluidní a jedinci těchto genderových kategorií podléhají stejné míře diskriminace a zacházení

ze strany široké veřejnosti a vlády. V následujících kapitolách je o této diverzní skupině hovořeno jako o trans+ osobách, kdy dané znaménko plus označuje jak trans, tak i genderově diverzní identity.

Dotazník vyplnilo 103 jedinců, z toho 5 z nich neodpovídalo žádanému profilu, a tudíž jejich odpovědi nebyly zohledněny. Z tohoto důvodu se při analýze pracovalo pouze s 97 odpověďmi. Při sběru dat respondenti ochotně vyplňovali formulář a samovolně ho šířili mezi ostatní jedince s obdobnou genderovou identitou, což umožnilo získat celkový počet odpovědí mnohem rychleji, než bylo předpokládáno. Výběr respondentů byl podmíněn pouze nebinární genderovou identitou a ostatní kategorie jako například věk, vzdělání, národnost, etnická příslušnost, či socioekonomické postavení nebyly zohledňovány.

6.2.2 Způsob šíření a kontaktování respondentů

Jak již bylo zmíněno, dotazník byl vyhotoven pouze v elektronické formě, která byla následně rozšířena na internetu. Nejprve byl roznesen v síti informantů, jež byla utvořena na základě osobních kontaktů a spojení přes sociální sítě jako je Twitter, Instagram a Facebook. Těmto respondentům byla zaslána soukromá zpráva vysvětlující záměr spolu s žádající o podílení se na výzkumu a následném sdílení dotazníku. Pro tyto potřeby byla zkoumaným jedincům poskytnuta také stručná infografika (viz obrázky č. 1–5), která obsahovala důležité informace a bylo možné ji sdílet prostřednictvím příspěvků na zmíněných sociálních platformách. Do výzkumu bylo také zapojeno několik influencerů, kteří díky velikému dosahu pomohli rozšířit dotazník i mezi širší skupinu trans+ jedinců. Takto bylo možné oslovit více než polovinu všech získaných respondentů.

V další fázi byly zkontaktovány také desítky neziskových organizací a podpůrných komunit, kterým byl zaslán informační email vysvětlující záměr a strukturu výzkumu. Součástí zprávy byla i přiložená infografika, kterou mohli využít při sdílení na svých platformách a sociálních sítích. Mezi zkontaktované organizace patří Arus Pelangi, GAYa Nusantara, Sanggar Swara, TransmenTalk ID a Waria Crisis Center. Za pomoci těchto zdrojů bylo možné dosáhnout dostačujícího počtu odpovědí a dokončit tak praktickou část diplomové práce.

6.2.3 Podpora neziskové organizace

Z důvodu časté diskriminace a ztíženého přístupu k zajištění kladných životních podmínek této skupiny kvůli pandemii se autor po dokončení výzkumu rozhodnul zapojit do humanitární pomoci a darovat organizaci Waria Crisis Center v Yogyakarta finanční dar ve výši jednoho a půl milionu indonéských rupií.¹⁴⁶ Tento dar pocházel z žádného stipendijního fondu univerzity, ale z vlastních úspor a jednalo se o svobodné rozhodnutí, jež bylo učiněno na základě autorových morálních hodnot.

Zmíněná organizace pomáhá na Střední Jávě poskytovat ubytování transgender jedincům v tíživé životní situaci, jež jsou mnohdy vytlačováni na okraj společnosti a nemají možnost vlastní obživy. V období let 2021 až 2022 se aktivně podílely na poskytování základních potřeb a finanční pomoci transgender ženám, které byly poslány do vězení a jejich životní podmínky jsou na nízké úrovni.

6.2.4 Limity výzkumu

Jak již bylo zmíněno výše, podmínky průběhu a vypracování praktické části, zejména terénního výzkumu, byly ztíženy kvůli pandemii Covid-19 a bylo tak náročné kontaktovat respondenty přímo v jejich přirozeném prostředí. Za pomoci elektronického dotazníku a sociálních sítí bylo možné výzkum provést distanční formou. Ovšem tímto způsobem bylo mnohdy složité směřovat dotazník přímo na cílovou skupinu respondentů a stalo se tedy, že jej vyplnilo i pět jedinců, již neodpovídali potřebným požadavkům. Jednalo se zejména o cisgender osoby, které na dotazník narazily omylem během jeho propagace na sociálních sítích. Odpovědi těchto osob byly vyčleněny z celkového souboru získaných dat.

Za další limit výzkum by se dala považovat absence autora při vyplňování dotazníku. Vzhledem k tomu, že nemohl asistovat při shromažďování dat, několikrát se stalo, že si respondenti vyložili otázku chybně a jejich odpovědi byly zkresleny. Taktéž bylo obtížné zacílit na transgender a genderově diverzní jedince, kteří neměli kvůli špatným socioekonomickým podmínkám přístup k telefonu či jinému chytrému zařízení, skrze které bylo možné dotazník zobrazit. V takovém případě byli požádáni dobrovolníci a neziskové organizace, aby při vyplňování těmito osobám asistovali a poskytli jim svá zařízení.

¹⁴⁶ Podle kurzu ze dne 8. 3. 2022, kdy byl dar poslán se jednalo v přepočtu o 2 453 Kč.

6.3 Dotazník

Hlavním cílem dotazníku bylo získat informace o způsobu života transgender a jiných genderově diverzních osob napříč celou zemí na základě několika výzkumných otázek, jež byly popsány výše v kapitole o metodologii a metodice výzkumu. Samotný dotazník se skládal z 29 otázek, konkrétně ze čtrnácti uzavřených, na které respondenti vybírali jednu z předem připravených odpovědí a dále z patnácti otevřených, ve kterých mohli volně odpovídat dle vlastní potřeby.

Dotazník byl rozdělen na 5 okruhů podle témat, ke kterým se vztahovaly výzkumné otázky. Každá z těchto částí obsahovala podotázky zjišťující detailní informace týkající se zvoleného tématu. Jelikož se nepředpokládalo, že většina dotazovaných ovládá angličtinu, byla k dispozici pouze varianta v indonésckém jazyce, aby se předešlo obavám z vyplnění dotazníku a také snížit riziko možného nepochopení otázkám.

V nástroji Google Forms bylo při nashromáždění požadovaného počtu odpovědí zamezeno možnosti přidávat nové a výsledná data byla následně zanalyzována. Celý dotazník je uveden k nahlédnutí v příloze této diplomové práce v indonésckém jazyce. Jeho překlad do českého jazyka je možný k nahlédnutí níže.

6.3.1 Otázky obsažené v dotazníku

Úvodní část dotazníku obsahovala 9 otázek, jež měly za cíl přiblížit demografický charakter a zjistit profil respondentů, kteří jsou součástí indonéscké trans+ komunity. Důraz byl kladen zejména na přiblížení základního demografického profilu ve spojitosti s socioekonomickým postavením jedince. Tento krok měl také zajistit případné nežádoucí respondenty a vyřadit jejich odpovědi, aby nezkreslovaly soubor získaných dat.

- Jaká je Vaše genderová identita?
- Jaká je Vaše národnost?
- K jaké etnické skupině příslušíte?
- Kolik je Vám let?
- Pokud se ztotožňujete s trans identitou, vnímáte svůj gender jako jednu z tradičně indonésckých forem?
- Pokud se ztotožňujete s tradiční genderovou identitou, o jakou se jedná?
- Hlásíte se k nějakému náboženství? Pokud ano, ke kterému?

- Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?
- S kým se obvykle setkáváte?

Ve druhé části se nacházelo rovněž 9 otázek, které se soustředily na porovnání rozdílné kvality života v metropolitních a rurálních oblastech Indonésie. Záměrem bylo zachytit a popsat možné migrační trendy zkoumané menšiny podle místa, kde žijí a definovat další důvody ovlivňující tento fenomén. Následně měla tato část dotazníku za cíl zjistit, jaké životní podmínky mají respondenti, kteří obývají dané oblasti a zdali se potýkají s diskriminací. Tato část se skládala ze čtyř uzavřených otázek zaměřujících se převážně na to, jak je s těmito osobami nakládáno v rámci indonéské společnosti a dále z pěti otevřených otázek, které respondentům daly možnost volného vyjádření svých názorů na kvalitu a podmínky jejich života a diskriminací či násilí, které je na nich páchané.

- V jaké části Indonésie jste se narodil/a a do kolika let jste tam žil/a?
- Pokud jste se přestěhoval/a, kam to bylo, a z jakého důvodu?
- Žijete v metropolitní, či rurální oblasti?
- V čem si myslíte, že se liší život LGBTQIA+ život v indonéských velkoměstech, oproti vesnicím a odlehlým oblastem?
- Akceptuje vaše rodina váš gender?
- Myslíte si, že vaše okolí přijímá váš gender?
- Potýkáte se s diskriminací? Pokud ano, kde nejvíce?
- Pociťujete ve svém životě nějaká omezení kvůli vašemu genderu? Pokud ano, jaká?
- Setkal/a jste se již někdy s násilným projevem kvůli vaší genderové identitě?

Třetí část dotazníku se snažila určit potencionálnost uplatnění transgender a genderově diverzních jedinců na pracovním trhu. Zmíněná úsek obsahoval celkem 3 otázky (jednu uzavřenou a dvě otevřené) zaměřené především na zjištění toho, jaké možnosti se jim nabízejí, a zdali jejich genderová identita nějak ovlivňuje hledání zaměstnání (ať už pozitivně, či naopak) a jestli se již při něm setkali s diskriminací.

- Čím se živíte?
- Setkal/a jste se s diskriminací při hledání zaměstnání?

- Může vaše genderová identita skýtat jisté výhody ve vašem zaměstnání?

Ve čtvrté části dotazníku se snažil autor zjistit vztah mezi náboženskými ideologiemi v Indonésii, státem a konceptem netradičních genderových identit. Zkoumal primárně vliv islámu na přijetí zkoumaných jedinců v Indonésii. Jelikož je toto náboženství nejrozšířenějším v dané oblasti, zasahují jeho hodnoty do zákonů a kultury této země a ovlivňují tak i jedince s jiným vyznáním. V této části byly obsaženy tři uzavřené otázky zaměřující se zejména na pohled genderově diverzních jedinců na toto náboženství. Otázkou také bylo, zda věří ve společnou koexistenci těchto na první pohled odlišných skupin, genderově diverzních a konzervativních osob. Dále byl také kladen důraz na zjištění, jak se indonéská vláda staví k této problematice, zdali zmíněné jedince chrání, v čem je podporuje či omezuje a jak nakládá se vzděláváním ohledně LGBTQIA+ a SOGIESC problematice.¹⁴⁷ Poslední otázka této části zkoumala konkrétní potřeby a požadavky genderově diverzních jedinců, které po státu požadují.

- Věříte, že genderově diverzní jedinci mohou koexistovat s náboženskými ideologiemi v Indonésii?
- Je podle vás v Indonésii dostačující a objektivní vzdělání o LGBTQIA+ problematice?
- Máte pocit, že přistupuje indonéská vláda k genderově diverzním jedincům zodpovědně a chrání je?
- Jak by podle vás měl stát chránit genderově diverzní jedince a přistupovat k nim?

Závěrečná část dotazníku měla zjistit, jak a v čem spočívá pomoc neziskových LGBTQIA+ organizací transgender a genderově diverzním jedincům. Byly zde uvedeny 2 uzavřené a 2 otevřené otázky, jejichž cílem bylo zjistit, zdali mají povědomí o organizacích v jejich okolí či v Indonésii obecně, jestli již mají zkušenosti s touto formou pomoci a popřípadě zdali aktivně vyhledávají tyto služby. Poslední otázka, která uzavírala dotazník, se týkala účasti jednotlivců dané menšiny na chodu zmíněných organizací.

¹⁴⁷ SOGIESC je akronym složený z anglických slov sexual orientation, gender identity, gender expression a sex characteristics. Jedná se o soubor jednotlivých okruhů sexuální výchovy, jež se vyučuje v západních progresivních vzdělávacích institucích.

- Mohl/a byste jmenovat organizace zabývající se touto problematikou, které znáte, nebo se kterými jste se setkal/a?
- Využil/a byste někdy pomoc neziskové organizace zabývající se tématy genderu a sexuality? Pokud ne, proč?
- Podílníte se aktivně na chodu nějaké z těchto organizací, nebo se účastníte jejich aktivit?

6.4 Hypotéza

Na základě znalostí získaných z dostupných publikací, akademických prací a internetových zdrojů autor vytvořil předběžnou hypotézu, kterou následně porovnal s výsledky analýzy terénního výzkumu. Dle získaných informací se domníval, že je situace týkající se LGBTQIA+ menšiny, zejména transgender a nebinárních jedinců, v Indonésii velmi specifická a odlišuje se v mnoha ohledech od podmínek v zemích globálního Západu, ale také i od pomyslně „konzervativnějších“ zemí asijského kontinentu, či muslimských zemí Blízkého východu.

V Indonésii sice nejsou projevy genderové diverzity zakázány zákonem, ale na druhou stranu nejsou jedincům s touto identitou zajišťována stejná práva a možnosti jako cisgender heterosexuální většině. Ačkoliv je na ně obecně nahlíženo s opovržením a musejí se potýkat s diskriminací v každodenním životě, jsou také oblasti, kde je jejich existence více či méně akceptována.

Postoj náboženství jednotlivých kultur obývajících různé indonéské ostrovy je taktéž velmi komplikovaný a odráží se na chování jejich členů ke LGBTQIA+ menšině. Například v Aceh, kde je silný vliv ortodoxního islámu a práva Sharia se zkoumaná skupina potýká s vysokým rizikem omezování práv, násilí a perzekuce, zatímco na ostrovech, kde je rozšířena křesťanská víra, vznikají kongregace, které zahrnují tematiku LGBTQIA+ do svých činností a mší.¹⁴⁸ Větší města jako jsou Jakarta (a její okolí), Yogyakarta, Surabaya a Denpasar jsou často vyhledávanými útočišti pro osoby s různými genderovými identitami, jejich vyjádřením a sexuální orientací. Zmínění jedinci upřednostňují tyto lokality před životem v rurálních oblastech, protože se zde cítí anonymněji. Co se týče hledání zaměstnání na pracovním trhu, odborná literatura uvádí,

¹⁴⁸ IRHA, Muhammad. Kisah waria menjadi pejabat publik, 'dulu berjubah biarawan sekarang berdaster' [online], 2020.

že tito jedinci obsazují pracovní pozice především v sektoru služeb, zejména pozice kuchaře, řidiče/taxikáře, kadeřníka, vizážisty, prodejce oblečení anebo nabízejí sexuální služby.

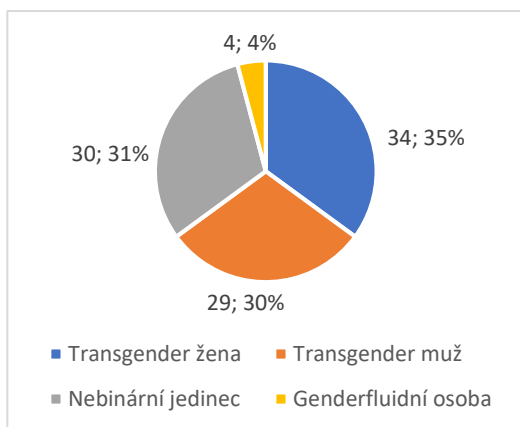
Vzhledem k nedostatečné podpoře ze strany státu je v Indonésii nepřehledné množství podpůrných skupin a neziskových organizací, které se starají o zmíněné jedince a pomáhají jim překonávat mnohé životní útrapy, které zažívají v důsledku marginalizace. Hypotéza uvádí, že byť je činnost těchto organizací na velmi dobré úrovni, působí většinou pouze v rozvinutějších částech Indonésie a do rurálních oblastí nejsou schopny proniknout.

6.5 Vyhodnocení dat výzkumu

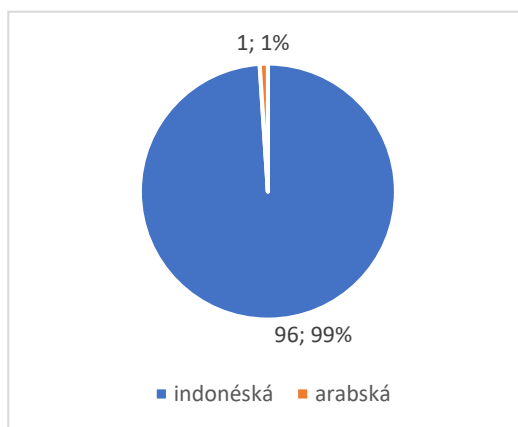
Díky elektronické formě dotazníku na portálu Google Forms byla získaná data automaticky shromažďována do jednoho celku s možností úpravy v samotném programu. Vzhledem k tomu, že byl obsah dotazníku dostupný pouze v indonéštině, bylo pro potřeby této diplomové práce nutné získaná data přeložit do českého jazyka a následně z nich vyhotovit grafy a tabulky. V případě otevřených otázek se mnohé z odpovědí opakovaly, a tudíž byly pro lepší přehlednost zaneseny do obecnějších kategorií v jednotné a zjednodušené formě. K této tvorbě byl využito několik nástrojů z kancelářské sady programů Microsoft Office, zejména Excel a Word. Veškeré materiály použité při sběru informací či následné analýze dat jako je indonéská verze online dotazníku, česká transkripce otázek obsažených ve zmíněném formuláři a jednotlivé infografiky použité k propagaci výzkumu na sociálních sítích jsou k nahlédnutí v příloze této diplomové práce.

6.5.1 Profil respondentů

Během online terénního výzkumu byly v průběhu dvou měsíců osloveny desítky lidí, kteří se na sociálních sítích veřejně prezentovali svou trans či diverzní genderovou identitou. Výběr respondentů byl čistě náhodný, jediným kritériem byla pouze sebeidentifikace s jedním ze zmíněných genderů. Z více než sto padesáti oslovených jedinců se rozhodlo výzkumu účastnit celkově 103 lidí, ze kterých 97 odpovídalo kritériím, a tudíž jejich odpovědi byly zařazeny do konečného souboru získaných dat.

Graf č. 1: Genderová identita

Graf 2: Národnost respondentů

Nejpočetnější skupinou respondentů byly transgender ženy, výzkumu se jich zúčastnilo 34 a z celkového počtu tedy představovaly 35 %. Druhé největší zastoupení měli jedinci s nebinární genderovou identitou, kterých se přihlásilo 30 a tvořili tak 31 % zkoumaného souboru. Třetí kategorii s 29 jednotlivci obsadili transgender muži, jež znázornili 30 % a poslední 4 jedinci hlásící se ke genderfluidní identitě doplnili zbylá 4 % celku. Z dat je patrné, že zastoupení jednotlivých genderových kategorií bylo vyvážené, viz graf č. 1.

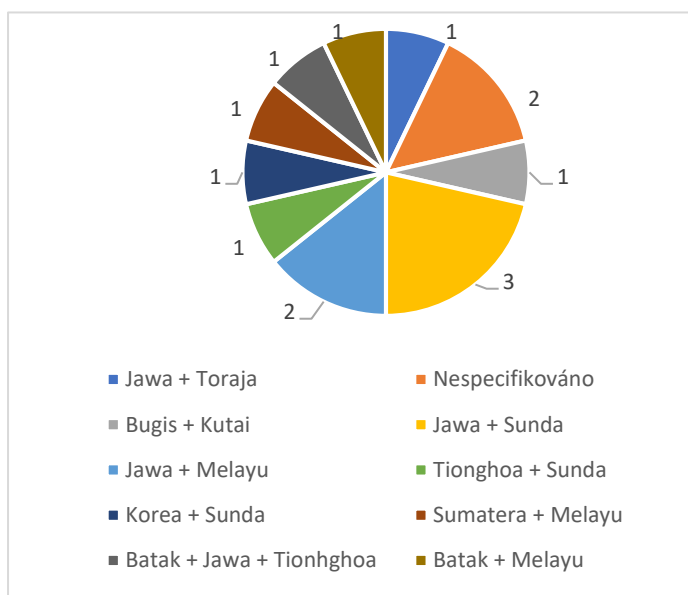
Převažovali respondenti v rozmezí 19-30 let, kterých bylo 69 a tvořili tak 71 % celkového počtu. Druhou nejpočetnější skupinou byli lidé ve věku 31-41 let, kterých se přihlásilo 13 a jednalo se tak o 14 % celku. Z dat je dále patrné, že 7 jedinců patří do kategorie 0-18 let (7 %), dalších 5 se hlásilo k věku v rozmezí 41-50 let (5 %), a 3 osoby uvedly že se jim je od 51 let a výše (3 %), viz graf č. 5.

Důvodem vysokého počtu respondentů ve věku od devatenácti do třiceti let je zejména jejich schopnost orientovat se na internetu a ovládat moderní technologie a sociální sítě, na kterých tento výzkum probíhal. Další možným vysvětlením je i proaktivní přístup těchto jedinců k aktivismu a šíření západní inkluzivní ideologie ve spojitosti s LGBTQIA+ komunitou. Mladá generace se obecně nebojí vyjádřit svou genderovou identitu a mluví o těchto tématech, zatímco starší osoby nadále žijí podle zažitých zvyklostí a svou identitu skrývají či o ni neradi mluví.

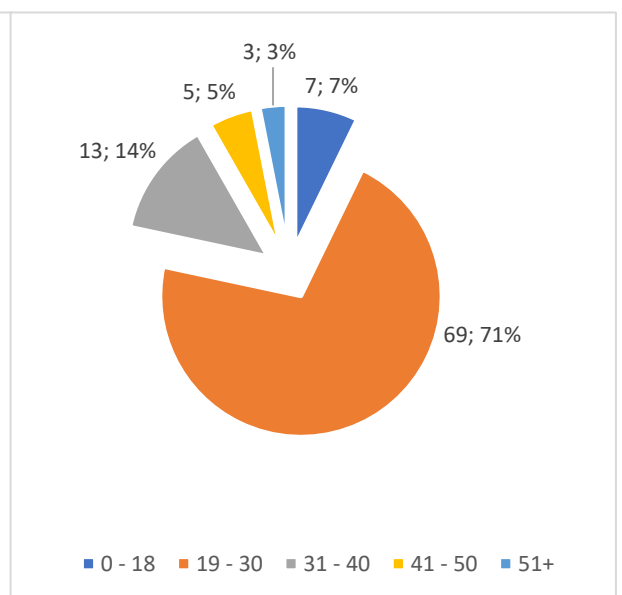
Co se týče národnostního složení, graf č. 2 uvádí, že k převládající indonéské národnosti se hlásí 96 (99 %) osob a pouze jeden k arabské (1 %). Dotazník byl vyhotoven v indonéštině z čehož můžeme odvodit, že se daná osoba s arabskou příslušností plně orientuje v indonéském prostředí a ovládá daný jazyk.

Na základě dat ukazujících etnickou příslušnost lze tvrdit, že se jedná o velmi různorodé respondenty. V grafu č. 3 je zastoupeno více než patnáct etnických skupin, z toho se zde objevují i jejich kombinace. Nejpočetnější byli Javánci, kterých se přihlásilo

34 a zastupovali tak 35 % celku. Na druhém místě bylo 14 osob, které uvedly, že mají dvě a více etnicit. Z toho 3 lidé se přihlásili ke kombinaci javánsko-sundánské, 2 k javánsko-malajské, 2 nespécifikovali, 1 javánsko-toradžské, 1 bugijsko-kutajské, 1 čínsko-sundánské, 1 korejsko-sundánské, 1 sumatránsko-malajské, 1 batakko-malajské a nakonec 1 batakko-javánsko-čínské etnicitě, viz graf č. 4. O Třetí místo se dělí 7 jedinců z čínské menšiny (7 %) a 7 Sundánců (7 %). Dále následují 4 Betawijci (4 %), 4 Bugisové (4 %), 3 Malajci (3 %), 3 Batakové (3 %), 3 Bandžarové (3 %), 1 Redžangánc (1 %), 1 Arab (1 %), 1 Acežan (1 %), 1 Papuánc (1 %), 1 Padangánc (1 %) a 1 Maumeran (1 %). Je třeba zmínit, že 5 osob uvedlo, že neznají svůj původ (5 %), dalších 5 uvedlo, že jsou Asiati (5 %), a 1 člověk se označil za „*pribumi*“ (1 %). Toto pojmenování bylo zpopularizováno po vyhlášení indonéské nezávislosti v roce 1945 a označuje „původní“ obyvatele indonéského souostroví.¹⁴⁹ V současnosti má tento pojem rasistickou konotaci, jelikož je užíván za cílem profilování Indonésanů na základě jejich rasové a etnické příslušnosti a popisuje nadřazení původních obyvatel nad těmi, kteří se objevili v Indonésii v průběhu historie (zejména čínská, arabská a malajská menšina vlivem obchodních styků).¹⁵⁰

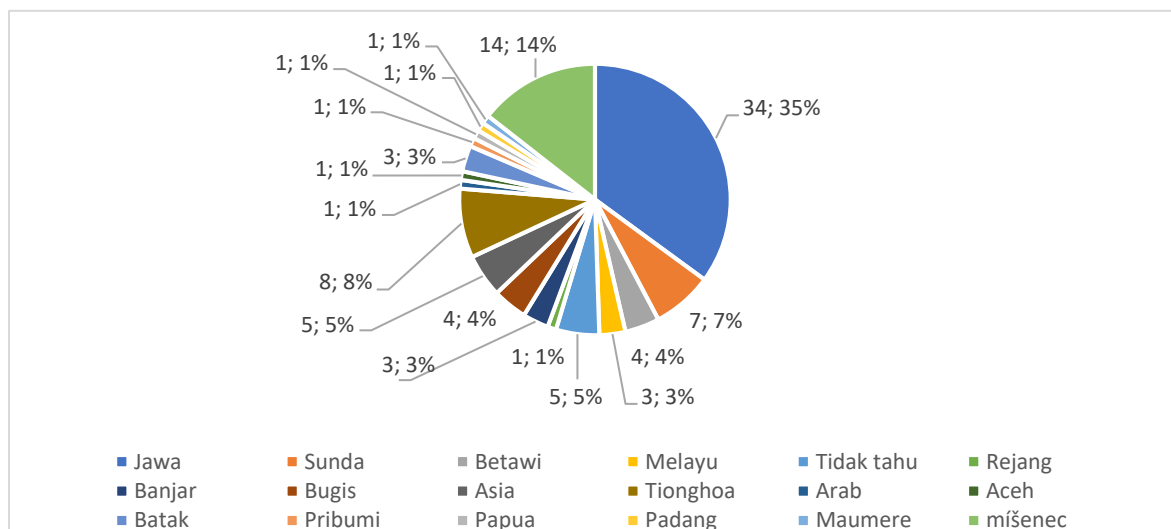
Graf 4: Kombinace etnicit

Graf 5: Věk

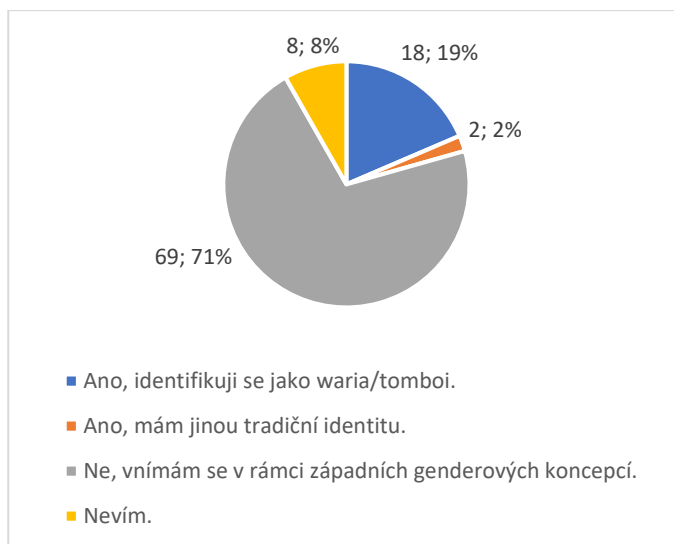
¹⁴⁹FREDERICK, William H. a Robert L. WORDEN. *Indonesia: A country Study*. Washington, 2011, s. 409.

¹⁵⁰INDRAYANA, Denny. *Pribumi: Making sense of a troubled term*, [online]. Melbourne, 2017.

Graf 3: Etnické skupiny

Na otázku, zdali se respondenti ztotožňují s nějakou z tradičních indonéských forem genderové identity, uvedlo 69 (71 %), že se ztotožňují se svým trans/nebinárním genderem podle západních koncepcí, viz graf č. 6. Mezi tyto identity patří například transgender ženy, transgender muži, nebinární, a genderfluidní. Tyto koncepty byly blíže popsány v teoretické části a pracují s myšlenkou, že se daná osoba narodí do „špatného“ těla, které během života upravují a oblékají tak, aby odpovídalo ideálům zvoleného genderu. Dalších 18 lidí uvedlo, že se vnímají jako *waria* či *tomboi* (19 % odpovědí). Jedná se o nejčastější a nejpopulárnější formy netradičních genderových identit indonéské společnosti. Oproti západním konceptům se liší například v tom, že nevnímají své biologické pohlavní znaky jako překážku v genderovém vyjádření, a nemusí nutně podstupovat trvalé operativní zákroky. Tyto dvě kategorie podléhají zvyklostem indonéské společnosti a kultury, ve které mají po staletí určitou roli. Další odpovědi 2 účastníků bylo, že se ztotožňují s *bissu* (1 %) a *calalai* (1 %). Jedná se o gendery blíže popsané v kapitolách v teoretické části práce, jež se konkrétně tomuto fenoménu věnují. Zbylých 8 dotázaných se svěřilo, že neví, kam se zařadit (8 %). Jednalo se zejména o starší osoby anebo jedince, jež se v této problematice neorientují či ji nevěnují pozornost.

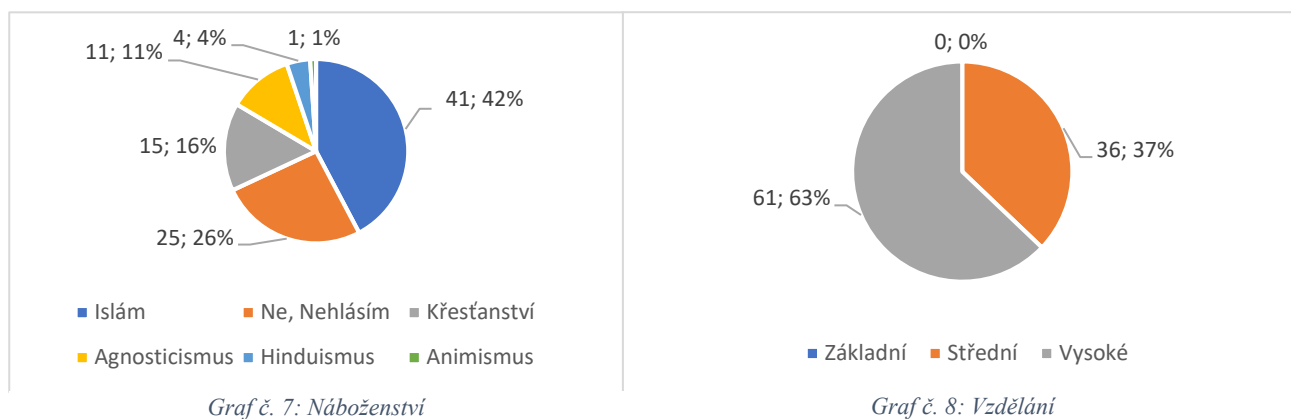

Graf 6: Tradiční genderové identity

Průzkum také zjišťoval náboženskou příslušnost dotazovaných a jestli aktivně žijí v souladu s vírou. Z grafu č. 7 vyplynulo, že 41 z nich (42 %) se hlásí k islámu, 1 (pocházející z Aceh) dokonce uvedl, že praktikuje ortodoxní formu tohoto náboženství. Ke křesťanství se hlásí 15 (16 %), z toho 7 z nich specifikovalo, že patří ke katolické církvi a další 2 uvedli, že jsou součástí protestantské komunity. Dále 11 osob uvedlo, že jsou agnostikové (11 %), další 4 se hlásí k hinduismu (4 %) a 1 uvedl, že vyznává animistickou víru (1 %).¹⁵¹ Zbylých 25 účastníků (26 %) uvedlo, že se nehlásí k žádnému náboženství. Přestože 3 z této skupiny mají v občanském průkazu uvedený islám, nevyznávají ho. Stejným způsobem se 1 člověk nehlásí ke křesťanství.

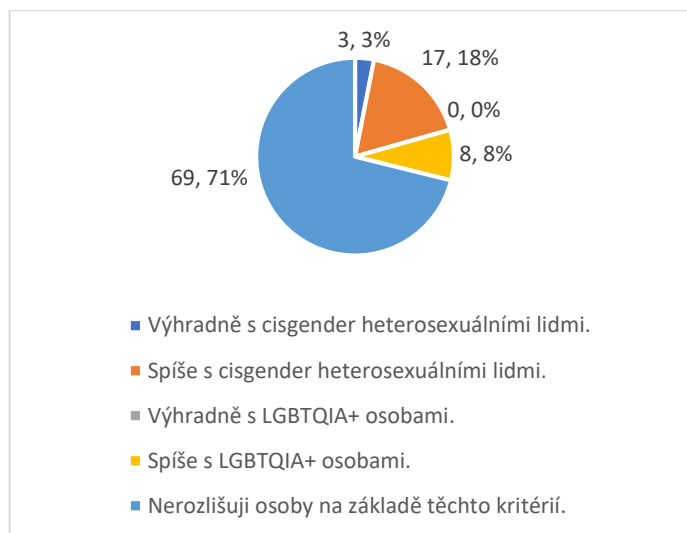
Z těchto odpovědí vyplývá, že většina respondentů se stále považuje za muslimy navzdory tomu, že islám nepřijímá členy LGBTQIA+ menšiny, a tudíž praktikují svým vlastním způsobem. Poměrně vysoké procento zúčastněných nevyplnilo náboženskou příslušnost. Tyto odpovědi většinou pocházely od členů mladší generace, pro kterou víra není tak důležitá.

¹⁵¹ Agnosticismus je názor, že pravdivost některých tvrzení, zejména těch, která se týkají existence či neexistence jakéhokoliv boha, se nedá prokázat ani vyvrátit a že totéž platí i pro další, zejména náboženská a metafyzická tvrzení.

Více než polovina (konkrétně 61 osob) uvedla, že dosáhla vysokoškolského vzdělání a dalších 36 dotázaných (37 %) má střední vzdělání, viz graf č. 8.

V závěru první části dotazníku (definující demografický profil) bylo cílem zjistit, zdali respondenti při sociální interakci vyhledávají další osoby z LGBTQIA+ komunity či upřednostňují kontakt s lidmi mimo zmíněnou menšinu. Na tuto otázku odpovědělo 69 jedinců (71 %) tak, že nerozlišují osoby ve svém okolí na základě těchto kritérií, dále 17 osob (18 %) uvedlo, že se setkávají raději s cisgender heterosexuály, 8 dotázaných (8 %) komunikuje spíše se členy LGBTQIA+ a poslední 3 respondenti se socializují výhradně ve společnosti cisgender heterosexuálních osob. Tato data tedy dokazují, že si lidé s trans a genderově diverzní identitou většinou nevybírají osoby ve svém okolí na základě zmíněných měřítek. Ti, již inklinují k osobám mimo LGBTQIA+ skupinu, tak nečiní úmyslně a malé procento respondentů se distancuje od dění této menšiny ze strachu z diskriminace, jež může pramenit z veřejné účasti na aktivitách či kontaktu se členy této skupiny. Je patrné, že společnost do určité míry přijímá tyto jedince, protože sami nemají přílišný zájem o výhradní kontakt s jejich menšinou.

Graf č. 9: S kým se obvykle setkáváte?

6.5.2 Rozdíly mezi životem v metropolitních a rurálních oblastech

Po otázkách týkající se demografického profilu dotazované skupiny následovala druhá část dotazníku, jež se zabývala rozdíly ve způsobu života trans+ jedinců v metropolitních a rurálních oblastech. Dále se pokoušela poukázat na motivy spojené s migrací mezi těmito oblastmi, přijetím jejich identity blízkým okolím a zkušenostmi s diskriminativním či agresivním chováním.

Tato otázka měla za cíl definovat místo původu, ze kterého mohli zkoumaní jedinci migrovat do jiných částí země, a do jakého věku tam pobývali a, co mohlo ovlivnit jejich rozhodnutí při změně lokality. Shromážděné odpovědi byly zaneseny do tabulek pro lepší přehlednost podle rozdělení na metropolitní či rurální oblast, délku jejich pobytu v daném místě od narození a také na základě toho, o jaká indonéský ostrov a konkrétní provincii se jedná.

Celkem 75 % osob s trans či jinou diverzní genderovou identitou se narodilo a určitou dobu pobývalo na ostrově Jáva, kde z těchto 73 jedinců 28 % pocházelo z hlavního města Jakarty a jejích přilehlých oblastí, dalších 15 % z provincie Západní Jáva, a to nejčastěji z oblastí měst Bandung a Bogor, následujících 15 % mělo původ na Východní Jávě, konkrétněji zejména v Surabaji, Banyuwangi a Madiunu. Ze 13 % procent se dotazovaní narodili na Střední Jávě ve městských oblastech Surakarty, Semarangu a Magelangu. Nejméně respondentů uvedlo za místo původu sultanát Yogyakarta, 2 % a v Bantenu pouhé 1 %. Na Sumatře se narodilo 12 % jedinců, z toho 4 % v Lampungu, 2 % v Jambi, 2 % na Severní Sumatře (konkrétně v Medanu, hlavním městě této provincie), 1 % v Aceh, 1 % v Bengkulu, 1 % na Jižní Sumatře a poslední 1 % připadá na Rijau.

Zbylá procenta se dělí mezi Kalimantan, odkud pochází 5 % jedinců (3 % z Východního Kalimantanu, z měst Samarinda a Balikpapan a 2 % z Jižního Kalimantanu z města Banjarmasin), 3 % ze Sulawesi (Dotazovaní uváděli jako místo narození provincií Jižní Sulawesi a město Makassar), 2 % z oblasti Nusa Tenggara (1 % ze Západní Nusa Tenggara, město Mataram a 1% Východní Nusa Tenggara, město Maumere), 1 % z Jižních Moluk a poslední 1 % z provincie Papua z města Džayapura, viz tabulka č. 1.

Jáva			Sumatra			Kalimantan			Sulawesi			Nusa Tenggara		Jižní Moluky		Papua		
Celkem	73	75%	Celkem	12	12%	Celkem	5	5%	Celkem	3	3%	Celkem	2	2%	1	1%	1	1%
DKI Jakarta	27	28%	Lampung	4	4%	V. Kalimantan	3	3%	J. Sulawesi	3	3%	Západní	1	1%				
Z. Jáva	15	15%	Jambi	2	2%	J. Kalimantan	2	2%				Východní	1	1%				
V. Jáva	15	15%	S. Sumatra	2	2%													
S. Jáva	13	13%	Aceh	1	1%													
Yogyakarta	2	2%	Bengkulu	1	1%													
Banten	1	1%	J. Sumatra	1	1%													
			Rijau	1	1%													

Tabulka 1: Geografický původ

Ze získaných dat, jež byla zanesena do tabulky č. 2 je patrné, že 88 % dotazovaných se narodilo ve metropolitní oblasti. Lidé narozeni ve velkoměstech a okolí žijící na daném místě 20+ let tvoří 36 %, dalších 20 % v rodném městě zůstalo 15 až 20 let, 4 % uvedla, že v městských částech zůstala po narození maximálně 5 let, což je 5 % (toto rozhodnutí se nevztahovalo k jejich genderu či sexuální orientaci), další 4 % se zdržovala po dobu 10 až 15 let a 4 % v rozmezí 5 až 10 let. Kromě těchto odpovědí dalších 19 % dotazovaných nespecifikovalo délku pobývání v rodné oblasti.

Pouhých 12 % respondentů uvedlo, že se narodilo v rurálních oblastech. Z toho 7 % specifikovalo, že pobývalo v dané lokalitě 20 a více let. Dalších 5 % uvedlo, že zde žilo 15 až 20 let.

	Metropolitní oblast		Rurální oblast	
0-5	5	5%	0	0%
5+	4	4%	0	0%
10+	4	4%	0	0%
15+	19	20%	5	5%
20+	35	36%	7	7%
Nespecifikováno	18	19%	0	0
Celkem	85	88%	12	12%

Tabulka 2: Rozdělení na metropolitní a rurální oblast

Při zodpovězení otázky, zdali se dotazovaní jedinci přestěhovali, kam to bylo a z jakého důvodu 83 % uvedlo, že se stěhovali do metropolitních oblastí a to 39 % z nich kvůli větší šanci při hledání zaměstnání, ve kterém by nečelili genderové diskriminaci, 35 % kvůli možnosti sebevyjádření jejich identity, kterou v předešlém místě pobytu neměli a dalších 27 % se za lepšími podmínkami přemístilo do zahraničí, kde mají nárok na rovnější práva. U této odpovědi účastníci výzkumu uváděli země jako je Kanada, Thajsko, Německo (konkrétně Berlín), Japonsko (konkrétně Tokyo), Nový Zéland, USA, Vekou Británii a Austrálii. Dalších 20 % procent se stěhovalo kvůli vzdělání a nižšímu riziku šikany a násilí v prostorách vzdělávacích institucí a 20 % následovalo své rodiče. Z těchto dat je patrné že migrace zkoumané skupiny stěhující se do metropolitních a zahraničních oblastí jsou způsobené hledáním příjemnějších životních podmínek a lepšího přijetí na pracovišti a ve společnosti. Z celkového počtu 49 přestěhovaných osob 17 % z nich ale odpovědělo, že se naopak přestěhovali do rurálních oblastí, a to zejména z 60 % kvůli následování svých rodičů (Musí o ně pečovat, jsou nezletilí, nebo si nemohou obstarat základní lidské potřeby.), dále z 20 % kvůli finanční nestabilitě a vysokým cenám nájmu a služeb ve městech, 10 % se rozhodlo přemístit kvůli partnerovi a 10 % odjelo z města za pomalejším životním stylem. Tato čísla nasvědčují tomu, že pokud se trans+ lidé stěhují mimo městské části, tak protože mají jiné životní komplikace, které se nevztahují k přijetí genderu.

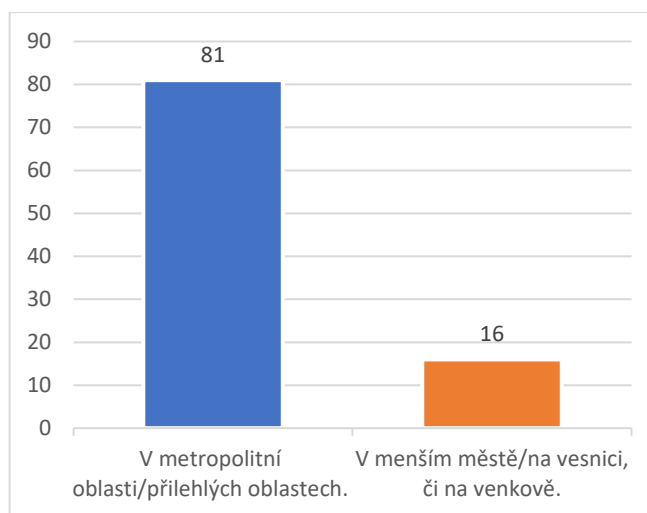
Do metropolitní oblasti	49	83%	Do rurální oblasti	10	17%
Zaměstnání	19	39%	Finanční nestabilita	2	20%
Sebevyjádření identity	17	35%	Partner	1	10%
Rodiče	8	16%	Rodiče	6	60%
Vzdělání	10	20%	Pomalejší životní styl	1	10%
Zahraničí	13	27%			

Tabulka 3: Důvody migrace

V grafu č. 10 je zobrazeno rozložení respondentů podle toho, v jaké oblasti momentálně pobývají. Celkem 81 jedinců (84 %) uvedlo, že se nacházejí ve velkoměstech a jejich přilehlých oblastech, zatímco 16 jedinců (16 %) zvolilo pro svůj život vesnici či menší město.

Osoby spadající do zmíněných 84 % uvádějí, že příčiny jejich současného setrvání v metropolitních oblastech se slučují s důvody, proč se trans+ jedinci stěhují do měst (viz výše). Tyto údaje jsou navíc obohaceny o poznatky jedinců, kteří celý svůj život žijí v těchto oblastech a své setrvání odůvodňují nabytím určitých výhod, jako je například

snazší získání většího počtu sledujících na sociálních sítích, což může vést k zabezpečení stabilního příjmu skrze influencig. Ve městech zůstávají také protože je zde větší množství zajímavých aktivit a míst, které sdílí pro své fanoušky, a které mohou přilákat nové sledující žijící mimo města.

Graf č. 10: Současné místo pobytu

Názory respondentů na odlišnost života ve velkých městech a rurálních oblastech se v mnohém shodují a pro lepší přehlednost byly podobné odpovědi zahrnuty do obecných kategorií, viz tabulka č. 4. Data byla rozřazena na dva oddíly podle toho, které z oblastí se týkají. Tyto části byly dále rozděleny na pozitivní a negativní dopady, podle toho, jak zkoumaní jedinci daný fenomén vnímají. U této otázky jim byl poskytnut volný prostor pro jejich odpovědi a většina z nich volila více než jednu odpověď. Z celkových 175 individuálních odpovědí 21 % uvádí, že města jsou otevřenější a přívětivější k lidem s trans a diverzní genderovou identitou. Dalších 9 % uvádí, že je zde lepší přístup ke vzdělání týkající se LGBTQIA+ problematiky, zejména s důrazem na SOGIESC témata. Následujících 7 % zmiňuje, že je ve velkých městech snazší spojit se s komunitou a organizacemi, které poskytují psychickou i finanční podporu a 6 % odpovědí uvádí, že je ve městech jednodušší docílit vlastního genderového sebevyjádření (styl oblékání, líčení a další znaky upevňující příslušnost ke zvolené identitě). Také 3 % označují život v metropolích za určitou výsadu, 1 % naznačuje, že je ve městech lepší životní úroveň a 1 % uvádí, že zde trans+ osoby čelí nižší diskriminaci při hledání zaměstnání. Naopak, co se týče negativních aspektů života v metropolitních částech Indonésie, 2 % odpovědí také uvádějí, že jsou členové LGBTQIA+ menšiny omezováni na základě

sexuální orientace a genderové identity a další 2 % odpovědí zmiňují, že je metropolitní společnost stále do jisté míry konzervativní.

Co se týče života na vesnici a v odlehlých oblastech, 1 % uvedlo, že jsou mnohdy právě tato místa mnohem progresivnější a další 1 % tvrdí, že je zde lepší zázemí pro LGBTQIA+ komunitu. Důvodem, proč respondenti uvedli tyto odpovědi může být to, že ve zmíněných oblastech je zvýšená tolerance a přijetí homosexuality a diverzních genderových identit díky tradicím, které se dochovaly i přes novodobé hodnoty moderních náboženství. U rurálních oblastí převládaly ale spíše odpovědi negativního rázu, zejména 10 % z nich vyjadřuje názor, že jsou tyto části Indonésie více konzervativní a chování tamější společnosti je založeno na konzervativních hodnotách. Je tím myšlen důraz na zachování homogenních hodnot cisgender-heterosexuální společnosti, která se v dané oblasti nachází. Následně 5 % zmiňuje, že je zde méně komunit, jelikož je pro osoby s trans+ identitou obtížné najít podobné jedince, dalších 5 % odkazuje na špatnou dostupnost osvěty o tématech LGBTQIA+ a SOCIESC problematiky, 2 % uvádějí že se zde setkávají s diskriminací, násilím a veřejným lynčováním mnohem častěji. Poslední 1 % tvrdí, že jsou trans+ lidé nuceni potlačovat svou identitu, aby se nevystavovali tlaku a odmítnutí společnosti. Dotazovaní také v 15 % odpovědí nespecifikovali konkrétní rozdíly, ale pouze uvedli, že se podmínky ve zmíněných oblastech navzájem odlišují. Dále 5 % tvrdí, že jsou víceméně stejné, ale záleží na intenzitě náboženských vlivů v daném místě, 4 % uvedla, že neví a poslední 2 % zmiňují, že jsou tyto podmínky stejné napříč celou zemí.

Z těchto odpovědí můžeme vyvodit, že účastníci výzkumu narozeni v metropolitních oblastech často přehlížejí své zvýhodněné postavení (které je obecně vnímáno jako lepší než v rurálních oblastech zejména co se týče projevu identity, menší diskriminace a násilí, snazší hledání zaměstnání a komunitních setkání) a kritizují své životní podmínky, zatímco ti, co žijí v odlehlých končinách a vesnicích tíhnou k romantizaci měst, protože se nacházejí v mnohem horších podmínkách. Respondenti také uvedli, že je na ně v rurálních částech země kladen silnější tlak ze strany společnosti a rodinných příslušníků. Očekává se od nich, že založí rodinu, se kterou udržují činnosti, jež jsou předávána z generace na generaci (ať už se jedná o zemědělství, práci s kovy, šperkařství a podobně) a pomáhají zachovat kulturní a majetkové dědictví pro budoucí generace. Kvůli tomu jsou členové LGBTQIA+ výrazně omezeni ve svém životě a mají pouze malou šanci činit svá vlastní rozhodnutí. Jiná osoba dále uvedla, že s větším počtem obyvatel ve městech se zlepšují i podmínky pro život zkoumaných jedinců. Zmínila také,

že i v menším městě, jako je Maumere v provincii Východní Nusa Tenggara, je možné vybudovat inkluzivní prostor, a dokonce být zvolen za veřejného činitele.

Metropolitní oblast			Rurální oblast		
Privilegia	5	3%	Progresivnější	1	1%
Otevřenější a přívětivější	36	21%	Zázemí pro LGBT	1	1%
Sebevýjádření	10	6%			
Lepší vzdělání	15	9%	Konzervativismus, tradiční hodnoty	17	10%
Snazší nalézt zaměstnání	2	1%	Menší komunita	9	5%
Komunita	12	7%	Diskriminace a násilí	4	2%
Lepší životní úroveň	1	1%	Potlačení identity	2	1%
			Nedostupnost vzdělání	8	5%
Diskriminace	4	2%			
Konzervativní	3	2%			
Velmi odlišné			27	15%	
Stejně			3	2%	
Víceméně stejně, je to otázka náboženství			8	5%	
Nevím			7	4%	

Tabulka 4: Kvality života v Metropolitních a rurálních oblastech

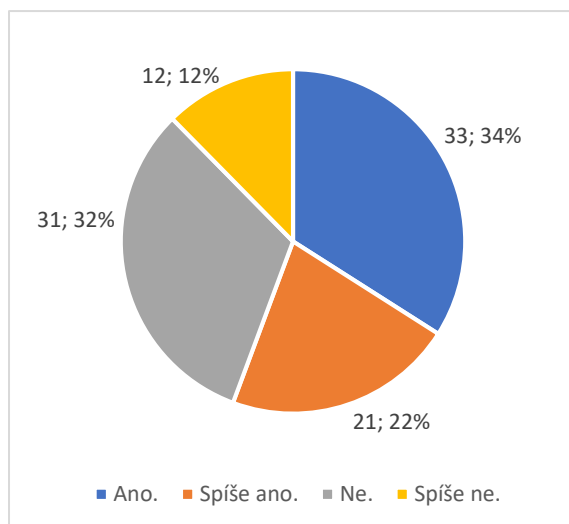
Na otázku, zdali rodina akceptuje zvolený gender zkoumaných jedinců 19 % zmínilo, že se v tomto ohledu setkávají s určitou formou přijetí jejich identity, ačkoliv jsou čas od času vystaveni nějaké z forem diskriminace, či misgenderingu.¹⁵² Z 28 % jsou dokonce tyto lidé plně podporováni a jejich identita není překážkou při běžném kontaktu s rodinnými příslušníky. U 32 % respondentů blízcí nesouhlasí s jejich genderovým sebevýjádřením a dalších 21 % uvedlo, že ačkoliv již proběhl veřejný coming out a rodina byla obeznámena s nově zvoleným genderem jedince, spíše tento fakt odmítají či přehlížejí.¹⁵³ Z dat obsažených v grafu č. 11 vyplývá, že v rodinném kruhu jsou členové trans+ komunity spíše odmítáni kvůli svému sebevýjádření.

Co se týče přijetí genderové identity daných jedinců v okruhu přátel a blízkým okolím, jsou shromážděná data obdobná. Z 34 % jsou jedinci plně akceptováni a v každodenním životě nepocítují žádná omezení, dalších 22 % uvádí, že jsou sice většinou přijati, ale stále se setkávají s překážkami, které jim jejich okolí staví. Následně 32 % tvrdí, že svým okolím nebyli přijati a dalších 12 % si myslí, že je jejich genderová identita spíše zpochybňována. Z porovnání obou grafů lze vypozařovat, že ačkoliv je obecně skupina trans a genderově diverzních jedinců spíše neakceptována, je tato míra o 9 % nižší u okolí a přátel.

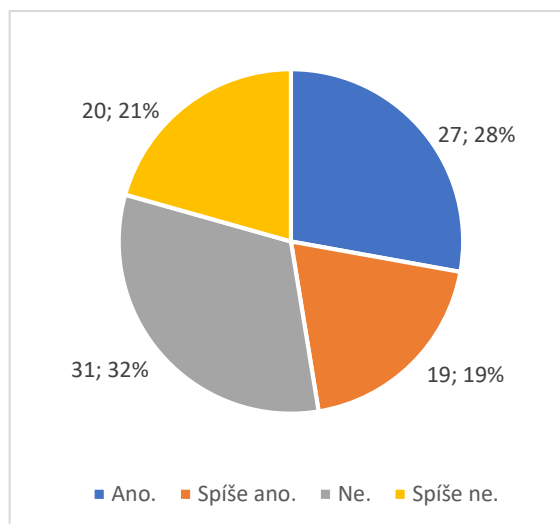
¹⁵² Misgendering je pojem označující transfobní chování, na základě kterého jedinec označuje trans+ jedince nesprávným rodem, oslovením či jménem používaným před tranzicí.

¹⁵³ Coming out je označení procesu, během kterého jedinec veřejně vyjadřuje svojí genderovou identitu či sexuální orientaci ať už v rámci rodiny, nebo širšího okolí.

Respondenti si do své blízkosti volí takové lidi, kteří je akceptují, a proto jsou lépe přijati, zatímco u rodiny je daný okruh určen pokrevními vazbami, není jednoduché vybrat si pouze některé členy rodiny a kontakt s jinými omezit.

Graf č. 12: Přijetí genderu v okolí

Graf č. 11: Přijetí genderu v rodině

Z 81 % odpovědí na otázku, zdali se trans+ osoby potýkají s diskriminací, vyplývá, že ano a to zejména z 15 % v při výkonu či hledání zaměstnání, z 13 % čelí různým omezením ve vlastním domově, dalších 13 % respondentů uvedlo, že se setkávají s diskriminací, či nějakou z forem násilí na veřejných místech (uváděny byly ulice, parkoviště, parky, obchodní domy apod.), v 10 % se s tímto problémem potýká, či potýkalo ve školním prostředí (nejčastěji se jedná o střední školy, ale také základní školy), 9 % nespecifikovalo místo, ale pouze uvedlo, že se již s diskriminací setkala. Následujících 5 % tvrdí, že s ní přišlo do styku v sektoru služeb, konkrétně v nemocnicích, warunzích (tradiční pouliční restaurace), hospodách či jiných podnicích salonech krásy. Ve 3 % odpovědí bylo zmíněno, že se setkávají s diskriminací na univerzitách, ať už při výuce, tak také i na území kampusu a knihovny. Dalším místem, kde se potýkají s diskriminací, jsou ze 3 % náboženské instituce, kde je respondentům zamezen vstup kvůli jejich genderovému vyjádření, či jim je nařízen způsob uctívání podle jejich biologického pohlaví (oddělení pohlaví při modlitbách na dvě skupiny). Ze 3 % procent jsou vystaveni respondenti diskriminativnímu chování ze strany přátel, ve 2 % na seznamovacích aplikacích jako je Tinder či Grinder a další 2 % se s tímto chováním setkala na sociálních sítích. Tyto platformy na základě uživatelského profilu vyhledávají a spojují podobně smýšlející jedince na základě jejich zájmů a předešlého vyhledávání a aktivity. U trans+ lidí tak vzniká určitá informační bublina, z které moc často

nevystupují, protože se v ní cítí bezpečně a nemusí se vystavovat urážkám a výhrůzkám. Z 1 % odpovědí vyplývá, že jsou respondenti diskriminováni i v prostorách vládních institucí, 1 % také při cestování, 1 % v prostředí dominantě obývaném heterosexuálními cisgender muži a poslední 1 % na vesnicích. V závěru této části dotazníku jedinci v 19 % odpovědí uvedli, že se s diskriminací nepotýkají, protože skrývají svou identitu či jejich vzhled neupozorňuje na fakt, že jsou genderově diverzní.

Při analýze dat autor narazil na zpověď *waria*, jež na základě svých zkušeností zmiňovala, že se k ní muži poměrně často chovají nepatřičným způsobem a osahávají ji. V několika případech se i stalo, že se k tomuto chování uchylují dokonce i příslušníci regionální policie, ale jedná se spíše o chování jednotlivců než o systematický problém. Jiná transpuan sdílela, že ji bylo odepřeno zaměstnání na základě jejího vzhledu. Jednalo se o oblast klientského servisu a zmíněná osoba byla odmítnuta, protože majitel věřil, že trans+ osoby, které by dané služby nabízely by mohly ohrozit tržby. Několik jedinců uvedlo, že jediným důvodem, proč nejsou vystaveni diskriminaci je fakt, že zatím nenašli odvahu vyjít veřejně ven se svou dlouhodobě skrývanou identitou a začít s tranzicí.

Ano	105	81%
Nespecifikováno	12	9%
Seznamovací aplikace	2	2%
Vysokoškolské prostředí	4	3%
Veřejnost	17	13%
Služby	6	5%
Středoškolské prostředí	13	10%
Sociální sítě	3	2%
Domov	17	13%
Zaměstnání	19	15%
Náboženská místa	4	3%
Vládní instituce	1	1%
Zahraničí	1	1%
Prostředí cis-het mužů	1	1%
Vesnice	1	1%
Prátelé a blízcí	4	3%
Ne	24	19%

Tabulka 5: Diskriminace

Ano	123	85%
Nespecifikováno	2	1%
Špatné duševní zdraví	8	6%
Přístup ke zdravotní péči	6	4%
Vztahy na pracovišti	12	8%
Přátelské vztahy	2	1%
Možnost sebevyjádření	30	21%
Partnerské vztahy	10	7%
Rodinné vztahy	6	4%
Bezpečí	4	3%
Volnočasové aktivity	6	4%
Hledání zaměstnání	16	11%
Přístup ke vzdělání	6	4%
Cestování	1	1%
Identifikační dokumenty	7	5%
Přístup k náboženství	2	1%
Toalety a zkušební kabiny	4	3%
Hledání ubytování	1	1%
Ne	21	15%

Tabulka 6: Omezení

Následující otázka měla za cíl zjistit, zdali dotazovaní pociťují ve svém životě nějaká omezení kvůli jejich genderu a v případě, že ano, o jaká se jedná. Z 85 % odpovědí respondenti uvedli, že skutečně čelí těžkostem právě kvůli svému sebevyjádření, z 21 % hlavně při veřejných projevech své genderové identity, z 11 % procent při hledání zaměstnání, dalších 8 % odpovědí uvádí, že tito jedinci strádají zejména v oblasti vztahů

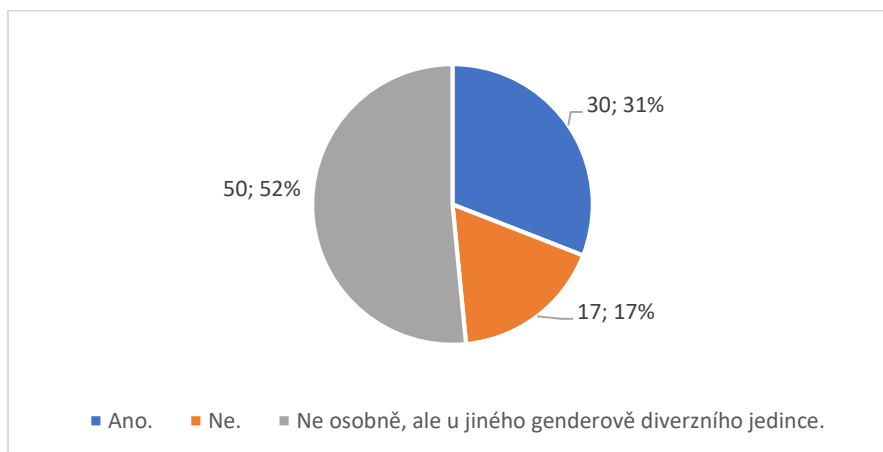
na pracovišti a 7 % v rámci partnerství. Hlavním důvodem je neuznání jejich genderu a fetišizace ze strany partnera (sexuální zaměření na danou osobu na základě tělesných rysů). Dalších 6 % uvádí, že je ohroženo jejich duševní zdraví a 5 % má problémy se získáním oficiálních dokumentů dokazujících jejich totožnost, protože jejich vzhled neodpovídá pohlaví uvedeném v dokumentu, což má za následek zamezení přístupu ke zdravotní péči a získání řidičských a jiných povolení. Sice již některé z indonéských provincií (více v kapitole č. 5.2.8) umožňují získat takzvané e-KTP, ale tato možnost je stále málo rozšířená a mnoho transgender a genderově diverzních jedinců kvůli nízké šanci získat tento dokument strádá v přístupu k již zmíněným službám.¹⁵⁴ Následně 4 % uvádí, že je strádají kvůli nízké kvalitě trans+ inkluzivní zdravotní péče, zejména v dostupnosti hormonální terapie, pravidelných endokrinologických vyšetření či preventivních návštěv lékaře. Z další 4 % odpovědí vyplývá, že jsou respondenti omezeni kvůli vztahům s rodinnými příslušníky, kteří mnohdy nerespektují či neakceptují jejich gender. Ve 4 % odpovědí bylo zmíněno, že je pro dotazované osoby obtížné účastnit se sportů a jiných volnočasových aktivit, hlavně plavání a odpočinku u bazénu či na pláži, jelikož jim mnohdy nevyhovuje nošení plaveckého úboru, který neodpovídá jejich genderové identitě a také pozornost okolí.

Další popisované omezení, jež se objevovalo ve 4 % odpovědí, se objevuje při přístupu ke vzdělání, jelikož i selekce studentů během výběrových řízení podléhá značnému předpojetí. Jeden člověk dokonce uvedl, že mu kvůli jeho identitě byl odepráno stipendium, a tak si nemohl dovolit studovat. Ve 3 % odpovědí bylo naznačeno, že se respondenti obávají o svou bezpečnost a další 3 % mají problém při vstupu na veřejné toalety a do zkušebních kabin, jež jsou rozlišeny na základě pohlaví a jsou často hlídány obsluhou, která zákazníky kontroluje.

V závěru této části dotazníku jedinci v 1 % odpovědí uvádí, že byli omezováni při výběru vhodného ubytování, 1 % v přístupu k náboženským akcím a 1 % má problémy při cestování (zejména na letištích, při osobních prohlídkách a kontrole dokladů). Další 1 % uvedlo, že mají trans+ jedinci potíže při navazování přátelských vztahů a další 1 % nspecifikovalo, jakým omezením je vystaveno. V kontrastu k těmto odpovědím dalších 15 % z celkového počtu uvedlo, že se necítí být v životě omezeno kvůli svému genderu.

¹⁵⁴ E-KTP je nová elektronická varianta občanského průkazu pro osoby, jejichž pohlaví uvedené v oficiálních dokumentech není v souladu s jejich zvoleným genderem.

Při sběru odpovědí byly zaznamenány opakující se důvody tohoto diskriminativního chování. Respondenti tvrdí, že zejména kvůli nedostatečným znalostem lidé nerozumí problematice genderu a sexuality, a proto mnohdy nevědomky či cíleně diskriminují trans+ jedince a v mnoha ohledech je omezují. Zmiňují také, že se bojí odcizení od rodiny a kolegů v práci po veřejném coming outu a často trpí úzkostmi, depresemi a genderovou dysforií kvůli tlaku společnosti.

Graf č. 13: Násilné projevy

Z 97 jedinců, kteří se podrobili výzkumu, se 83 % z nich již setkala s projevy násilí. Z 30 % byly tyto činy páčány přímo na dotazovaném jedinci a u dalších 52 % se jednalo o akt agrese na jiném trans+ jedinci. Zbylých 17 % jedinců se prozatím s tímto fenoménem nenesetkalo. Zmíněná data jsou zanesena do grafu č. 13.

6.5.3 Uplatnění na pracovním trhu

Třetí část dotazníku měla za cíl zkoumat možnosti uplatnění na pracovním trhu, definovat případná úskalí, kterým musí tito jedinci čelit a jestli jim jejich identita může přinést nějaké výhody z hlediska hledání či výkonu práce. Tato část se skládala převážně z uzavřených otázek a byla zde pouze jedna otevřená otázka, která měla za cíl zjistit zaměstnání dotazovaných osob. Tyto odpovědi byly roztřizeny na základě pracovních odvětví, do kterých se dané pozice řadí. Veškerá povolání byla při překladu uvedena v maskulinní podobě, ačkoliv jsou některé pozice více či většinou vykonávány ženami. Záměrem bylo klást důraz na neutralitu při překladu do českého jazyka, který rozlišuje rody.

Z dat zanesených do tabulky č. 7 je patrné, že 31 % dotazovaných ještě studuje a nemá stálé zaměstnání, konkrétně se jednalo o 25 vysokoškoláků a 5 středoškoláků. Četnost odpovědí těchto jedinců je daná hlavně tím, že je dotazník umístěn na internetu, kde je nejspíše přístupný mladým jedincům zabývajícím se LGBTQIA+ problematikou a aktivismem v Indonésii. Dalších 16 % respondentů se pracuje v kreativním průmyslu, z toho 8 jedinců jako web-designéři či grafici.¹⁵⁵ Čtyři osoby uvedly, že jsou umělci (zabývající se jak digitální, tak i tradiční tvorbou) a dva lidé se žíví jako modelové pro lokální a mezinárodní značky. Tito lidé zmiňovali, že je tato práce pro ně v současné době pouze určitou formou přivýdělku při studiích a nemají možnost se tomuto povolání věnovat na plný úvazek. Jeden dotazovaný uvedl, že se žíví jako tanečník tradičních tanců a další režiruje krátkometrážní filmy pro nízkorozpočtové studio.

V sektoru služeb působilo 16 % respondentů, kteří uvedli, že se žíví převážně jako podnikatelé na volné noze. K povoláním tohoto typu se přihlásilo konkrétně 8 jedinců, již vlastní především salony krásy, kadeřnictví, či módní butiky. Do této kategorie byly zařazeny také osoby věnující se influencingu na sociálních sítích. Tato profese je jednou z mnoha prací, ve které mohou trans+ jedinci vynikat na pracovním trhu v Indonésii. Kromě oblasti estetických služeb je právě „ovlivňování“ pomyslným prostorem, kde je jim poskytnuta větší volnost a pozornost. Zastávají funkci lifestylového guru a baví své sledující pomocí příspěvků, které přidávají na různé internetové platformy. Mohou tak uplatnit své vlohy pro módu a orientaci v současných trendech oblékání, předávat zkušenosti s líčidly a učit své fanoušky nové účesy. Často také porovnávají lokální restaurace a představují služby, které poskytují či ukazují inovativní triky ulehčující úklid domácnosti. Tato témata jsou pro mladou indonéskou společností velmi zajímavá, a proto je sledují na sociálních sítích. Jejich hlavní příjmem získávají ze spolupráce a propagace značek, které tyto influencersy osloví. Další 3 jedinci uvedli, že se v sektoru služeb žíví jako baristé v kavárně, jedna osoba jako kuchař v malé restauraci, další dotazovaný jako řasový stylist v salonu, poté jeden člověk pracuje v zákaznickém servisu v nákupním centru, 1 respondent jako motocyklový taxikář (toto povolání se v indonéštině nazývá *ojek*) a další osoba se žíví jako stevard v soukromé letecké společnosti.

¹⁵⁵ Kreativním průmyslem je myšleno odvětví, ve kterém se nachází různá povolání zahrnující uměleckou tvorbu.

Co se týče soukromého sektoru, nabízí prostor pro uplatnění dalším 16 % dotazovaných. Následně 7 z nich uvedlo, že jsou zaměstnání v soukromé firmě, další 3 se živí jako systémoví či procesoví administrátoři, 2 se starají o firemní a korporátní styky s veřejností, jeden se živí jako nezávislý architekt a další jako marketingový poradce. Jeden člověk uvedl, že je datovým analytikem a poslední jedinec zařazený do této podskupiny pracuje jako osobní asistent.

Ve výčtu zaměstnání se z 11 % objevili i jedinci, kteří se pohybují v sociálním a neziskovém sektoru. Celkově 9 osob v této kategorii se živí jako členové neziskové organizace, další jeden respondent jako sociální pracovník a 1 člověk uvedl, že se živí jako aktivista v neziskové organizaci. Důvodem četného zastoupení lidí v této skupině mohou být jedinci, kteří pracují v organizacích, jež byly osloveny při pomoci rozšířit dotazník mezi trans+ osoby v jejich okolí. Dále jsou v 8 % vyjádřeni jedinci, kteří jsou aktuálně nezaměstnaní (7 %) a jedna osoba se živí prostitucí (1 %).

Ze získaných dat lze usoudit, že se situace trans+ lidí v Indonésii v přístupu k pracovním možnostem oproti předešlým dekádam značně proměnila. Na základě informací získaných literatury, jež byly shrnuty v teoretické části této práce lze tvrdit, že veliké množství těchto jedinců vykonávalo práci zejména v prostředí estetických služeb, jako jsou salony krásy, kadeřnictví a v módním či zábavním průmyslu. Dokonce i prostituce nebyla výjimkou zejména kvůli utlačování těchto jedinců. Indonéska společnost se vyvíjí v přijetí a zacházení s trans+ osobami, což je reflektováno i v proměně pracovního trhu, který je pro ně nyní přívětivější. Je ale zřejmé, že ačkoliv stále většina z nich pracuje v sektoru služeb, obsazují pozice i v jiných odvětvích, jako je kreativní průmysl, soukromá sféra, či sociální a nezisková činnost. Kromě studentů, kteří ještě nepracují, jsou jednotlivé kategorie zastoupeny víceméně rovnoměrným dílem.

Díky rozvoji technologií a větší dostupnosti moderních elektronických zařízení je umožněno LGBTQIA+ jedincům, zejména trans+ menšině, vykonávat práci v digitálním prostoru. Mnohdy tak odpadá nutnost pracovat v kontaktním typu zaměstnání a tito jedinci se mohou žít například jako digitální nomádové.¹⁵⁶ Další možností je práce v oblasti módy, marketingu a reklamy, kde se v současnosti větší i menší firmy v Indonésii snaží připojit ke sdílení západního trendu inkluzivity ve

¹⁵⁶ Digitální nomád je osoba, která může vykonávat svou obživu připojením k internetu bez nutnosti setrvání na jednom určitém místě. Jedná se například o pozice správce digitálních obsahů, e-commerce marketingu, IT apod.

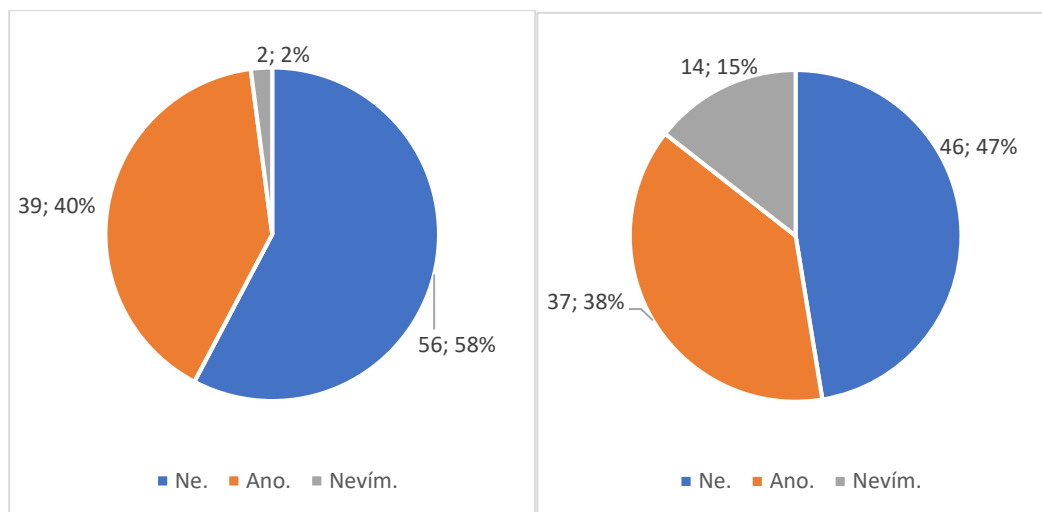
veřejné prezentaci jejich značky. Trans+ jedinci tak mají možnost si najít zaměstnání v modelingu, či kreativním průmyslu zaměřeném na tuto oblast, a to proto, že jsou v současnosti populární.

Pozitivním zjištěním byl i fakt, že pouze jedna osoba uvedla, že se živí prostitucí. Kvůli citlivosti tohoto tématu a tabuizaci sexuálních služeb může být reálný počet respondentů participujících v tomto odvětví mnohem větší. Data uvádí, že je v současnosti vzdělání pro tyto jedince dostupnější, což jim umožňuje najít zaměstnání v jiných odvětvích.

Student	30	31%	Sektor služeb	16	16%	Soukromý sektor	16	16%	Sociální a neziskový sektor	11	11%
Vysokoškolský	25	26%	Podnikatel	8	8%	Zaměstnanec ve firmě	7	7%	Sociální pracovník	1	1%
Středoškolský	5	5%	Barista	3	3%	Administrátor	3	3%	Zaměstnanec nez. organizace	9	9%
Kreativní sektor	16	16%	Kuchař	1	1%	Styky s veřejností	2	2%	Aktivista	1	1%
Designér	8	8%	Řasový stylistka	1	1%	Soukromý architekt	1	1%	Ostatní	8	8%
Umělec	4	4%	Zákaznická podpora	1	1%	Marketingový poradce	1	1%	Prostituce	1	1%
Model	2	2%	Taxikář	1	1%	Datový analytik	1	1%	Bez zaměstnání	7	7%
Tanečník	1	1%	Steward	1	1%	Asistent	1	1%			
Režisér	1	1%									

Tabulka 7: Zaměstnání

Na otázku, zdali se respondenti setkali s diskriminací při hledání zaměstnání 58 % uvedlo, že ne, dalších 40 % zažilo nějakou z forem omezování na základě genderové identity a 2 % uvedla, že neví. Na otázku, jestli může genderová identita skýtat jisté výhody v zaměstnání, 47 % osob uvedlo, že si to nemyslí, zatímco dalších 38 % tvrdí, že ano a 15 % jedinců neví, jak na tuto otázku odpovědět. V některých z odpovědí lidé uvedli, že ve svém zaměstnání a účasti na týmových projektech šíří informace ohledně genderu, vyjádření identity a témat týkajících se LGBTQIA+ menšiny. Dále také uvedli, že jim jejich genderové sebevyjádření dává možnost pracovat v neziskovém sektoru a kreativním průmyslu, což potvrzují i data obsažená v tabulce č. 7.

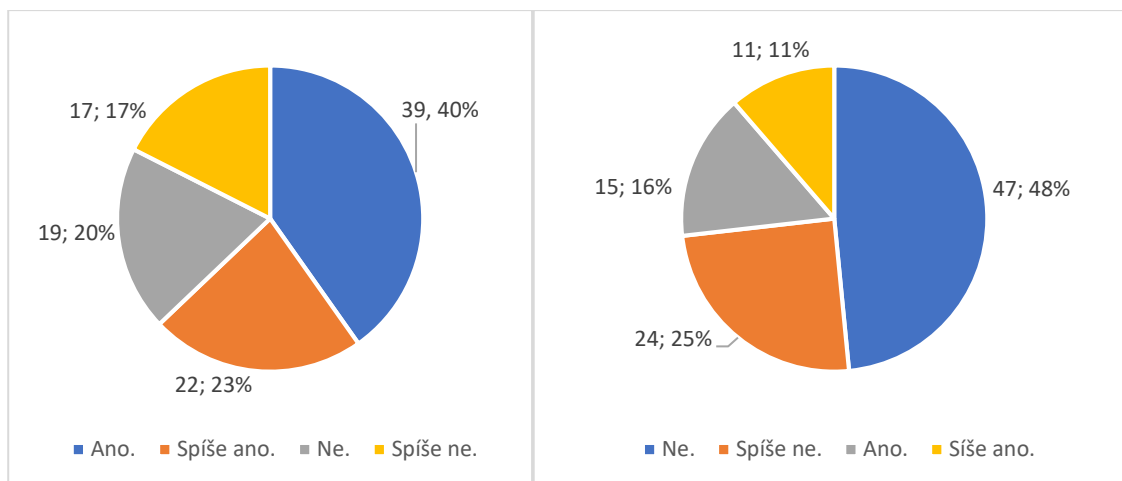
Graf č. 14: Diskriminace a zaměstnání

Graf č. 15: Výhody v zaměstnání

6.5.4 Pohled státních a religiálních institucí na genderově diverzní jedince

Následující část dotazníku měla za cíl prozkoumat pohled státu a náboženství na zkoumanou skupinu a jak s touto skupinou pracují. Data uvedená v grafu č.16 uvádějí, že celých 40 % respondentů věří v možnou koexistenci LGBTQIA+ jedinců, zejména trans+ menšiny, s náboženskými institucemi v Indonésii a dalších 23 % si myslí, že je tato skutečnost možná, ale je třeba o to společně usilovat. Z 20 % uvedených odpovědí je patrné, že tyto osoby nevěří v možnou spolupráci a zbylých 17 % zaujímá spíše pesimistický pohled, ale neztrácí naději ve zlepšení jejich vzájemné kooperace.

V grafu c. 17 jsou zobrazeny odpovědi na otázku, zdali si respondenti myslí, že je v Indonésii dostačující a objektivní osvěta o LGBTQIA+ a SOGIESC problematice. Ve 48 % odpovědí bylo řečeno, že je současná situace nevyhovující a dalších 25 % si myslí, že je dostupnost informací špatná, ale není nedostačující. Dalších 16 % je spokojeno a posledních 11 % by uvítalo nějaké změny, ačkoliv jsou vcelku spokojeni.

Graf č. 16: Vzájemná koexistence

Graf č. 17: Vzdělání o LGBTQIA+

Dále 60 % osob zastává názor, že k nim indonéská vláda nepřistupuje přijatelně a neposkytuje jim dostatečnou podporu a ochranu. Někteří si myslí, že ačkoliv vedení státu nezabezpečuje adekvátně trans+ jedince, nejsou jejich podmínky na špatné úrovni. Tento názor vyjádřilo 30 % lidí. V 5 % odpovědí dotazovaní uvedli, že se o ně vláda stará dobře, a 3 % jsou v současnosti spokojena, ale je zde prostor ke zlepšení. Veškerá data jsou dostupná v grafu č. 18.

V závěru této části dotazníku byla otázka zjišťující, jak by měl stát chránit genderově diverzní jedince a jak k nim přistupovat. Mnohé z odpovědí se shodovaly, a proto byly shrnuty do několika kategorií, jež byly následně uvedeny v tabulce č. 8. Z celkového počtu 152 odpovědí se 49 % z nich shodlo v tom, že je současná právní podpora zkoumaných jedinců na nízké úrovni a je třeba usilovat o její zlepšení. Ať už se jedná o změnu či úpravu zákonů, osoby uvádějící tuto odpověď věří, že je tento krok nutný a neodkladný. Dalších 20 % odpovědí požaduje zvýšení podpory objektivní a ucelené osvěty o SOGIECS tématech vyučovaných zejména ve školách a mělo by se také zaměřovat na tematiku LGBTQIA+ menšiny. V 10 % odpovědí bylo zmíněno, že by se vláda měla aktivně snažit o zmírnění stigmatizace, jež u trans+ jedinců v indonéské společnosti stále převládá. Zmíněno bylo například zahájení mediálních kampaní, podpora osvěty anebo stejně jako v zemích globálního západu zavést kvóty zajišťující prostor pro diverzní jedince v pracovním prostředí. Dalších 5 % odpovědí se týkalo zpřístupnění zdravotní péče, ať už té obecné, tak i specializované na trans+ menšinu (Dostupnost hormonální terapie, vyšetření spojená s legální změnou pohlaví či chirurgické zákroky s cílem upevnění genderového vyjádření jedince). Ve 3 % byl také vznesen návrh, že by měl stát uzákonit existenci tradičních genderových identit a možnost

uvést tyto gendery do oficiálních dokumentů jedince. Následující 2 % požadují snížení či naprosté zamezení náboženským vlivům v rozhodování státu, 1 % uvádí, že by měl stát zlegalizovat prostituci a posledních 5 % zmínilo, že není třeba nic měnit.

Mnohé odpovědi opakovaně zdůrazňovaly, že by měla vláda podporovat vznik a chod podpůrných skupin a neziskových organizací, vynaložit dostatečný tlak na vytvoření genderově neutrálních zařízení (zmiňovaná byla třeba legislativa stanovující genderovou neutralitu zkušebních kabin v obchodě a veřejných toalet), finančně podporovat psychologickou pomoc (zejména terapii a poradenství LGBTQIA+ menšiny) a usnadnit legální změnu jmen a identit.

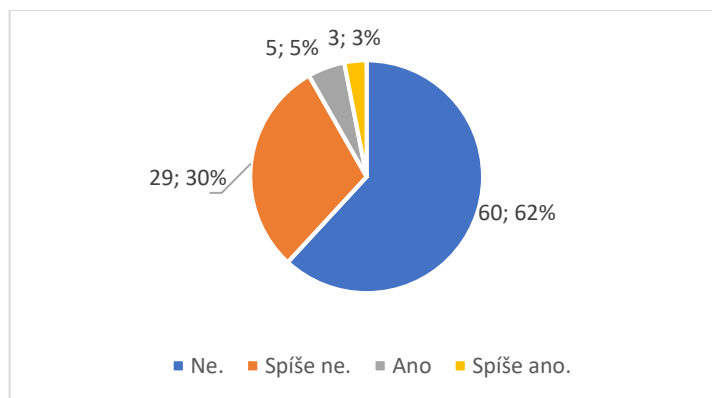
Mnoho respondentů uvedlo, že je třeba držet se vize národního motta *Bhineka Tunggal Ika* (Jednota v rozmanitosti) a také dodržovat páté ustanovení pancasily, jež stanovuje sociální spravedlnost pro všechny obyvatele Indonésie.¹⁵⁷

Mnohé odpovědi uváděly, že se dotazovaní bojí případné perzekuce a vlny nenávisi, a proto není vhodná chvíle žádat stát o změnu zákonů a snažit se docílit lepších podmínek. I tento fakt poukazuje na současný stav společnosti a přístup státu k těmto jedincům, již se mnohdy raději spokojí s neadekvátními podmínkami, než aby bojovali za zlepšení a riskovali tím svou svobodu, zaměstnání či současné postavení ve společnosti.

Právní podpora	74	49%
Podpora vzdělání	30	20%
Snížit stigma	15	10%
Podpora organizací	10	7%
Zpřístupnění zdravotní péče	8	5%
Není potřeba nic měnit	8	5%
Uzákonit tradiční genderové identity	4	3%
Oddělit náboženskou a státní ideologii	2	1%
Zlegalizovat prostituci	1	1%

Tabulka 8: Požadavky LGBTQIA+ menšiny

¹⁵⁷ Pancasila je oficiální filozofická teorie Indonésie složená z pěti principů: Víra v boha, spravedlivost a civilizovanost obyvatel, Jednota Indonésie, demokracie a sociální spravedlnost pro všechny.

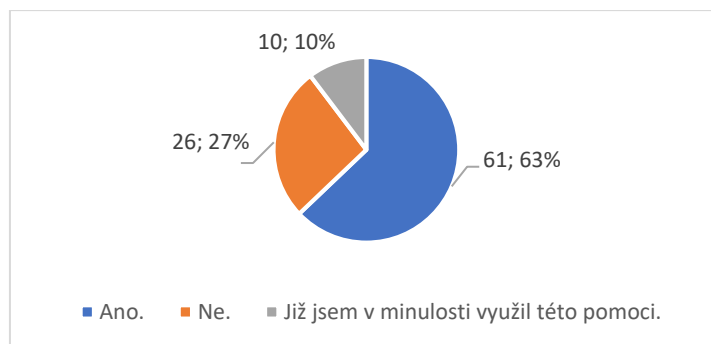

Graf č. 18: Ochrana státem

6.5.5 Pomoc LGBTQIA+ neziskových organizací

Poslední část dotazníku se zaměřuje na definování současné podoby a podmínek neziskové pomoci trans+ lidem v Indonésii. Z 63 % odpovědí vyplývá, že by dotazovaní někdy v budoucnosti využili pomoc neziskové organizace zabývající se tématy genderu a sexuality, ale dosud tak neučinili. Dalších 27 % jedinců o tuto formu pomoci nejví zájem a zbylých 10 % se již aktivit těchto organizací v minulosti zúčastnilo (viz graf č. 19).

Při určení motivace respondentů bylo zjištěno, že většina zatím nevyužila danou pomoc, protože se obávají reakcí svého okolí, či nevnímají účast na zmíněných aktivitách jako prioritu. U osob, jež uvedly, že by nevyužily pomoci neziskových organizací či podpůrných skupin, bylo dále zjištěno, že se z 54 % nepotřebují účastnit akcí podobného rázu bez specifikování určitého důvodu, dalších 12 % cítí, že tyto organizace nemají dostatečné kompetence v poskytování pomoci, zejména při asistenci v průběhu hormonální terapie, či pomoci při legální změně jména a identity. Dále bylo jednomu člověku (4 % z celku) zakázáno zúčastnit se akce podpůrné skupiny, důvod však při vyplňování dotazníku nezminil. Následně 2 dotazovaní uvedli, že jsou ve svém okolí dostatečně podporováni, a tudíž tuto oporu nevyužívají. Další 2 nevěří, že by jim touto cestou mohlo být pomoci, u dvou jedinců prozatím neproběhl coming out a bojí se tedy odhalení a 2 osoby mají strach z perzekuce.

Graf č. 19: Využití neziskové pomoci

Nedostatečné kompetence	3	12%
Privilegovaný, nepotřebuji	2	8%
Nemám důvěru	2	8%
Nepotřebuji	14	54%
Neproběhl coming out	2	8%
Strach z perzekuce	2	8%
Nebylo umožněno se zúčastnit	1	4%

Tabulka 9: Důvody nevyužití pomoci

V následující části dotazníku byli respondenti požádáni, aby vyjmenovali nějaké neziskové organizace, či jiné podpůrné skupiny. Účelem bylo zjistit, do jaké míry jsou trans+ jedinci informováni o jejich existenci, a které jsou nejvyhledávanější a nejrozšířenější. Dotazovaní uvedli celkem 54 z nich, jež jsou aktivní převážně na sociálních sítích Instagram, Facebook, Twitter a YouTube.

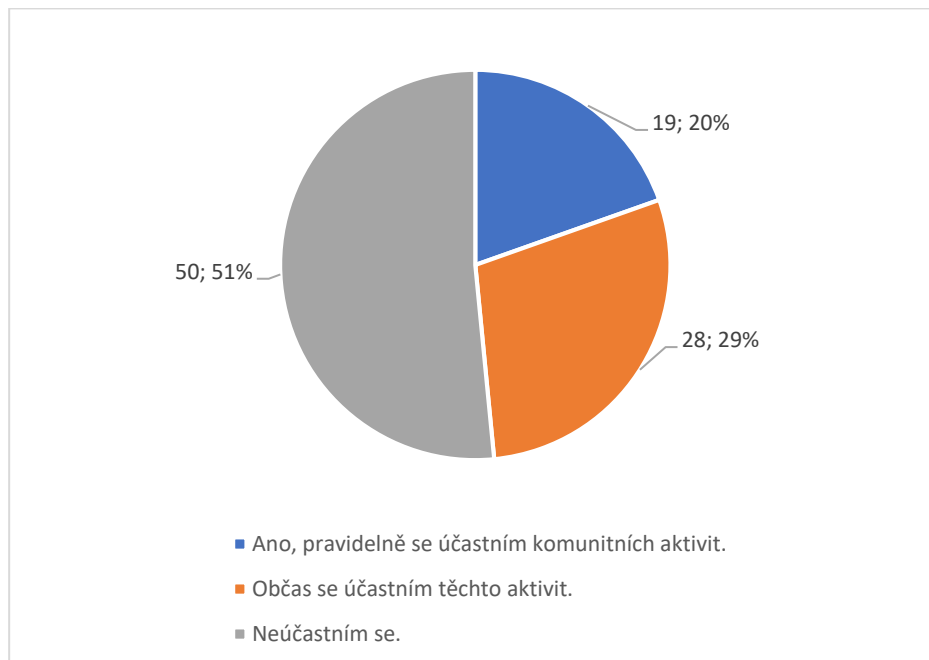
V následujícím výčtu jsou uvedeny jednotlivé názvy spolu s četností, s jakou je dotazované osoby uváděly. V 19 % odpovědí jedinci zmiňují, že žádné neznají a další 3 % uvedla, že znají, ale nspecifikovali které. Nejčastěji zmíněné byly Arus Pelangi (28x), GAYa Nusantara (14x), Sanggar Swara (11x), LBH (8x), GWL INA (7x), Transmen Talk ID (5x), Jaringan Transgender Indonesia (5x), PLUSH (4x), Suara kita (4x) a CRM (3x). Tyto instituce představovaly 50 % z celkových odpovědí.

Organizace jako Jakarta Feminis, Gaya Dewata, Yayasan Kebaya Yogyakarta, Perwakis, TMT, Indonesia Butuh Feminis a Intimuda Indonesia byly každé zmíněny 2x a představují společně 8 % z celkového počtu odpovědí. Zbývající skupiny jako WCC, Rojali, Lawan Patriarki, Sisterhood Indonesia, GHRC, SGRC, Samsara, Kabar Sejuk, AJI, Transvoice, New Naratif, Queer Language Club, HIVOS/YIFOS, Ardhanari, DSB, Srikandi Sejati, Srikandi Pasundan, Transmen Indonesia, SRGL UI, UNAIDS, IWAYO, Magdalene, Cangkan Queer, Tehes, GLC Jakarta, Pelangi Nusantara Organisation, Pemetik Buah Khuldi, Outraigh, Agrimerinda, Waria Crisis Center, Forum Komunikasi

Waria Indonesia, YSS, Intan, LSM Kebaya, Spekham Solo byly každá zmíněna pouze jednou a celkově představují 20% všech odpovědí.

Z celkového počtu různorodých odpovědí lze vyvodit, že nezisková pomoc je v Indonésii velmi rozšířená a členové trans+ komunity jsou dobře informováni o různých možnostech propojení se s podobně se prezentujícími jedinci.

V závěru dotazníku byla uvedena otázka, zdali se účastníci výzkumu aktivně podílí na chodu nějaké z těchto organizací, nebo se účastní jejích aktivit. Z celkového počtu dotazovaných se 51 % z nich neúčastní, ani nepodílí na těchto činnostech, 29 % se čas od času připojí ke komunitním aktivitách a 20 % se pravidelně podílí na fungování těchto akcí či se jich zúčastňují. Tyto informace jsou dostupné v grafu č. 20.

Graf č. 20: Účast na aktivitách

7 Závěr

Cílem této diplomové práce bylo nejprve prozkoumat a popsat tematiku genderu se zaměřením na oblast indonéského souostroví a následně odpovědět na vznesené výzkumné otázky. Práce je rozdělena na dvě části, jež představují problematiku sociálního přijetí transgender osob v Indonésii.

V teoretické části je čtenář nejprve seznámen se základními pojmy dané problematiky a rozdílem mezi genderem a pohlavím (tyto pojmy jsou chápány jako dvě odlišné ale navzájem se doplňující kategorie). Tato kapitola uvádí genderovou teorii, její vývoj a hlavní představitele, kteří zkoumali spojitosti mezi sexualitou, pohlavím, identitou a společenským postavením. Dále bylo zmíněno hnutí feminismu jakožto počátek hnutí za genderovou rovnost a také bylo popsáno přijetí jedinců s nebinární identitou v západní společnosti. Hlavní důraz této kapitoly byl kladen na transgender identitu a jedince, kteří se s ní ztotožňují. Jsou popsány základní charakteristiky tohoto specifického sociálního pohlaví a příznačnosti, které se k němu vztahují (zejména diskriminace a násilné tendence). Závěr kapitoly se věnuje existenci zmíněných identit napříč historií a různými světovými kulturami, jako například hidžry v Indii či two-spirit v Severní Americe.

Druhá kapitola poukazuje na rozdíl mezi chápáním genderových kategorií na Západě a na Východě. Zaměřuje se pochopitelně na Indonésii, konkrétně na semiautonomní provincii Aceh, která je silně ovlivněna ortodoxní formou islámu, a na přijímání LGBTQIA+ jedinců v této společnosti. Dále jsou zde zmíněny indonéské genderově diverzní identity a jak jsou v současnosti přijímány vládou a náboženskými institucemi. Následně jsou uvedeny snahy o rovnoprávnost indonéských osob patřících do LGBTQIA+ menšiny.

Ve třetí kapitole jsou popsány kulturní tradice a specifika jednotlivých etnik, jež vybočují z vnímání binárního genderového systému. Jedná se konkrétně o etnikum Bugisů, jež rozlišuje pět genderových kategorií se speciálně určenými funkcemi a dále o jedince patřící do etnika Banyumas, jejichž muži při tradičních tanečních vystoupení zaujímají femininní role a překračují hranice cisgenderových hodnot.

V následující praktické části je popsán terénní výzkum, jeho specifika a okolnosti spojené s jeho prováděním. Jsou zde uvedeny výzkumné otázky, které byly zodpovězeny za pomoci dotazníkového šetření. Následná analýza a vyhodnocení výzkumu spolu

s informacemi popisujícími zkoumaný soubor přinášejí zajímavá data a skutečnosti týkající se problematiky přijetí trans+ osob v Indonésii a přibližuje okolnosti jejich života v souostroví. Navíc výsledná data přinášejí informace nastiňující podobu neziskové pomoci, která zkoumané skupině poskytuje pomoc a částečně nahrazuje péči, jež stát neumožňuje.

Na základě dat získaných z výzkumu se dá konstatovat, že se jej zúčastnily většinou transgender ženy s indonéskou národností a nejčastěji javánskou etnicitou ve věku 19 až 30 let. Hlásily se především k západním koncepcím sociálního pohlaví a pouze pětina k tradičním indonéským genderovým identitám. Jednalo se hlavně o jedince se středoškolským či vysokoškolským vzděláním, kteří se hlásí k hlavně k islámu, nebo k ateismu a jejich genderová identita nehraje významnou roli v navazování vzájemných vztahů.

Z výzkumu vyplývá, že osoby, které se narodily ve městských oblastech tam také během svého života setrvávají a pokud se rozhodnou změnit prostředí, ve většině případů se jedná pouze o přechod z jedné metropolitní části do druhé. Velkoměsta poskytují jedincům s trans+ identitou větší svobodu, sounáležitost s jedinci podobného či stejného genderu a větší možnost vyhnout se diskriminaci a násilí, než je tomu v méně rozvinutých oblastech. Pokud se tito lidé rozhodnou odejít z metropolitních oblastí, zpravidla to není kvůli genderu. Ze získaných dat vyplývá že ve městech jsou podmínky pro dotazované přívětivější a společnost je vůči nim otevřenější, dotazovaní tam mohou dosáhnout lepšího vzdělání, být snadněji ve spojení s LGBTQIA+ komunitou a najít si vhodné zaměstnání. V rurálních oblastech na druhou stranu doposud převládají náboženské tradiční hodnoty a konzervatismus, kvůli kterému je mnohem těžší dosáhnout lepší životní úrovně. Vzdělání v oblasti SOGIESC, menší či žádná komunita, diskriminace a potlačení vlastní identity jsou skutečnosti, které trans+ informanti popisují v souvislosti s životem v malých městech, vesnicích a odlehlých oblastech. Respondenti uvedli, že se většinou během života již setkali s diskriminací, a to nejčastěji na veřejnosti, ve svých domovech, v zaměstnání a ve škole, dále strádají při hledání zaměstnání, ve vztazích na pracovišti, v přístupu k legálním dokumentům a v neposlední řadě zažívají problémy s duševním zdravím. Pozitivním zjištěním je, že více než polovina dotázaných dosud osobně nezažila násilí, které by mělo souvislost s jejich diverzním genderem.

Více než třetinu respondentů tvořili studenti, což bylo do značné míry ovlivněno tím, že výzkum probíhal online na sociálních sítích, které jsou využívány hlavně mladou generací. Ti, kteří již pracují, působí v kreativním nebo soukromém odvětví,

ale také ve službách (designér, umělec, podnikatel, barista, administrátor, zaměstnanec ve firmě, sociální pracovník). Větší část dotazovaných uvedla, že byla či je v pracovním prostředí diskriminována.

Respondenti věří, že stát a náboženské instituce nemají přílišný zájem podporovat LGBTQIA+ menšinu, ale doufají, že se tato situace může změnit k lepšímu. Více než polovina z nich věří, že stát by měl aktivně chránit LGBTQIA+ jedince z právního hlediska, podporovat vzdělání a snižovat společenské tabu a stigma, kterým jsou vystaveni.

Většina respondentů je v blízkém kontaktu s neziskovými organizacemi, které se starají o trans+ komunitu a poskytují jim různé formy podpory. Ti, kteří ji nevyužívají, tak činí z důvodu dostatečné pomoci svého okolí či rodiny, nebo se bojí případné perzekuce, protože svou identitu tají. Další uvedli, že uvedeným organizacím chybí kompetence, které by umožňovaly vykonávat specifické služby jako například asistenci při medicínské tranzici. Ačkoliv respondenti vyjmenovali více než 54 organizací, či podpůrných skupin, více než polovina se neúčastní jejich aktivit a sledují jejich činnosti pouze na sociálních sítích. Pro mnohé je tato forma pomoci dostačující, protože si mohou zachovat určitou míru anonymity a nejsou vystaveni tlaku společnosti.

Tato diplomová práce přináší poznatky týkající se LGBTQIA+, konkrétně společenským přijetím jejich členů, popisuje životní podmínky a postavení vlády a náboženských institucí k této skupině a shrnuje současný pohled na gender zejména v Indonésii. Výsledky terénního výzkumu mohou být využity jako podklad pro další potenciální bádání. Ačkoliv bylo provedení terénního výzkumu, a následné psaní práce, ztíženo světovou pandemií COVID-2019, dá se konstatovat, že byly naplněny veškeré stanovené cíle diplomové práce.

8 Resumé

This thesis aims to ascertain the position of trans and gender-diverse people living in the Indonesian archipelago. The main goal is to define the current social status of these individuals who face omnipresent discrimination and daily presence of violence. The theoretical part of this thesis presents the gender theory (its development and main progenitors), LGBTQIA + minority and their existence in a religious environment of Indonesia, and the worldwide development of equal rights movement. The practical part is based on a field research conducted among the Indonesian trans and gender-diverse people, in order to first handedly define their needs and difficulties they face in the society. The last part of this thesis focuses on answering research questions and interpreting the knowledge obtained from the field research.

Key words: Indonesia, gender, LGBTQIA+, transgender

9 Seznam zdrojů

9.1 Tištěné zdroje

ALTILIO, Terry. *Oxford Textbook of Palliative Social Work*. Oxford: Oxford University Press, 2011, s. 380. ISBN 978-0199739110.

ANANTA, Aris a Evi Nurvidya ARIFIN. *Demography of Indonesia's Ethnicity*. Jakarta: Institute of Southeast Asian Studies, s. 119-122. ISBN 9789814519878.

BEASLEY, Chris. *What is Feminism? An Introduction to Feminist Theory*. Thousand Oaks: Sage Publications, 1999, s. 20. ISBN 9780761963356.

BEAUVOIR, Simone. *The Second Sex*. New York: Vintage, 2007. ISBN 978-0099744214.

BLACKWOOD, Evelyn. Tombois in West Sumatra: Constructing Masculinity and Erotic Desire. *Cultural Anthropology*. Arlington: Wiley, 1998, **13**(4), 491-521. ISSN 08867356.

BOELLSTORFF, Tom. *The Gay Archipelago: Sexuality and Nation in Indonesia*. Princeton: Princeton University Press, 2005, ISBN 0691123349.

BROOKE, James. *Narrative of Events in Borneo and Celebes*. Londýn: Murry, 1848, s. 82-83. ISBN 1295569140.

BUTLER, Judith. *Gender Trouble: Feminism and the Subversion of Identity*. Londýn: Routledge, 2006, s.3. ISBN 978-0415389556.

DALE, Melissa. Inside the World of the Eunuch. *Inside the World of the Eunuch: A Social History of the Emperor's Servants in Qing China*. Hong Kong: Hong Kong University Press, 2019, s.14. ISBN 9888455753.

DAVIES, Sharyn Graham. *Gender Diversity in Indonesia*. Londýn: Routledge. ISBN 0-203-86095-0.

FEINBERG, Leslie. *Transgender warriors: Making history from Joan of Arc to Dennis Rodman*. Boston: Beacon Press, 1996, s. 32-34. ISBN 0-8070-7941-3.

FOUCAULT, Michel. *The History of Sexuality, Vol. 1: An Introduction*. New York: Vintage, 1990, s. 81. ISBN 978-0679724698.

HARTANTO, Sugeng Iman. Perspektif Gender pada Lengger Lanang Banyumas. *Pantun Jurnal Ilmiah Seni Budaya*. Bandung: ISBI, 1(2), 145-153.

KERSTEN, Carool. *A History of Islam in Indonesia: Unity in Diversity*. Edinburgh: Edinburgh University Press, 2017. ISBN 9780748681839.

LATHIEF, Halilintar. *Bissu: pergulatan dan peranannya di masyarakat Bugis*. Depok: Desantara. ISBN 9789793596006.

LINDSEY, Linda Lee. *Gender Roles: A Sociological Perspective*. 6. Londýn: Pearson, 2014, s.4. ISBN 9780205899685.

MUHAMMAD, Ali. *Islam and Colonialism: Becoming Modern in Indonesia and Malaya*. Edinburgh: Edinburgh University Press, 2015. ISBN 9781474409209.

MUHAMMAD, Ali. *Islam and Colonialism: Becoming Modern in Indonesia and Malaya*. Edinburgh: Edinburgh University Press, 2015. ISBN 9781474409209.

NADAL, Kevin Leo Yabut. *The SAGE Encyclopedia of Psychology and Gender*. New York: Thousand Oaks, 2017, s. 401. ISBN 1483384276.

NANDA, Serena. *Neither man nor woman: the Hijras of India*. 2. Vancouver: Thomson Publishing, 1999, s.13. ISBN 0-534-50903-7.

O'BRIEN, Jodi. *Encyclopedia of Gender and Society*. New York: Sage Publications, 2008, s.64. ISBN 978-1412909167.

O'HALLORAN, Kerry. *Sexual Orientation, Gender Identity and International Human Rights Law: Common Law Perspectives*. Londýn: Routledge, 2019, s. 22-28, 328-329. ISBN 978-0-429-44265-0.

PATERNOTTE. *The Ashgate Research Companion to Lesbian and Gay Activism*. Londýn: Routledge, 2015. ISBN 9781409457091.

PATERNOTTE. *The Ashgate Research Companion to Lesbian and Gay Activism*. Londýn: Routledge, 2015. ISBN 9781409457091.

PEARSALL, Judy. *The New Oxford Dictionary of English*. Oxford: Oxford University Press, 1998, s. 634. ISBN 9780198612636.

RAIS, Natasya. *Contradiction Between the Gender System in Indonesia's Traditional Society and the over Criminalization of the People with Gender and Sexuality Varieties on the Indonesian Penal Code Draft*. Jakarta. Bakalářská. Univeristas Indonesia. Vedoucí práce Widhi K., Nograhany.

RUETHER, Rosemary. *Sexism and God Talk: Toward a Feminist Theology*. Boston: Beacon Press, 1993, s. 18. ISBN 978-0807012055.

SHARYN, Davies. *Challenging Gender Norms: Five Genders Among Bugis in Indonesia*. Boston: Cengage, 2007. ISBN 9780495092803.

STURLUSON, Snorri. *Edda*. New York: Everyman, 1995, s. 36. ISBN 0-460-87616-3.

TRUMBACH, Randolph. *Third sex, third gender: Beyond sexual dimorphism in culture and history*, New York: Zone Books, 1994, s. 111. ISBN 0942299817.

WHITEHEAD, Harriet. The bow and the burden strap: a new look at institutionalized homosexuality in native North America. *Sexual Meanings: The Cultural Construction of Gender and Sexuality*. Cambridge: Cambridge University Press, **10**(2), 80-115.

WIERINGA, Saskia E. *Female desires: Same-sex relations and transgender practices across cultures*. New York: Columbia University Press, 1999, s. 217. ISBN 0231112602.

WITTIG, Monique. *The Straight Mind: And Other Essays*. Boston: Beacon Press, 1992, s. 53.

9.2 Elektronické zdroje

ADRYANTO, Dian. 9 Provinsi Sudah Layani KTP Elektronik untuk Transgender, Daerah Mana Saja? *Tempo* [online]. Jakarta: Tempo, 2021, 11 July 2021 [cit. 2022-01-09]. Dostupné z: <https://nasional.tempo.co/amp/1471518/9-provinsi-sudah-layani-ktp-elektronik-untuk-transgender-daerah-mana-saja>

AL FARISI, Baharudin. Lucinta Luna Divonis 1,5 Tahun atas Kasus Penyalahgunaan Narkoba. *Kompas* [online]. Jakarta: Kompas, 2020, 30 September 2020 [cit. 2022-01-09]. Dostupné z: <https://www.kompas.com/hype/read/2020/09/30/165239266/lucinta-luna-divonis-15-tahun-atas-kasus-penyalahgunaan-narkoba?page=all>

APRILIA, Resita. EKSISTENSI LENGGER LANANG LANGGENG SARI BANYUMAS. *Imaji*. **19**(1), 1-7. ISSN 2580-0175. Dostupné z: [doi:10.21831/imaji.v19i1.37547](https://doi.org/10.21831/imaji.v19i1.37547)

AZWAR, Amahl S. Indonesian Icons: The complex legacy of Dorce Gamalama. *The Jakarta Post* [online]. Jakarta: The Jakarta Post, 2022, 17 February 2022 [cit. 2022-04-18]. Dostupné z: <https://www.thejakartapost.com/culture/2022/02/16/indonesian-icons-the-complex-legacy-of-dorce-gamalama.html>

BRADFORD, Judith, Sari L. REISNER, Julie A. HONNOLD a Jessica XAVIER. Experiences of Transgender-Related Discrimination and Implications for Health: Results From the Virginia Transgender Health Initiative Study. *American Journal of Public Health* [online]. 2013, **103**(10), 1820-1829 [cit. 2021-12-04]. ISSN 0090-0036. Dostupné z: [doi:10.2105/AJPH.2012.300796](https://doi.org/10.2105/AJPH.2012.300796)

BUTLER, Judith. Your Behavior Creates Your Gender. *Youtube* [online]. New York: Big Think, 2011, 6 Červen 2011 [cit. 2021-12-04]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=Bo7o2LYATDc>

CARROLL, Aengus. ILGA-RIWI Global attitudes survey. *ILGA* [online]. New York: ILGA, 2017, 2 October 2017 [cit. 2022-01-09]. Dostupné z: <https://ilga.org/ilga-riwi-global-attitudes-survey>

EMONT, Jon. Transgender Muslims Find a Home for Prayer in Indonesia. *The New York Times* [online]. New York: The New York Times, 2015, 22 December 2015 [cit. 2022-01-09]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2015/12/23/world/asia/indonesia-transgender-muslim.html>

ESTRADA. *American Indian Culture and Research Journal* [online]. 2011, **35**(4) [cit. 2021-12-05]. ISSN 0161-6463. Dostupné z: doi:10.17953/aicr.35.4.x500172017344j30

Evropská komise zahájila řízení proti Maďarsku a Polsku kvůli omezování práv sexuálních menšin. *Česká Televize* [online]. Praha: Česká Televize, 2021, 15. červen 2021 [cit. 2021-12-04]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/3340936-evropska-komise-zahajila-rizeni-proti-madarsku-a-polsku-kvuli-omezovani-prav-sexualnich>

HALIM, Haeril. Forced exorcisms touted as 'cure' for LGBT Indonesians. *The Jakarta Post* [online]. Jakarta: The Jakarta Post, 2020, 7 May 2020 [cit. 2022-01-09]. Dostupné z: <https://www.thejakartapost.com/news/2020/05/07/forced-exorcisms-touted-as-cure-for-lgbt-indonesians.html>

HENSCHKE, Rebecca. Mama Yuli: The trans women's leader no-one messes with. *BBC News* [online]. Jakarta: BBC News, 2017, 14 March 2017 [cit. 2022-01-09]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/magazine-39259899>

HSU, Christine. Eunuch Study Reveals That Castration May Add 20 Years to a Man's Life. *Medical Daily* [online]. New York: Medical Daily, 2012, September 24, 2012 [cit. 2021-12-05]. Dostupné z: <https://www.medicaldaily.com/eunuch-study-reveals-castration-may-add-20-years-mans-life-242702>

IBRAHIM, Farid M. Homophobia and rising Islamic intolerance push Indonesia's intersex bissu priests to the brink. *ABC* [online]. Jakarta: ABC, 26 February 2019 [cit. 2022-01-29]. Dostupné z: <https://www.abc.net.au/news/2019-02-27/indonesia-fifth-gender-might-soon-disappear/10846570>

INDONÉSIE. *QANUN ACEH NOMOR 6 TAHUN 2014 TENTANG HUKUM JINAYAT*. In: Aceh: Pancacita, 2014, ročník 2014, číslo 6. Dostupné také z: https://web.archive.org/web/20170626215743/http://jdih.acehprov.go.id/qanun/Qanun_Aceh_Nomor_6_Tahun_2014_tentang_Hukum_Jinayat.pdf

IRHA, Muhammad. Kisah waria menjadi pejabat publik, 'dulu berjubah biarawan sekarang berdaster'. *BBC News* [online]. Jakarta: BBC News, 2020, 3 August 2020 [cit. 2022-04-18]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/indonesia/indonesia-53565485>

IRIENE, Natalia. Hendrika Mayora: Perkara Menjadi Pejabat Publik dan LGBTQ+ Dalam Katolik. *KBR* [online]. Jakarta: KBR, 2021, 11 October 2021 [cit. 2022-01-09]. Dostupné z: https://kbr.id/ragam/10-2021/hendrika_mayora__perkara_menjadi_pejabat_publik_dan_lgbtq__dalam_katolik/106508.html

ISMOYO, Petsy Jessy. Decolonising gender identities in Indonesia: A study of bissu "the trans-religious leader" in bugis people. *Paradigma Jurnal Kajian Budaya*. Yogyakarta, **10**(3), 277–288. Dostupné z: doi:10.17510/paradigma.v10i3.404

KEARNS, Gerry. The Butler Affair and the Geopolitics of Identity. *Environment and Planning D: Society and Space* [online]. 2013, **31**(2), 191-207 [cit. 2021-12-04]. ISSN 0263-7758. Dostupné z: doi:10.1068/d1713

KEHOE, Alice. Appropriate Terms. *Society for American Archaeology Bulletin* [online]. Milwaukee: UC Santa Barbara, 2004, **16**(2), [cit. 2021-12-05]. ISSN 0161-6463. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20041105120021/https://www.saa.org/publications/saabulletin/16-2/saa14.html>

KHALEELI, Homa. Hijra: India's third gender claims its place in law. *The Guardian* [online]. New York: The Guardian, 2014, April 16, 2014 [cit. 2021-12-05]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/society/2014/apr/16/india-third-gender-claims-place-in-law>

LAURENT, Eric. Sexuality and Human Rights: An Asian Perspective. *Journal of Homosexuality* [online]. Philadelphia: Taylor and Francis, 2008, 5 October 2008, **48**(3-4), 163-225 [cit. 2022-01-09]. Dostupné z: doi:https://doi.org/10.1300/J082v48n03_09

Lesbian, Gay, Bisexual, and Transgender Health:: Transgender Persons. *CDCP* [online]. Washington: CDCP, 2021, June 9, 2021 [cit. 2021-12-04]. Dostupné z: <https://www.cdc.gov/lgbthealth/transgender.html>

LESMANA, Agung Sandy. Waria Dibakar Hidup-hidup, 6 Preman di Cilincing Bersih Kasus di Polisi. *Suara* [online]. Jakarta: Suara, 2020, 9 April 2020 [cit. 2022-04-18]. Dostupné z: <https://www.suara.com/news/2020/04/09/162651/waria-dibakar-hidup-hidup-6-preman-di-cilincing-bersih-kasus-di-polisi>

LIPTAK, Adam. Supreme Court Ruling Makes Same-Sex Marriage a Right Nationwide. *The New York Times* [online]. New York, June 26, 2015 [cit. 2021-12-04]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2015/06/27/us/supreme-court-same-sex-marriage.html>

MARIO, Vincentius. Merasa Dijebak sampai Masuk Penjara, Lucinta Luna: Aku Tidak Percaya Lagi Siapa Pun. *Kompas* [online]. Jakarta, 2021, 16 March 2021 [cit. 2022-04-18]. Dostupné z: <https://www.kompas.com/hype/read/2021/03/16/135936566/merasa-dijebak-sampai-masuk-penjara-lucinta-luna-aku-tidak-percaya-lagi>

MILLER, Jonathan. Indonesia's transgender madrasa. *Channel 4* [online]. Londýn: Channel 4, 2016, 13 February 2016 [cit. 2022-01-09]. Dostupné z: <https://www.channel4.com/news/by/jonathan-miller/blogs/islamtransgender-rights-indonesia-madrasa>

MILLER, Susan Bolyard. On interpreting gender in Bugis society. *American Ethnologist*. New York, **10**(3), 477-493. ISSN 1548-1425. Dostupné z: doi:10.1525/ae.1983.10.3.02a00050

NUGROHO, Agung. Students Explore Values of Traditional Cross-Gender Dance 'Lengger Lanang'. *Universitas Gajah Mada* [online]. Yogyakarta: UGM, 19 August 2021 [cit. 2022-01-29]. Dostupné z: <https://www.ugm.ac.id/en/news/21556-students-explore-values-of-traditional-cross-gender-dance-lengger-lanang>

NUGROHO, Bagus. Penggerebekan Pesta Gay di Kelapa Gading Jadi Sorotan Dunia. *Detik* [online]. Jakarta: Detik, 2017, 23 Mei 2017 [cit. 2022-01-09]. Dostupné z: <https://news.detik.com/berita/d-3508716/penggerebekan-pesta-gay-di-kelapa-gading-jadi-sorotan-dunia>

O'SHEA, David. High Heels and Hijabs: Transgender rights in Indonesia. *Dateline* [online]. New York: Dateline, 2020, 3 June 2020 [cit. 2022-01-09]. Dostupné z: https://www.sbs.com.au/news/dateline/tvepisode/high-heels-and-hijabs-transgender-rights-in-indonesia?fbclid=IwAR1BJr6dyiJgn5JcxcASkZBdpChTuIcAGMXPv9qqaTsTG_Zhn97OALVZX2s

OETOMO, Dede, a, ed. Masculinity in Indonesia: Genders, Sexualities, and Identities in a Changing Society. In: PARKER, Richard, Regina Maria BARBOSA a Peter ANGGLETON. *Framing the Sexual Subject: The Politics of Gender, Sexuality, and Power* [online]. Berkeley: University of California Press, s. 46-59 [cit. 2022-01-09]. Dostupné z: doi:<https://doi.org/10.1525/9780520922754>

OETOMO, Dede. Gay Identities. *Inside Indonesia* [online]. Jakarta: Gayzette, 2005, 5 September 2005 [cit. 2022-01-09]. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20080905033433/http://www.insideindonesia.org/edit46/de-de.htm>

PARAMADITHA, Intan. The LGBT debate and the fear of 'gerakan'. *The Jakarta Post* [online]. Jakarta: The Jakarta Post, 2016, 27 February 2016 [cit. 2022-01-09]. Dostupné z: <https://www.thejakartapost.com/news/2016/02/27/the-lgbt-debate-and-fear-gerakan.html>

Parliament declares the European Union an“LGBTIQ Freedom Zone”. *European Parliament* [online]. Brusel: European Parliament, 2021, March 11, 2021 [cit. 2021-12-04]. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20210304IPR99219/parliament-declares-the-european-union-an-lgbtiq-freedom-zone>

PRIYADI, Sugeng. Orientasi Nilai Budaya Banyumas: Antara Masyarakat Tradisional Dan Modern. *Humaniora*. Yogyakarta: Universitas Gajah Mada, **20(2)**, 159. ISSN 2302-9269. Dostupné z: doi:<https://doi.org/10.22146/jh.933>

RAHMAN, Abdul. Dorce Gamalama Dimakamkan Sebagai Laki-laki, Ini Alasan Keluarga. *JawaPos* [online]. Jakarta: JawaPos, 2022, 16 February 2022 [cit. 2022-04-18]. Dostupné z: <https://www.jawapos.com/entertainment/infotainment/16/02/2022/dorce-gamalama-dimakamkan-sebagai-laki-laki-ini-alasan-keluarga/>

SAID, Nurman. Religion and Cultural Identity Among the Bugis. *Inter-Religio Bulletin* [online]. Jakarta, 2004, **45(1)**, 12-20 [cit. 2022-01-29]. Dostupné z: <https://nirc.nanzan-u.ac.jp/nfile/3456>

SAPUTRA, Ramadani. Recent cases of persecution set back LGBT rights advocacy. *The Jakarta Post* [online]. Jakarta: The Jakarta Post, 2020, 27 May 2020 [cit. 2022-01-09]. Dostupné z: <https://www.thejakartapost.com/news/2020/05/27/recent-cases-of-persecution-set-back-lgbt-rights-advocacy.html>

SARI, Astini Mega. Millen Cyrus Ditahan di Sel Pria. *Tribun Papua* [online]. Jayapura: Tribun Papua, 2020, 24 November 2020 [cit. 2022-01-09]. Dostupné z: <https://papua.tribunnews.com/2020/11/24/millen-cyrus-ditahan-di-sel-pria-polisi-jenis-kelamin-di-ktp-laki-laki>

SISWANTO, Ummi. Menengok Rumah Singgah Waria Jompo Satu-satunya di Dunia. *Suara* [online]. Jakarta: Suara, 2016, 7 January 2016 [cit. 2022-01-09]. Dostupné z: <https://www.suara.com/news/2016/01/07/164314/menengok-rumah-singgah-waria-jompo-di-depok?page=all>

STABLES, Daniel. Asia's isle of five separate genders. *BBC* [online]. London: BBC, 13 April 2021 [cit. 2022-01-29]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/travel/article/20210411-asias-isle-of-five-separate-genders>

STONEWALL, John. STONEWALL GLOBAL WORKPLACE BRIEFINGS 2019: INDONESIA. *Stonewall* [online]. Londýn: Stonewall, 2019, 8 June 2019 [cit. 2022-01-09]. Dostupné z: https://www.stonewall.org.uk/system/files/global_workplace_briefing_indonesia_final.pdf

STRÖM, Folke. *Nith, Ergi and Old Norse Moral Attitudes*. Edinburgh, 1974. Dostupné také z: <http://vsnrweb-publications.org.uk/Nid,%20ergi%20and%20Old%20Norse%20moral%20attitudes.pdf>

SUHARTO, S., Totok SUMARYANTO, Victor GANAP a Santosa SANTOSA. Banyumasan Songs As Banyumas People's Character Reflection. *Harmonia: Journal of Arts Research and Education*. Semarang, **16**(1), 49-56. ISSN 2541-2426. Dostupné z: doi:10.15294/harmonia.v16i1.6460

SUNDARI, Zulfa Ayu. Sempat Bingung Ditempatkan di Sel Lelaki atau Perempuan, Ini Kata Lucinta Luna. *Liputan 6* [online]. Jakarta: Liputan 6, 2021, 17 March 2021 [cit. 2022-04-18]. Dostupné z: <https://www.liputan6.com/showbiz/read/4508350/sempat-bingung-ditempatkan-di-sel-lelaki-atau-perempuan-ini-kata-lucinta-luna>

SURIANI, Alita. Pesantren waria di Yogyakarta dapat jaminan dari polisi. *BBC News* [online]. Jakarta: BBC News, 2016, 19 Feb 2016 [cit. 2022-01-09]. Dostupné z: https://www.bbc.com/indonesia/berita_indonesia/2016/02/160219_indonesia_pesantren_waria

SUTARTO, Ayu. Becoming a true Javanese: A Javanese view of attempts at Javanisation. *Indonesia and the Malay World* [online]. Jakarta: Taylor and Francis, 22 January 2017, **34**(98), 39-53 [cit. 2022-01-29]. Dostupné z: [doi:https://doi.org/10.1080/13639810600650893](https://doi.org/10.1080/13639810600650893)

SUTRISNO, Budi. Activists demand justice for trans woman burned to death in North Jakarta. *The Jakarta Post* [online]. The Jakarta Post, 2020, 15 April 2020 [cit. 2022-01-09]. Dostupné z: <https://www.thejakartapost.com/news/2020/04/14/activists-demand-justice-for-trans-woman-burned-to-death-in-north-jakarta.html>

SUTRISNO, Budi. Placement of trans woman in men's prison inhumane, unlawful: Activists. *The Jakarta Post* [online]. Jakarta: The Jakarta Post, 2020, 25 November 2020 [cit. 2022-01-09]. Dostupné z: <https://www.thejakartapost.com/news/2020/11/24/placement-of-trans-woman-in-mens-prison-inhumane-unlawful-activists.html>

SUTROYONO, Ali. Signatories (YP+10). *The Yogyakarta Principles* [online]. Yogyakarta: TYP, 2017, 10 November 2017 [cit. 2022-01-09]. Dostupné z: <http://yogyakartaprinciples.org/>

SUTROYONO, Ali. The YOGYAKARTA PRINCIPLES. *The Yogyakarta Principles* [online]. Yogyakarta: TYP, 2017, 10 November 2017 [cit. 2022-01-09]. Dostupné z: <http://yogyakartaprinciples.org/>

TAHER, Andrian. KPI Larang TV Siarkan Adegan Berpelukan & LGBT Selama Ramadan 2021. *Tirto* [online]. Jakarta: Tirto, 2021, 20 March 2021 [cit. 2022-01-09]. Dostupné z: <https://tirto.id/kpi-larang-tv-siarkan-adegan-berpelukan-lgbt-selama-ramadan-2021-gbkM>

THOMASSON, Jim. Aceh passes adultery stoning law. *BBC News* [online]. Londýn: BBC News, 2009, 14 September 2009 [cit. 2022-04-18]. Dostupné z: <http://news.bbc.co.uk/2/hi/asia-pacific/8254631.stm>

TRANS DAY OF REMEMBRANCE 2021. *Transrespect* [online]. Berlin: TVT, 2021, November 11, 2021 [cit. 2021-12-04]. Dostupné z: <https://transrespect.org/en/tmm-update-tdor-2021/>

TSAO, Tiffany. CERITRANS: Cerita Transpuan Lintas Batas. *Intersastra* [online]. Jakarta: Intersastra, 2021, 31 March 2021 [cit. 2022-01-09]. Dostupné z: <https://intersastra.com/blog/ceritrans>

Understanding the Transgender Community. *Human Rights Campaign* [online]. Washington: Human Rights Campaign, 2021, 2021 [cit. 2021-12-04]. Dostupné z: <https://www.hrc.org/resources/understanding-the-transgender-community>

VALDAMERI, Elena. Radical Islam Is Gaining Ground in Indonesia. *The Wire* [online]. New York: The Wire, 2017, June 7 2017 [cit. 2022-01-09]. Dostupné z: <https://thewire.in/external-affairs/radical-islam-indonesia>

What is gender reassignment surgery? *ISSM* [online]. New York: ISSM, 2021, 2021 [cit. 2021-12-04]. Dostupné z: <https://www.issm.info/sexual-health-qa/what-is-gender-reassignment-surgery/>

YOUNG, Lynn. Two Spirit: My way home. *Transfaith* [online]. Philadelphia: Transfaith, 2017, June 6, 2017 [cit. 2021-12-05]. Dostupné z: <https://www.transfaith.info/articles/two-spirit-my-journey-home>

YULI, Mama. Let's Help Mami Yuli accomplish her Doctorate Degree in Constitutional Law. *Go Get Funding* [online]. Jakarta: Go Get Funding, 2020, 6 May 2020 [cit. 2022-01-09]. Dostupné z: https://gogetfunding.com/BeasiswaMamiYuli/?show_desktop=1

ZAMIR, Abdul. Transgender women in Aceh detained by police. *BBC News* [online]. Londýn: BBC News, 2018, 29 January 2018 [cit. 2022-01-09]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-asia-42859473>

10 Seznam obrázků

Obrázek č. 1

Zdroj: vlastní fotodokumentace

Obrázek č. 3

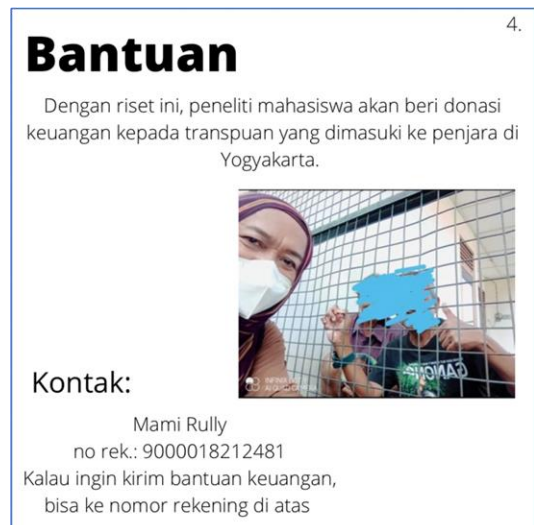
Zdroj: vlastní fotodokumentace

Obrázek č. 2

Zdroj: vlastní fotodokumentace

Obrázek č. 4

Zdroj: vlastní fotodokumentace

Obrázek č. 5:

Peneliti mahasiswa 5.

Halo,
Perkenalkan, nama saya Tom
dan saya mahasiswa S2 dari
Republik Ceko.

Saya menulis tesis tentang
masalah kehidupan orang
transgender dan beragam
gender yang tinggal di
Indonesia.

Saya meminta tolong dengan kuesioner daring
saya, yang bisa diisi di tautan ini:

➔ [Bit.ly/transindo](https://bit.ly/transindo)

Zdroj: vlastní fotodokumentace

11 Seznam příloh

Příloha č. 1: Dotazník

Příloha č. 2: Odpovědi respondentů